

**SUOMALAINEN YHTIÖ PERUSTAA TYTÄRYHTIÖN VEROPARATIISIIN –
YHTIÖN PERUSTAMINEN JA VEROTUKSELLINEN SÄÄNTELY**

Pro gradu -tutkielma

Alex Lahtinen 511787

Yritysverotus

Turun oikeustieteellinen tiedekunta

06.06.2020

LAHTINEN, ALEX: Suomalainen yhtiö perustaa tytäryhtiön veroparatiisiin – Yhtiön perustaminen ja verotuksellinen sääntely

Pro gradu -tutkielma, XV + 86 sivua
Yritysverotus
Toukokuu 2020

Tutkimus käsittelee suomalaista yhtiötä, joka perustaa tytäryhtiön veroparatiisiin. Tarkoituksena on selvittää, millaisia prosesseja tytäryhtiön perustamiseen liittyy ja millaisia verotuksellisia etuja yhtiöiden osakkaat voivat saada tytäryhtiön liiketoiminnasta.

Bahama, joka on valittu tutkimuksen esimerkkivaltioksi, kuuluu veroparatiiseihin, joissa toimimisesta säädetään sekä Suomen että Euroopan unionin tasolla. Tässä tutkimuksessa Suomen lainsäädäntöä käsitellään pääsääntöisesti veron kiertämisen tematiikan sekä ulkomaisten väliyhteisöjen osakkaiden verotuksen näkökulmasta. Euroopan unionin lainsäädäntöä tarkastellaan taas kahdesta näkökulmasta. Ensinnäkin tarkastellaan Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntöä, jolla tuomioistuin on rajoittanut jäsenvaltioidensa mahdollisuuksia torjua veron kiertämistä ja verosuunnittelua. Toiseksi arvioidaan, millaisia velvoitteita Euroopan unioni on asettanut veroparatiisien toiminnalle ja lainsäädännölle.

Tämän tutkimuksen lähteinä on käytetty pääsääntöisesti Euroopan unionin oikeuskäytäntöä, Suomen ja Bahaman lainsäädäntöä sekä kansainvälisiä sopimuksia. Näiden lisäksi tutkimuksessa on hyödynnetty myös verkkolähteitä ja oikeuskirjallisuutta.

Tutkimuksessa havaittiin, että suomalainen yhtiö voi perustaa osakkailleen verotuksellisia hyötyjä tuottavan tytäryhtiön veroparatiisiin monelle eri toimialalle. Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö asettaa kuitenkin hyväksyttävälle veroparatiisiin asettautumiselle kriteerit, joita ovat taloudellinen toiminta, verotuksen kontrolloinnin ja valvonnan, verotuksen johdonmukaisuus ja tasapuolinen jakautuminen ja oikeuksien väärinkäytön estämisen.

Asiasanat: veroparatiisi, verotus, yrityksen perustaminen, taloudellinen toiminta, Bahama

SISÄLLYS

Sisällys	III
Lähteet.....	V
Lyhenteet.....	XV
1 JOHDANTO.....	1
1.1 Taustaa.....	1
1.2 Tutkimuskysymykset ja tutkimuskohteen rajausta.....	2
1.3 Tutkimusmetodi.....	5
1.4 Tutkimuksen rakenne.....	5
2 Verosuunnittelua vai veron kiertämistä?.....	7
2.1 Laki verotusmenettelystä.....	7
2.1.1 <i>Olosuhde tai toimenpide ei vastaa oikeudelliselta muodoltaan asian varsinaista luonnetta ja tarkoitusta.....</i>	<i>8</i>
2.1.2 <i>Ilmeinen verosta vapautumisen tarkoitus.....</i>	<i>10</i>
2.2 Veron kiertäminen ja Euroopan unionin vero-oikeus.....	16
2.2.1 <i>Verotuksellinen kontrollointi ja valvonta.....</i>	<i>18</i>
2.2.2 <i>Verotuksen johdonmukaisuus.....</i>	<i>19</i>
2.2.3 <i>Verotusoikeuden tasapuolinen jakautuminen.....</i>	<i>20</i>
2.2.4 <i>Oikeuksien väärinkäyttö.....</i>	<i>20</i>
2.2.5 <i>Yhteenveto Euroopan unionin vero-oikeuden vaikutuksista.....</i>	<i>22</i>
3 Ulkomaiset väliyhteisöt.....	24
3.1 Euroopan unionin sääntely.....	24
3.2 Maastapoistumisverotus.....	25
3.3 Laki ulkomaisten väliyhteisöjen osakkaiden verotuksesta.....	27
3.3.1 <i>Kiinteä toimipaikka.....</i>	<i>27</i>
3.3.2 <i>Omistus ja äänioikeus.....</i>	<i>28</i>
3.3.3 <i>Yhtiö Euroopan talousalueen ulkopuolella.....</i>	<i>29</i>
3.3.4 <i>Taloudellinen toiminta.....</i>	<i>30</i>
3.3.4.1 <i>Cadbury Schweppes.....</i>	<i>31</i>
3.3.4.2 <i>X GmbH.....</i>	<i>33</i>
3.3.5 <i>Tietojenvaihto.....</i>	<i>36</i>
3.3.6 <i>Yhteistyöhalukkuus.....</i>	<i>37</i>
3.3.6.1 <i>Verotuksen avoimuuden kriteerit.....</i>	<i>39</i>
3.3.6.2 <i>Oikeudenmukainen verotus.....</i>	<i>40</i>
3.3.6.3 <i>BEPS-torjuntatoimet.....</i>	<i>41</i>
3.3.6.3.1 <i>Vahingolliset verotoimenpiteet.....</i>	<i>42</i>
3.3.6.3.2 <i>Verosopimusten hyväksikäytön estäminen.....</i>	<i>42</i>
3.3.6.3.1.1 <i>PPT-määräys.....</i>	<i>44</i>
3.3.6.3.1.2 <i>LOB-säädös.....</i>	<i>46</i>
3.3.6.3.3 <i>Verotuksen avoimuuden parantaminen valtioiden välisellä tietojenvaihdolla.....</i>	<i>47</i>
3.3.6.3.4 <i>Säännöllisemmät ja tehokkaammat neuvottelut.....</i>	<i>48</i>

3.3.6.3.5	BEPS-vaatimusten täyttäminen	49
4	Bahamalle perustettu yhtiö.....	50
4.1	Verot ja maksut.....	50
4.1.1	<i>Tulovero</i>	51
4.1.2	<i>Arvonlisävero</i>	52
4.1.3	<i>Leimaverot</i>	54
4.1.4	<i>Kiinteistövero</i>	55
4.1.5	<i>Elinkeinolupamaksu</i>	58
4.2	Laillinen oleskelu Bahamalla.....	60
4.2.1	<i>Kansalaisuus</i>	60
4.2.2	<i>Vakituinen oleskelulupa</i>	61
4.2.3	<i>Väliaikainen oleskelulupa ja työluvut</i>	62
4.2.3.1	<i>Lyhytkestoinen työlupa (STWP)</i>	62
4.2.3.2	<i>Pitkäkestoinen työlupa (LTWP)</i>	63
4.2.4	<i>Sosiaaliturvarekisteröinti</i>	65
4.3	Yrityksen perustaminen	67
4.3.1	<i>Projektisuunnitelma ja Bahamas Investment Authority</i>	69
4.3.2	<i>Kielletyt ja suositellut liiketoiminta-alat</i>	72
4.3.3	<i>Yhtiön rekisteröinti</i>	74
4.3.4	<i>Elinkeinolupa</i>	75
4.4	Liiketoimintamahdollisuudet	77
4.4.1	<i>Matkailu ja turismi</i>	78
4.4.2	<i>Pankki- ja vakuutuspalvelut</i>	79
4.4.3	<i>Rakentaminen ja teollisuus</i>	80
5	Johtopäätökset	83

LÄHTEET

Kirjallisuus

Department of Inland Revenue. *The Bahamas General Business Licence Guide*. 2017.

Department of Inland Revenue, *The Bahamas General VAT Guide*. 2018.

Juusela, Janne - Nykänen, Olli - Tikka, Kari S, Viitala, Tomi, *Yritysverotus I-II*. WSOYpro. 2000.

Knuutinen, Reijo. *Verosuunnittelua vai veron kiertämistä*. Sanoma Pro Oy. 2012.

Kuzniacki, Blazej. *The Limitation on Benefits (LOB) Provision in BEPS Action 6/MLI: Ineffective Overreaction of Mind-Numbing Complexity—Part 1*. Kluwer Law International BV. 2018.

Malmgrén, Marianne - Myrsky, Matti, *Kansainvälinen henkilö- ja yritysverotus*. 3., uudistettu painos. Alma Talent Oy. 2017.

Murphy, Richard, *Closing the European tax Gap*. A report for Group of the Progressive Alliance of socialists & democrats in the European Parliament. Tax Research UK. 2012

Myrsky, Matti - Rabinä, Timo, *Verotusmenettely ja muutoksenhaku*. 7., uudistettu painos. Alma Talent Oy. 2015.

OECD, *OECD Model Tax Convention on Income and on Capital: Condensed Version 2017*. 2017. OECD Publishing.

Terra, Ben J.M - Wattel, Peter J., *European Tax Law*. Sixth Edition. Kluwer Law International. 2012.

Veikkola, Elisa. *Monenkeskisen yleissopimuksen principal purpose test -määräyksen tulkinnasta, osa II*. Edilex. 2018.

Wattel, Peter J. *15. Taxation in the Internal Market*. Research Handbook on the Law of the EU's Internal Market, edited by Panos Koutrakos, and Jukka Snell, Edward Elgar Publishing. 2017.

Verkkolähteet

Bahamas Guides, *Business & Finance in the Bahamas*. 07/2019. (<https://bahamasguides.co/business-finance/>) luettu 04.04.2020

Bahamas Guides, *Offshore Private Banking System* (<https://bahamasguides.co/business-finance/offshore-private-banking-system/#more-995>) luettu 25.04.2020

Bahamas Guides, *The Bahamas' Tax System Explained*. 04/2019. <https://bahamasguides.co/tax/system/> (Luettu 18.12.2019)

Bahamas Investment Authority. *Areas Reserved for Bahamians.* (http://www.bahamas.gov.bs/wps/portal/public/Investment%20Opportunities/Reserved%20for%20Bahamians/!ut/p/b1/vZS5kptAEIafRO_AMsOM-GAgR17gGIRBXQoEkECBYdLGCp7e27MDJ2om93VFXfdVf_R00m7IJ5CHHQcCxMZv2-VhX-b1-7_Pz55zyGdJdx5Ox4Ag8FoEBA2oo6gbpa8JGblXOgKhgp9LUOKurR1MV3sXt-LgGteOoHh4Pe4KN_csqVVWvejGax9vxn37lnWcGwOGLknhuZbOweSe0-ut-mtZnWgr0d5_SDGY8iCwipV0T3Uwp3XRDUqbDWQ45N0WluSjYHxrFV0CzvlkZfkmVQ7CvI17q5WPI8tE-qrP9gaTRj2IXO-WkGrDm54rJ0i2o5WSBjmnA1oGk1vsXiFTV5hwRelgb_flv2JAN2RpBficsE-nlkPe2i2B5cNfwB8UyOsgX27weDZgY4Azv5kGY27nbQOmiSqm6c8eAiqAPrhGNNCoc0jprX26cAcMckSX-grc52N2mu6hsDuF2t5LkGZeF9mehvyTfK7S87xby3H8XWhx6CW1kU0GGvs1_t3D5z4Umm9ZF9_ax797AG-SWYmKLAuIAQByPCBs2CRZlwZOUo8j84ejQoT-EmqRuY_liDxbXbgnYXGu7KBGK-zDcry-laSrow3sf-2hlpE-qnGNY5N-T0DuSAhECW7zrvZHDIZ8fyua9_cHaFsdP8qvG7AwPvgtgqXTpv_byAZRUBATH-HUj7AAttX7T4dJsbzfDcGqQ_22pfGzp8ikRL9kIZCXRYM6aju0vp-fsnI8DxsZ_JBTX-yhAfKhSU3E4mcuS-fjB8pMPZsgosVL5XNyJPbgqXr9-7Idul1YtqS_t5Ywix-ABzPptA/!dl4/d5/L2dBISEvZ0FBIS9nQSEh/) luettu 04.04.2020

Bahamas Investment Authority. *Areas Targeted for International Investors.* (https://www.bahamas.gov.bs/wps/portal/public/investment%20opportunities/foreign%20investment/areas%20targeted%20for%20international%20investors/!ut/p/b1/vdTzkqM2FABgz-kHeCMh1ksWYVybZ7IYbl3cWYwzYYHj6YSpJpVL-JdN9MjK6oOvBxfqRDpdSGSm-7Pr_sHnl9211_3qfcFi1XjqswwiNwjAgMGBBDxWu01HkqpiZews-pqZ1w07PdDnVylvR93vZvwh9RdKOpSqrV-GsUGw8NUoipVtS2TZE7cr1dpniO-EoBp-Djq4gcBBOxUL8z4CT49PIHRrg9U-8gpGHuVvM40IYsK4OFLMfVpSpx4NIS-gzN9XG73iTOZa0lgoLDnK9pQVstMZM1Hd9SHE79TjvY1qoKGIBI7gGpMh8nKJ_F6t1txYz0W19fZJY7epmhuO_pmbBr-4JPBHJmDpSNKcyYoOfmaiQM4KWWD5fz3_RcG3maZfE_DPgi8-MZkL-F--gaapgNoAZusX492YyskrJn8IbBcQ_IQO0y9H3QcwkHTwMDSnfkE8IKcsR1JeBjJJKlgb56h5oSwvDkCXPj6-Bn2WfS9o0ejNoMG8G-TeDb77H87b-M0g_W4Q_nbOpNJ8X30Oh-oTfEIAQOgBQwMk8CLLU9Fsu-YUw1JZfDWERucS_9LZ4tgOnjXvBX0dBXI8OMi2YQEsprABi6OOy8_3xbuM-slmGxmsaHOfm9VwzGZJXt3I9Lzmt0Z04gY5p6WYUK-ZylCnOr2eNRcCBzRjKCLJtn3J1x_UESvq9M30bj_sb09mxQYBSOGMAiRU6xDEpaww_iwwxkBI-QCET52Od0FgOyAQ7fUxmrORVL8ghfzdiOLfC1ruu0GO_t_Bee7OoI1sIijQt713g-xvB_95nmgWsJwgIBoARHNoPIDXUHjtO2dQ16O11OxZbc7t7XKqY7fd3Ssgl3lmFCYS-vLe1Jh4tY-mevswwyx0XxOgdh2wJZWvDcebjLq3rcXWKmYaU0brCo4tct6aXCa0hXLa_jiV1umst9vdY792Dp8TOe6r3kGo_nO_Zz0XUoqdcEBzYL0dFgqR_OYNox7fdKChrVzxtZTA-S7gHvZSEy7x26VMrkd0lvtW6SNI6aSnwdVo-dEOLfYIclTN5uTcu040BsdZ29tv-VuUPe212mQw_a36cmg0_BB3avesjPgP9aK-GvZv9dlnk4_ABkqtG0/!dl4/d5/L2dBISEvZ0FBIS9nQSEh/) luettu 04.04.2020

Bahamas Investment Authority. *Establishing a Business in The Bahamas.* (http://www.bahamas.gov.bs/wps/portal/public/Establishing%20a%20Business/!ut/p/b1/vZTJkqs4EEW_xR9QhSRGL8FgwAYxjxvCYBvbjC4z-uubiq5Fv-54VzVXVq6kSMXJm9JNiZCIq4PwzU_dNemPpSf-5hJSNnQrQ3F6RxDryYEKXayKkknKCKsERKhet0F8qLnE-0lrmwxBbq1Bi-Wbdb71KYjQFjRTRaVWuj6DzuBmr5NvQSNpVR_DjQiScEvXl6ifpLDxzFjv_fJ0dudS5j4p3Qwe-veWuHW5V4QhXOO3rFLUIOjCjLmqF9q2aR1cm0u14bLxpGXVaSqdQ17eK-MuRR6xa4mN2G6jA5KjQTNqn_GoRFS2iwG8WD_7WDGSD5xfNBnI_NW8gs_doshflr_vfJPzYs_hXhEwDBjqiefEmqyCDAI8J35X4fZGQwEpTnYhoSWN_m4YQ4RlhoBLnN-rfqs3jat6etY00a9acxQQnM2HVt7G737nGHseghWECsuyppRV91pXY5T82jb3sCL5h11kXfAx2afi1wj8gXA1Xq1UDm1cBXv-Hy218MRK8Gwj8O3BHxNa3ex6x6B-8QOApCQCFAcuyaZgn_FoFpmdmjKpkmRSsHfXqwwng5Fti-onLtvDOVOnHu02-csv96xb5zAMWfJeg6WKqyPTE3rPXB4iXHUF-FulcZz7EeoATm6k4H4JGqom1ci481eUGCTPhIL_0Md6yhsnr6mOsZOBpfr0qbeqpdPZrL-JtH8pxdozRSS2hr1p1eqbP6XrNu-3ZwtHqhwZa_zUBGJ-O1-pYxCZwvdl9Kh72Sk0_CtgpOgwLM-GGpxI5HG7gA0F27Xw0UW76mHj8NMva1wL31aiCD_nfgMp0XoEZqmN-tAR2NeDaT_OPBX1yEa0AzHkQgAEjHkp-08VtsstpPM0dfHqDUIP3SkqZg6Ow07rAqc44W4yTsRNPqT3TuPVXYTj43XYTxGmUMDVJmEAJ03MptxluJ-daOki57wlJOZG6MNT-PsjsC_A2p1S7qwk_UNkGs2es_0hGyHF1YZ9bIBxPRSkca278Dlc8NZ03Hs0qwPNFkFwzvtv9RPL5m95WG28uMr4IZid0hEBG8ER-2EmXO_EH6ykk_5hAsSLaathrjK2MkPt3kNXwj-BXq78ACSINYw!/!dl4/d5/L2dBISEvZ0FBIS9nQSEh/) luettu 03.04.2020

Bahamas Investment Authority. *Investment Opportunities*. (https://www.bahamas.gov.bs/wps/portal/public/Investment%20Opportunities/!ut/p/b1/vZTLdqJAEEC_JR-Q0DTQ4JKXgNAN8hLYcFARQeOICuHrx5zJY-jaZbGZStepzbtWt6kVRCRVRSM9yilby7bj6o93glJGs_FWZgUsIHYFDNonhq16jKbzTyD-AICGRfEJ2ND_AG-QamQEHTI_-rn5HRXq8SPLNmFOxTOfgbhvuLYub-60YTWFV5nwjJ1Z1IEhGkteH-rzVEcMSAtzMn0q8j16oO3u8Frjcu4VkrJsbDi1-xBIP-_vdnbt2Fjap0wKuY2G6VupSzZQ-YmJL-Kue5PRBB0QZvCgefQgX5VOMMyDlfn5PQCjhC50TAWjC6KXBMHe746eXlc2fwRYjg-52T38hXv8Z8B9CfwF9miJ8A_2WHLA8K8Js61XvnbFcFrdaXIx9vGA_sWkV0DfFd4mvToTitK-oM1hCxw9m4IU7gNWzjY-6cwzdQBjIXluG4O9Cj-N_Vmhuf1q14H8XmpB5Ci3GIoJMexb6aSH3z4Ub-Kin317fpcH0DbzTkAlcEgYEAMBAxPBVWMZqV521QVDc9H4Jq3OWwKLxesrvs3stAUK-LvQpcbyHnp5h0s6mivbswOTdP-UUZfQTAkz2ujbk_WvMz7MOiCQnmwm9XaKzkMst452qNEboQuVA1J-1OEDo_mUFyWgG3yOq4DMXLgcRjpU52c6ZoLGCIBc9t5d63UXrl1mDNN-FsjX8UsHLDd7CoUXtaJZ8NB82MtPb1DZ-onRnutz6_mCuUTRfT2mlPdNXhYyNWX6I_MxZdfWbyL7g!!/dl4/d5/L2dBISEvZ0FBIS9nQSEh/) luettu 04.04.2020

Central Bank of Bahamas. *Legal initiatives* (https://www.centralbankbahamas.com/legal_initiatives.php) luettu 25.04.2020

Department of Inland Revenue. *Business Licence*. (<https://inlandrevenue.finance.gov.bs/business-licence/>) luettu 10.04.2020

Department of Inland Revenue. *FAQ's – BL*. (<https://inlandrevenue.finance.gov.bs/business-licence/faqs-bl/>) luettu 13.03.2020

Department of Inland Revenue. *FAQ's – RPT*. (<https://inlandrevenue.finance.gov.bs/real-property-tax/faqs-rpt/>) luettu 13.03.2020

Department of Inland Revenue. *Real Property Tax Exemption for Concessions*. (<https://inlandrevenue.finance.gov.bs/real-property-tax/real-property-tax-tax-exemption-for-concessions/>) luettu 13.03.2020

Department of Inland Revenue. *Temporary Business Licence*. (<https://inlandrevenue.finance.gov.bs/business-licence/temporary-business-licence/>) luettu 10.04.2020

Department of Inland Revenue. *The Bahamas General VAT Guide*. 2018. (<https://inlandrevenue.finance.gov.bs/wp-content/uploads/2018/07/2018-07-01-The-Bahamas-General-VAT-Guide-2.pdf>) luettu 06.03.2020

Department of Inland Revenue. *Value Added Tax*. (<https://inlandrevenue.finance.gov.bs/value-added-tax/>) luettu 06.03.2020

Department of Immigration. *Citizenship*. (<https://www.immigration.gov.bs/applying-to-stay/applying-for-citizenship/>) luettu 13.04.2020

Department of Immigration. *Form IV*. (<https://www.immigration.gov.bs/wp-content/uploads/2019/10/PERMANENT-RESIDENCE-FORM-ECONOMIC.pdf>)

Department of Immigration. *Immigration Fee Scale* (<https://www.immigration.gov.bs/applying-to-stay/immigration-fee-scale/>) luettu 17.04.2020

Department of Immigration. *Permanent Residence*. (<https://www.immigration.gov.bs/permits-and-residencies/permanent-residence/>) luettu 13.04.2020

Department of Immigration. *Permit to Reside*. (<https://www.immigration.gov.bs/permits-and-residencies/permit-to-reside/>) luettu 13.04.2020

- Department of Immigration, *Short Term Work Permit* (<https://www.immigration.gov.bs/permits-and-residencies/short-term-work-permit/>) luettu 17.04.2020
- Department of Immigration. *Work Permit (New)*. (<https://www.immigration.gov.bs/permits-and-residencies/annual-work-permit/>) luettu 13.04.2020
- Department of Labour. *Certification of Vacancies to Hire Non-Bahamians* ([https://www.bahamas.gov.bs/wps/portal/public/Employment/Certification of Vacancies/](https://www.bahamas.gov.bs/wps/portal/public/Employment/Certification%20of%20Vacancies/)) luettu 17.04.2020
- Euroopan parlamentti, *Euroopan parlamentin mietintö veropetosten, veronkierron ja veroparatiisien torjunnasta*. 2013. (<https://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+REPORT+A7-2013-0162+0+DOC+XML+V0//FI>) luettu 27.03.2020
- Euroopan unioni. *EU:n perussopimukset*. (https://europa.eu/european-union/law/treaties_fi) Luettu 27.03.2020
- Euroopan Unionin neuvosto. *Verotus: neuvosto julkaisi yhteistyöhaluttomien lainkäyttöalueiden EU-luettelon*. Lehdistötiedote, 05.12.2017 (<https://www.consilium.europa.eu/fi/press/press-releases/2017/12/05/taxation-council-publishes-an-eu-list-of-non-cooperative-jurisdictions/>)
- European Commission (Migration and Home Affairs). *EMN Glossary Search*. (https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/networks/european_migration_network/glossary_search/third-country-national_en)
- Geographia, *The Bahamas National Investment Policy* (<http://www.geographia.com/bahamas/investment/trade01.htm>) luettu 25.04.2020
- Gonçalves, Pedro. *Panama rejects inclusion in EU dirty-money blacklist*. International Investment, 27.02.2019, (<https://www.internationalinvestment.net/news/4001118/panama-rejects-inclusion-eu-dirty-money-blacklist>)
- IRS. *Foreign Account Tax Compliance Act (FACTA)*. (<https://www.irs.gov/businesses/corporations/foreign-account-tax-compliance-act-fatca>) luettu 06.01.2020
- Koskenniemi, Martti – Kari, Ville, *Vastavuoroisuusperiaate kansainvälisessä oikeudessa*. Tieteen termipankki. 2018. (https://tieteentermipankki.fi/wiki/Oikeustiede:vastavuoroisuusperiaate_kansainv%C3%A4lisess%C3%A4_oikeudessa) luettu 28.2.2020
- Ministry of Finance. *Economic Environment* (http://www.bahamas.gov.bs/wps/portal/public/Economy/!ut/p/b1/vZPbcqJAEIafXQcw9AADw-UliOCAHOVwQ2GUBBU8oAl-ZraVO1uqjZ7s8nMVVf93V_f81wGZdwWVPcqpfiUh2aYv9WZ1IuGAvbU0ViE0IUwESHY2q6KxgK_xCk-DwH85VD42Q-GTemj38ALAmYkhy7FPBgqcDGXzNLbRG3NTqdxbrWbrpYDflP11dErkTAV-dx17Rt622E9a13dyD1bCix1qEzzEl3FXbDv1WpV4CDIraO3X7NLFJerk3t-AvBYFNmYhZIU4GFHZRE-wXctU837CnqUVVdcMB44Yfnwrj5Lj7-Ar9O12dLvp60Cm5ndt8Dotp4Y1G7z4_MfKPNglu-zMKkBD_NoFNI-paCIODfBZ9E6cwO9YZLHzL5t00YxQ_UAjNhPkV8hLmQS0DMg-1wNO-7u7-9exBu9SHQAYGOMHIniRPt-elsJkKOLAPdosHXCh5reB5rv2OvQXS_9aELp6Rqa9kfggg_fvKllmkeYAhG-Gvgh6zn6bqDwrZEaGnw58MO-jcfn_DrS4rFrVT91z_QRPWAZRJLyEFV4WwSiJy20kMO3w-PPuULjP5yvvt32660mitkkqYb-VoHbYnV9IXvC0nMKZdPa8GWzz3M1oe8BLEXVf-kSBhbWu-TSr23vQAc2ufeW7UD7RWwBqKPW8JbrJxqVLOyEsc2nqEjv3NWDpJfZfLLzG0c076y4WagCBxK_Be-BOOnPrugMpGzpkmCsp3HI7STDST6KCYrIRmOrhCoE0kcccc6ujHJJ07569p0NPOB5Y4N0w!!/d14/d5/L2dBISEvZ0FBIS9nQSEh/) luettu 25.04.2020

- Ministry of Finance. *Stamp Duties: Payments & Exemptions*. (https://www.bahamas.gov.bs/wps/portal/public/Taxes/Stamp%20Duties!/ut/p/b1/vZPZkqIwFlafXQewSSBsIxGQF-VEIS24sXFBEFBsU4enHrumqmemq6bmZ7pyrVP3nfPn_ymEokzL0nN_Lfd6V13N-ertTYcXpvrtQkORKAp-KBCSPPVLWA02X2KcieAvCXg8HPfqC7GD_7dd6XgEnEKMA8C3QFMAMTgptBVltzP8fpPubmB0tXkbZZ601LZ0a6bOYg2He1qVgFvRbG8ADjqYjOTbjvGh3iipnYeF0UA7YnXY0I6O-Sm6XPseCAGUFTxouEW-h1B7mq2WzthrucVxl9-T1hivFMQz7yvXuq7PNbT0wjFliK0Nz6Lzl1Rlqs49aldRT-mLWVVD9WY5Ifh3fPn5j6R2YJQ_-MBQIQfZvgzGJLhiBk3wWfxOoZl3rHZE-Z-NtLHMw_UT7vcPYcsoR-nliYFaBUeh8Ycq3F5FBfAHXPYav0IR9J7kZp45OS1cgg9rQUgiv2QnPxO20M3coErp8E2XplZxm514ouPQJ-N3rwpULAJD0IEvhr4IWsbfjeQ-9ZIdRV8OfDDpwnY_w60GFqu65d-U7-AF14ECEmswMusicoQMf-GRIP65_70W9PZladUJubPQ5qaBCbH2cNCuXiaV8VIDRZEBSw2jJPVU9vJ5aDz0YEG0awNM0CX1dEbr-wbPwIJEWBioVSwWouRe58MxiBVaZbOt05DjlEmskV0Kdxth2VdeQRmbJDwg_x63keOluHCV-tYgNx-KKKnq0gD2LQt6skusW5DpHtD1nGxbLIRTMWYjJcsMR435NV-Q-8Rt1VAP5kwTU3ujrCUvOJXuXgy-QGLmO-/dl4/d5/L2dBISEvZ0FBIS9nOSEh/) luettu 06.03.2020
- NIB, *About NIB*. (https://www.nib-bahamas.com/_m1723/About-NIB---National-Insurance-Board) luettu 18.04.2020
- NIB, *R1 Form*. 2015. (https://www.nib-bahamas.com/UserFiles/HTMLEditor/R1%20-%20ER,%20SE_V%20Insured%20Registration%20Form%20-%20Revised%20Feb.%202015.pdf) luettu 18.04.2020
- NIB, *R4 Form*. 2016. (<https://www.nib-bahamas.com/UserFiles/HTMLEditor/R4%20%20-%20Registration%20Form%20revised%20Feb.%202016.pdf>) luettu 18.04.2020
- NIB, *Registration and Contributions*. 2014. (<https://www.nib-bahamas.com/UserFiles/HTMLEditor/Registration%20and%20Contributions%20leaflet.pdf>) luettu 18.04.2020
- OECD, *Automatic Exchange Portal*. (<http://www.oecd.org/tax/automatic-exchange/crs-implementation-and-assistance/crs-by-jurisdiction/#d.en.345489>) luettu 06.01.2020
- OECD. *BEPS*. (<http://www.oecd.org/tax/beps/>) luettu 05.02.2020
- OECD. *BEPS – Action 5*. (<https://www.oecd.org/tax/beps/beps-actions/action5/>) luettu 13.02.2020
- OECD (2018). *BEPS – Action 6* (<https://www.oecd.org/tax/beps/beps-actions/action6/>) Luettu 28.02.2020
- OECD (2016). *BEPS – Action 13*. (<https://www.oecd.org/tax/beps/beps-actions/action13/>) Luettu 28.02.2020
- OECD (2015). *BEPS – Action 14*. (<https://www.oecd.org/tax/beps/beps-actions/action14/>) Luettu 28.02.2020
- OECD (2020). *Tax co-operation*. (<https://www1.compareyourcountry.org/tax-cooperation/en/2/632/default>) Luettu 28.02.2020
- OECD. *BEPS – Minimum standard*. (<https://www.oecd.org/tax/beps/beps-actions/>) luettu 13.02.2020
- OECD. *CRS Implementation and Assistance*. (<https://www.oecd.org/tax/automatic-exchange/crs-implementation-and-assistance/tax-identification-numbers/Bahamas-TIN.pdf>) luettu 05.02.2020

- OECD. *FTCP*. 2019. (<https://www.oecd.org/tax/beps/harmful-tax-practices-peer-review-results-on-preferential-regimes.pdf>) luettu 13.02.2020
- OECD. *Global forum members and observers*. (<http://www.oecd.org/tax/transparency/about-the-global-forum/members/>) luettu 05.02.2020.
- OECD. *What is BEPS?* (<https://www.oecd.org/tax/beps/about/>) luettu 03.11.2019
- Online Tax Administration. *VAT – Registering a Taxpayer*. (<https://vat.revenue.gov.bs/Content/RegisterTaxpayer>) luettu 06.03.2020
- Parlamentin jäsenten esittämät kysymykset. Jan Cremers komissiolle. *"Itsenäisen ammatinharjoittajan" määritelmä*. 31.11.2019. (<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+QT+H-2009-0194+0+DOC+XML+V0//FI>) luettu 27.12.2019
- Patentti- ja rekisterihallitus. *Yritys- ja yhteisötietojärjestelmä (YTJ) ja Y-tunnus*. (<https://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/yleista/ytj.html>) luettu 10.04.2020
- Registrar General's Department. *Incorporation of an International Business Company*. (https://www.bahamas.gov.bs/wps/portal/public/Business%20Registry/Incorporation%20of%20An%20International%20Business%20Corporation!/ut/p/b1/v/ZHJptAElafZR7AQ3eDGzhi02Zt9sX4YhlijMPt4YQw8fTxKpE-QjJbkkU3Uq6VN9-quYHbNldt3hvSwO97LvDs3HvMN7VrGpu-YEKmBOB-BoMLE0mDqssIRMzWy_EotxrD6LiyDyjVK0rt-pLj66KwGrO1HDzeNK37mEwUzTLveiwpxOznhp2ujZ2Ey-LzeRkrouE9yNvRILxIMLV2uJJ-a74b9vFuX7Gg5_7JCs47VUyc8_JC4_HE4lbKaHCaiqYU86w47mN_3-1fLmWq4JEjm2sWYJYAxEFJfgQoZJqkVUXt-tD7XcaOZ-48cx7TpMoWSctHK64DaY8ys_QyTM0-EIJ4O832X1HgEII6YkoQQSeCJA8H7rAZtEP4A-K5AnwPzeIWP-QGLZhigbrqks-mYLaA2_vV9KbN9exV4DH7qQ8slk-BAELRI51nBxqT3Nbrkj8IQUr8KZ0r66VY_ELVSJ4u8cCXJUDcd57PQRsGHcA2xES6Bb_D_W_gpoch9tRB-6UkVWYdfnfDf_1BndmXavj6O7St4xbwglOhYDIDAcSszPRF2CxarQRlnzj2B5k254bxzNRxyXegDY-JgDQaDUVT9Wzumxi0u3v9abkI5L_ioJKeVEl4ObEEuaZ-Whml6prMtxSaeWfG9vVsmt0EXU3D9eHezXmsL_2vQXo_h0idTlpGwEep2EYIF6lfuyPbDVSLscSZdvy3mIH-CoDIJMSSxq4vECc-7Sg6zUqwoKXLtnF0Wci9-nBO_Orub6HZ5A_UhOnljU85817fOLAR-hebi7DcCaecFiNVZ8ZAY7XNBvl-3h-H4wlhq356Yt_bdxJ4Af2m2kF5evgEsUMpg/dl4/d5/L2dBI-SEvZ0FBIS9nQSEh/) luettu 10.04.2020
- Smith, Sloan. Bahamas avoids EU blacklisting. *The Nassau Guardian*. 13.03.2019. (<https://thenassauguardian.com/2019/03/13/bahamas-avoids-eu-blacklisting/>) luettu 03.11.2019
- The Bahamas Financial Services Board. *FAQs*. (<https://www.bfsb-bahamas.com/theindustry/faqs/>) Luettu 10.04.2020
- The Bahamas Financial Services Board. *Legislative Highlights*. 2011. (<http://www.thebahamasinvestor.com/extraMedia/Legislative-highlight-2011.pdf>)

The Government of the Bahamas. *Applying for a Long Term Work Permit*. (https://www.bahamas.gov.bs/wps/portal/public/Immigration/Permits%20and%20Visas!/ut/p/b1/vZJJqMwFEDPkgOksJIZkoQwE-ZpgvADgeCOMMPpO9XqRamkrt501ffK0rOf_GQsxklsvqdDkaddUd_T6n0f0wkBRJ3nSVYX-KUAD2TM13mQk_GCSLyD6AiDBI-dxCguwUIomY8vKoyC4iVOw1BVN2rDMai3llu3ZtcbIOE6k-0xo3cQE_b2PjHK6hz1BW52axScr6uHabFohLxwrjo6T4Zzb2bvH6dANPHEim7ZK1c1xzNks-vpKCpRN4rt6RKpGMfOhO3AhIRONZSgJginD1OIROe82XOvhRjFfNmdecsvoZ-owLUKPF_Kk2k_aCDO2ZWKvVnwbgl8ODfzUMsPhL5L3ib-ALRFQcmA83uD4AMgS87UALk7AXCwE-ZOKU80NebotdLtbiaBYw-hHwCO49wSjc03L2idyp0doYKXd_QQbufHwUSnRTR_ZFWi3rL81pZnThqs_CAU9xLuIW06IHA-OXy7UKQO7KsR45o8hQORhD8tJH40qWgevv-Fnz4N9d-FChYXGXobj-gNvFGvoWmSpgkAl-QUozC8jmtu2Ci_I9kU54kFfDvmR8nJRyIUewfbW6S0I0WQAIHseuW6z6Zt1GImnPNZM6fyMrEgw-GXnizWT-ZeNeRMQgVFt5yP1n4KPLaPGQeFZT0XmZ3XpOqnVZeI0uEihmGxInye3cxhzLMEIPkjA7RmWu-yYOss-feH3gzrfh177Fir3m0czhcSIJeNnBbAaWPT6N3qcy-55inp0jGDTW80hjTnuD869oPNMoj71y0GAK-fKCl4yCvMkGp0xh7IGzTaZuGHRsSr1S-vZfFV/dl4/d5/L2dBISEvZ0FBIS9nQSEh/) luettu 17.04.2020

The Insurance Commission of the Bahamas. *External Insurers* (<https://insurancecommissionbahamas.com/external-insurers/>) luettu 25.04.2020

Trading Economics, Bahamas Balance of Trading (<https://tradingeconomics.com/bahamas/balance-of-trade>) luettu 25.04.2020

Trading Economics, Bahamas Imports by category (<https://tradingeconomics.com/bahamas/imports-by-category>) luettu 25.04.2020

Ulkoministeriö, *Schengen*. Perustietoa EU:sta. 2020. (<https://eurooppatiedotus.fi/perustietoa-eusta/schengen/>) luettu 17.04.2020

Valtiovarainministeriö. *Yritysten maastapoistumisverotus turvaisi verotuloja*. (https://valtioneuvosto.fi/artikkeli/-/asset_publisher/10623/yritysten-maastapoistumisverotus-turvaisi-verotuloja) luettu 06.01.2020

Verohallinto. *Automaattinen tietojenvaihto*. (https://www.vero.fi/tietoa-verohallinnosta/verohallinnon_esittely/toiminta/verovaj/automaattinen_tietojenvaiht/) luettu 06.01.2020

Verohallinto. *Kiinteistöveroprosentit*. (<https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/asuminen/kiinteistovero/nain-vero-muodostuu/kiinteistoveroprosenti/>) luettu 13.03.2020

Verohallinto. *Kiinteä toimipaikka tuloverotuksessa*. 2014. (https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/tietoa-yritysverotuksesta/ulkomainen_yritys_suomessa/kiinteä_toimipaikka_tuloverotuksessa/) luettu 23.11.2019

Verohallinto, *Laki ulkomaisten väliyhteisöjen osakkaiden verotuksesta, valkoinen lista*. 14.01.2019. (<https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/72753/laki-ulkomaisten-v%C3%A4liyhteis%C3%B6jen-osakkaiden-verotuksesta-valkoinen-lista/>) luettu 04.01.2020

Verohallinto. *Veron kiertämissäännöksen soveltaminen*. 2016. (https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/49027/veron_kiertamissaannoksen_soveltamine2/) luettu 17.04.2020

Verohallinto, *Veroparatiisit* (https://www.vero.fi/tietoa-verohallinnosta/verohallinnon_esittely/toiminta/verovaj/veroparatiisi/) luettu 01.05.2020

Verohallinto. *Voimassa olevat verosopimukset*. (https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/49062/voimassa_olevat_verosopimukset/) luettu 18.12.2019

Verohallinto, *Väliyhteisötulon verotus Suomessa*. 02.12.2019. (<https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48479/v%c3%a4lyhteis%c3%b6tulon-verotus-suomessa2/>)
luettu 04.01.2020

Yle, *Bahama-vuoto paljastaa uusia kyttyjä veroparatiiseihin* (<https://yle.fi/aihe/artikkeli/2016/09/21/bahama-vuoto-paljastaa-uusia-kyttyja-veroparatiiseihin>)
luettu 01.05.2020

Virallislähteet

Business License Act (2010)

Companies Act (1992-0018)

Euroopan komissio. *Ehdotus direktiivin 2006/112/EY muuttamisesta tiettyjen maksupalveluntarjoajia koskevien vaatimusten käyttöön ottamiseksi*. COM(2018) 844 final. 2018.

Euroopan Unionin neuvosto. *Criteria and process leading to the establishment of the EU list of non-cooperative jurisdictions for tax purposes—Council conclusions*, Bryssel, 08.11.2016 (<http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-14166-2016-INIT/en/pdf>)
luettu 03.11.2019

Euroopan unionin neuvosto, *Neuvoston Direktiivi 2011/16/EU hallinnollisesta yhteistyöstä verotuksen alalla ja direktiivin 77/799/ETY kumoamisesta*, Euroopan unionin virallinen lehti. L 64, 11.3.2011, s. 1-12

Euroopan unionin neuvosto, *Neuvoston direktiivi 2016/1164 sisämarkkinoiden toimintaan suoraan vaikuttavien veron kiertämisen käytäntöjen torjuntaa koskevien sääntöjen vahvistamisesta*. Euroopan unionin virallinen lehti, L 193, 19.7.2016, s. 1-14

Euroopan unionin neuvosto. *Neuvoston ja neuvostoon kokoontuneiden jäsenvaltioiden hallitusten edustajien päätöslauselma yritysverotukseen sovellettavista menettelysäännöistä*. Euroopan yhteisöjen virallinen lehti. 98/C2/01, liite 1.

Euroopan unionin neuvosto. *Neuvoston päätelmät kriteereistä ja menettelystä veroasioissa yhteistyöhaluttomia lainkäyttöalueita koskevan EU:n luettelon laatimiseksi*. Euroopan unionin virallinen lehti. C 461, 10.12.2016, s. 2-5.

Euroopan unionin neuvosto. *Veroasioissa yhteistyöhaluttomia lainkäyttöalueita koskeva EU:n luettelo*. Euroopan unionin virallinen lehti. 2018/C 441/02, s. 3-5.

Euroopan unionin neuvosto. *Veroasioissa yhteistyöhaluttomia lainkäyttöalueita koskeva EU:n luettelo*. Käytännösääntöryhmän (yritysverotus) raportti. 12284/1/19 REV 1

HE 259/1992 vp, Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetun lain muuttamisesta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi.

HE 218/2018 vp, Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulkomaisten väliyhteisöjen osakkaiden verotuksesta annetun lain muuttamisesta.

International Business Companies Act (2000-0045)

International Business Companies (Amendment) Act, 2014 (No. 36 of 2014)

Jäsenvaltiot, *Sopimus Euroopan unionista*. Euroopan unionin virallinen lehti, L 326, 26/10/2012. s. 0001-0390

Jäsenvaltiot, *Sopimus Euroopan unionin toiminnasta*. Euroopan unionin virallinen lehti, L 326, 26/10/2012. s. 0001-0390

Laki elinkeinon harjoittamisen oikeudesta (1919/122)

Laki elinkeinotulon verottamisesta annetun lain muuttamisesta (1577/2019)

Laki ulkomaalaisten väliyhteisöjen osakkaiden verotuksesta (1994/1217)

Laki ulkomaalaisten väliyhteisöjen osakkaiden verotuksesta (2018/1364)

Laki verotusmenettelystä (1558/1995)

Real Property Tax. Chapter 375. LRO 1/2010.

Rikoslaki (39/1889)

Stamp Act. Chapter 370.

Suomen perustuslaki (1999/731)

Tuloverolaki (1995/1549)

Valtionsopimukset 3/2008, *Tasavallan presidentin asetus Amerikan Yhdysvaltojen kanssa tulo- ja varallisuusveroja koskevan kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi ja veron kiertämisen estämiseksi tehdyn sopimuksen muuttamista koskevan pöytäkirjan voimaansaattamisesta ja pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annetun lain voimaantulosta*.

Valtiovarainministeriö, *Monenkeskinen yleissopimus, jolla toteutetaan verosopimukseen liittyvät toimenpiteet veropohjan rapautumisen ja voitonsiirron estämiseksi; allekirjoitusvaltuuksien myöntäminen ja odotettavissa olevia varaumia ja ilmoituksia koskevan väliaikaisen luettelon antamisesta päättäminen monenkeskinen yleissopimus*. VM/2017/64. 2017.

Valtiovarainministeriö, *Suomen voimassa olevat, allekirjoitetut, parafoidut ja neuvoteltavana olevat tuloverosopimukset (mukaan lukien säästöjen tuottamia korkotuloja koskevat sopimukset), tilanne 2.1.2019*.

Oikeustapakukset

19.5.2016/2146 KHO:2016:72

C-120/78, *Cassi de Dijon*, ECLI:EU:C:1979:42

C-204/90, *Bachmann*, ECLI:EU:C:1992:35

C-319/02, *Manninen*, ECLI:EU:C:2004:484

C-446/03, *Marks & Spencer*, ECLI:EU:C:2005:763

C-196/04, *Cadbury Schweppes and Cadbury Schweppes Overseas*, ECLI:EU:C:2006:544

C-347/04, *Rewe Zentralfinanz*, ECLI:EU:C:2006:350

C-374/04, *Test Claimants in Class IV of the ACT Group Litigation*, ECLI:EU:C:2006:773

C-513/04, *Kerckhaert*, ECLI:EU:C:2006:713

C-231/05, *Oy AA*, ECLI:EU:C:2007:439

C-282/07, *Truck Center SA*, ECLI:EU:C:2008:762

C-72/09, *Établissements Rimbaud*, ECLI:EU:C:2010:645

C-212/11, *Jyske Bank Gibraltar*, ECLI:EU:C:2013:270

C-80/12, *Felixstowe Dock and Railway Company*, ECLI:EU:C:2014:200

C-135/17, *X GmbH*, ECLI:EU:C:2019:136

LYHENTEET

ABL	Annual Business Licence
BEPS	Base erosion and profit shifting
BKT	Bruttokansantuote
BIA	Bahamas Investment Authority
ETA	Euroopan talousalue
EU	Euroopan unioni
EUT	Euroopan unionin tuomioistuin
IBC	International Business Company
KHO	Korkein hallinto-oikeus
LTWP	Long Term Work Permit
NIB	The National Insurance Board of the Commonwealth of the Bahamas
OBL	Occasional Business Licence
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development
PBL	Provisional Business Licence
SEU	Sopimus Euroopan unionista
SEUT	Sopimus Euroopan unionin toiminnasta
STWP	Short Term Work Permit
TBL	Temporary Business Licence
Väliyhteisölaki	Laki ulkomaisten väliyhteisöjen osakkaiden verotuksesta

1 JOHDANTO

1.1 Taustaa

Veroparatiisit ja tällaisilla alueilla toimivat yhtiöt rinnastetaan usein veron kiertämiseen, rahanpesuun ja muuhun lainvastaiseen toimintaan, jonka avulla omistajat pyrkivät hyötymään matalasta verotuksesta siirtämällä varojaan pois korkean verotuksen valtioista. Tämä tutkimus tarkastelee veroparatiiseja toisenlaisesta näkökulmasta. Veroparatiisit voivat tarjota erinomaiset markkinat joidenkin toimialojen liiketoiminnalle ja mahdollistaa sellaisen toiminnan, jota ei voida katsoa veron kiertämiseksi. Globaalit markkinat ja lisääntynyt liikkuminen eri maiden välillä ovat mahdollistaneet myös sen, että yhtiöt voivat harjoittaa läpinäkyvää ja lainmukaista liiketoimintaa veroparatiiseissa, joten tällaisten mahdollisuuksien tutkiminen on erittäin ajankohtaista.

Tutkimuksessa tarkastelun kohteena on suomalainen yritys, joka päättää perustaa tytäryhtiön veroparatiisiin. Perustamiseen liittyy erilaista ulkomaalaisia yhtiöitä sääntelevää lainsäädäntöä sekä ns. ”ulkomaisten väliyhteisöjen” toimintaan kohdistuvia rajoitteita. Veroparatiisilla tarkoitetaan valtiota tai toisen valtion suvereniteetin alla olevaa autonomista aluetta, jonka yrityksiin ja/tai yksilöihin ei kohdistu joko lainkaan tuloverotusta tai kohdistuu ainoastaan erittäin matala tuloverotus. Lisäksi tällaisilla alueilla vallitsee yleensä tiukka pankkisalaisuus, eikä juurikaan kansainvälisiä sopimuksia tai lainsäädäntöä, joilla varmistettaisiin omistussuhteisiin liittyvä läpinäkyvyys. Matalasta verotuksesta johtuen tällaiset valtiot ja alueet ovat erittäin houkuttelevia verosuunnittelutarkoituksessa.¹

Veroparatiiseihin perustettujen yritysten toimintaan saattaa sisältyä työntekijöihin ja valtioiden veropohjaan liittyviä riskejä, mikäli kyse on lainvastaisesta toiminnasta. Jos yrityksillä ei ole varsinaista liiketoimintaa veroparatiiseissa, työntekijöiden asema saattaa olla erittäin heikko. Mikäli yritys pyrkii vain keräämään kaikki mahdolliset hyödyt veroparatiisin verotuksellisista eduista, se todennäköisemmin poistuu kyseisestä valtiosta välittömästi, kun veroparatiisin tarjoamat edut on maksimoitu. Yritys voi tehdä esimerkiksi ns. varjosopimuksia, jossa työntekijä tekee sopimuksen yhtiön kanssa, jolla ei ole mitään taloudellista toimintaa kyseisessä

¹ Verohallinto, *Veroparatiisit*

sopimusvaltiossa. Tällaisessa tilanteessa työnantaja voi jättää hoitamatta työntekijään kohdistuvat velvoitteet, kuten sosiaaliturvamaksut ja irtisanomisajan noudattamisen silloin, kun yritys lopettaa toimintansa kyseissä veroparatiisissa. Tällaisten lainvastaisesti toimivien yritysten toimintaan kuuluu usein lähetetyt työntekijät, jossa veroparatiisin näkökulmasta ulkomaalainen työntekijä tekee työsopimuksen veroparatiisiin sijoittuneen yrityksen kanssa. Näin ollen ulkomaalaiset työntekijät saattavat olla täysin vailla oikeusturvaa veroparatiisissa, koska heilläkään ei ole kotipaikkaa kyseisessä valtiossa.²

Valtioihin liittyvät riskit eivät varsinaisesti kohdistu itse veroparatiisin verotuloihin, sillä veroparatiisiin perustettu yritys ei maksa tuloveroa veroparatiisiin muutenkaan. Veroparatiiseissa saattaa kuitenkin olla muunlaisia velvoitteita ja maksuja, esimerkiksi työlupamaksuja, sosiaaliturvamaksuja tai kiinteistöveroja, joita yritys saattaa pyrkiä välttämään. Olennaisin ongelma kohdistuu kuitenkin niihin valtioihin, joissa yrityksellä on tosiasiaa taloudellista toimintaa. Tällaisen valtion korkealta verotukselta pyritään välttymään ja yrityksen väliaikainen toiminta kyseisessä valtiossa vaikeuttaa oikeudellisten velvoitteiden asettamista. Esimerkiksi Richard Murphyn vuonna 2012 julkaistussa tutkimuksessa todettiin, että EU:n jäsenvaltiot menettävät yhteensä 860 miljardia euroa verotuloja vuosittain, minkä yhtenä merkittävimpänä syynä pidetään varojen siirtämistä veroparatiiseihin.³ Siksi onkin hyvin ymmärrettävää, miksi EU:ssa suhdataan hyvin kielteisesti veroparatiiseihin ja niissä toimiviin yhtiöihin.

1.2 Tutkimuskysymykset ja tutkimuskohteen rajaus

Tämän tutkimuksen kohteena on suomalaisen yhtiön veroparatiisiin perustaman tytäryhtiön verotus ja sen vaikutukset suomalaisen emoyhtiön verotukseen. Tutkimuksessa arvioidaan ensinnäkin sitä, millä edellytyksillä suomalainen yhtiö voi perustaa veroparatiisiin tytäryhtiön niin, ettei yhtiötä pidetä ns. väliyhteisönä. Väliyhteisöistä säädetään laissa ulkomaalaisten väliyhteisöjen osakkaiden verotuksesta, ja lain soveltamatta jättäminen edellyttää sitä, ettei lainkäyttöalue ole EU:n yhteistyöhaluttomien lainkäyttöalueiden listalla.⁴ Tässä tutkimuksessa esimerkkinä veroparatiisista toimii Bahama, joka on valittu tarkastelun kohteeksi, koska EU:n helmikuussa 2020 päivitetystä listauksesta Bahama poistettiin 15 muun lainkäyttöalueen kanssa

² Ilmiötä on käsitelty tarkemmin aiemmin mainitussa tutkimuksessa Hastings & Cremers (2017).

³ Murphy (2012) s. 8-14 ja 24-25

⁴ Laki ulkomaalaisten väliyhteisöjen osakkaiden verotuksesta (2018/1364), 3 §

kyseiseltä listalta. Bahama ja muut alueet olivat tehneet EU:n edellyttämät lainsäädännölliset muutokset määräaikaan mennessä, joten EU:n neuvosto katsoi listalta poistamisen aiheelliseksi.⁵ Tästä syystä Bahama on perustelua valita myös tämän tutkimuksen tarkastelun kohteeksi.

Mediassa on esitetty selvityksiä Bahamaan liittyneistä veronkiertämistapauksista, mikä osaltaan puoltaa myös Bahaman valintaa tutkimuksen kohteeksi. Vuonna 2016 kaikkiaan yli 175 000 Bahamalle perustettua yhtiötä jäi kiinni veronkierrosta. Näissä tapauksissa mm. entiset poliitikot ja julkisuuden henkilöt olivat perustaneet yhtiöitä Bahamalle ja tällä tavoin siirtäneet yrityksensä saamat varat lainkäyttöalueelle, jossa ei ole lainkaan tuloverotusta.⁶ Toinen vastaava tapaus liittyy Panaman tietovuotoon, joka on vielä Bahaman tapausta tunnetumpi. Panama on kuitenkin kieltäytynyt tekemästä yhteistyötä EU:n kanssa ongelman ratkaisemiseksi⁷ ja onkin siksi edelleen EU:n yhteistyöhaluttomien lainkäyttöalueiden listalla⁸. Näin ollen Panaman käyttäminen tutkimuksen kohdevaltiona ei ole mahdollista, koska laki ulkomaalaisten väliyh-teisöjen osakkaiden verotuksesta soveltuu automaattisesti.⁹

Toisen tutkimuskysymyksen tarkoituksena on selvittää, mitkä ovat ne toimet, joilla Euroopan unioni pyrkii rajoittamaan ja estämään konsernin veronkiertämisen veroparatiisiin perustetun tytäryhtiön kautta. Kysymys on relevantti asian käsittelyn kannalta, koska tutkimuksessa arvioidaan nimenomaisesti tilanteita, joissa tytäryhtiön veroparatiisiin perustavan konsernin muu toiminta sijoittuu ainakin pääsääntöisesti Eurooppaan, EU- ja ETA-alueille. Näin ollen EU:n rajoitukset ja tavoitteet saattavat asettaa myös jonkinlaisia reunaehtoja tai rajoitteita sen suhteen, milloin tällainen tytäryhtiö voidaan perustaa lainmukaisesti eikä veronkiertämistarkoituksessa.

⁵ Euroopan neuvosto, *Neuvoston päätelmät veroasioissa yhteistyöhaluttomia lainkäyttöalueita koskevasta tarkistuksesta EU:n luettelosta*, s. 8-14.

⁶ Yle, *Bahama-vuoto paljastaa uusia kytkyjä veroparatiiseihin* (<https://yle.fi/aihe/artikkeli/2016/09/21/bahama-vuoto-paljastaa-uusia-kytkyja-veroparatiiseihin>) luettu 01.05.2020

⁷ Gonçalves (2019)

⁸ Euroopan unionin neuvosto (2020)

⁹ Laki ulkomaalaisten väliyh-teisöjen osakkaiden verotuksesta (2018/1364), 3 §

Kuten aiemmin mainittiin, EU:lla on käytössään luettelo yhteistyöhaluttomista lainkäyttöalueista, eli valtioista tai autonomisista alueista. EU:n neuvoston laatiman luettelon kriteerit on määritelty vuoden 2016 julkaisussa, johon kuuluvat verotuksen avoimuus, verotuksen oikeudenmukaisuus sekä sitoutuminen BEPS-toimenpiteisiin¹⁰. BEPS-toimilla tarkoitetaan OECD:n määritelmän mukaan veropohjan heikentymisen ja voitonsiirtojen vastaisia toimenpiteitä.¹¹ Tutkimuksessa arvioidaan, millaisia vaikutuksia yhteistyöhaluttomien alueiden listan kriteereillä on ollut veroparatiisien lainsäädäntöön ja toimintaan sekä lainkäyttöalueille perustettujen tytäryhtiöiden toimintaedellytyksiin. Myös toinen tutkimuskysymys puoltaa Bahaman valitsemista tutkimuskohteeksi, koska yhteistyöhaluttomien lainkäyttöalueiden lista on selkeästi aiheuttanut toimenpiteitä valtion toiminnassa.¹²

Kolmas tutkimuskysymys on kaksiosainen. Ensinnäkin tutkimuksen tarkoituksena on selvittää, millaisia liiketoimia suomalainen emoyhtiö voisi harjoittaa veroparatiisiin perustamansa tytäryhtiön toiminnassa. Toiseksi selvitetään, millaisia prosesseja liiketoiminnan aloittamiseen liittyy. Voidaan kuitenkin olettaa, että tietynlaiset liiketoiminnat sopivat eri veroparatiisien markkinoille joko lainsäädännöllisesti tai taloudellisesti paremmin kuin toiset. Näin ollen ei ole mahdollista tehdä karkeita yleistyksiä sellaisista liiketoiminnoista, jotka sopisivat kaikkien veroparatiisien markkinoille yhtä hyvin. Siksi tämä tutkimuskysymys on rajattu esimerkkivaltio Bahaman tarkasteluun.

Yhteenvetona todettakoon, että tämän tutkimuksen tutkimuskysymykset ovat seuraavat:

- 1) Millä edellytyksillä suomalainen yhtiö voi perustaa veroparatiisiin tytäryhtiön niin, ettei yhtiötä pidetä ns. väliyhteisönä?
- 2) Minkälaisilla toimilla Euroopan unioni pyrkii rajoittamaan ja estämään konsernin veronkiertämisen veroparatiisiin perustetun tytäryhtiön kautta?
- 3) Minkälaisia liiketoimia suomalainen emoyhtiö voisi harjoittaa veroparatiisiin perustamansa tytäryhtiön toiminnassa, ja minkälaisia prosesseja liiketoiminnan aloittamiseen liittyy?

¹⁰ Euroopan Unionin neuvosto (2016)

¹¹ OECD. *What is BEPS?* (2020)

¹² Smith (2019)

1.3 Tutkimusmetodi

Tämä tutkimus on oikeusdogmaattinen eli lainopillinen tutkimus. Tarkastelu kohdistuu pääasiassa Suomen vero- ja yhtiöoikeuteen, EU:n väliyhteisösäädöksiin sekä Bahaman yhtiö- ja vero-oikeuteen, erityisesti ongelmakeskeisestä näkökulmasta.

Luvuissa 2-3 käsittelen yleisesti voimassaolevaa lainsäädäntöä ja siihen liittyvää oikeuskäytäntöä. Näiden lukujen tarkoituksena on tuoda esiin niitä säädöksiä ja mahdollisia ongelmia, joita veroparatiisiin perustettujen tytäryhtiöiden toimintaan liittyy erityisesti Suomessa, mutta myös laajemmin EU-tasolla. Tavoitteena on löytää oikeusnormien tulkinnasta ja oikeuskäytännöstä sellaiset rajanvedot, joiden avulla yrityksen on mahdollista saada toiminnallisia ja verotuksellisia hyötyjä tytäryhtiöistä ilman veron kiertämisen tai veropetosten aiheuttamia haittavaikutuksia.

Tutkimuksessa arvioidaan vaihtoehtoisia ratkaisuja, joita hyödyntämällä yritys voi toimia tytäryhtiön kautta veroparatiiseissa, kuten Bahamalla. Siksi luvussa 4 esitelläänkin erilaisia esimerkkejä, joiden avulla yritykset voivat toimia lainsäädännön asettamien rajojen sisällä. Viidennessä luvussa tutustutaan tutkimusaineiston pohjalta tehtyihin johtopäätöksiin.

Lähdemateriaalina tutkimuksessa käytetään pääsääntöisesti lainsäädäntöä, lainvalmisteluaineistoa, oikeuskäytäntöä, oikeuskirjallisuutta, oikeustieteellisiä julkaisuja ja EU:n toimielinten kannanottoja. Pääpaino kohdistuu Bahaman lainsäädäntöön, suomalaiseen lainsäädäntöön ja lainvalmisteluaineistoon sekä EU:n oikeuskäytäntöön. Tutkimuksen tukena on myös muiden EU:n jäsenvaltioiden lainsäädäntö, jota tarkastellaan EU:n oikeuskäytännön kautta, koska eri valtioiden lainsäädäntö perustuu EU:n direktiiviin sisämarkkinoiden toimintaan suoraan vaikuttavien veron kiertämisen käytäntöjen torjuntaa koskevien sääntöjen vahvistamisesta.

1.4 Tutkimuksen rakenne

Luvussa 2 käsitellään aluksi verosuunnittelun ja veron kiertämisen välistä tematiikkaa sekä Suomen että Euroopan unionin sääntelyn näkökulmasta. Pääasioina näissä luvuissa ovat laki verotusmenettelystä ja EU:n vero-oikeutta koskevat oikeustapaukset. Verosuunnittelun ja veron kiertämisen käsitteleminen pohjustaa tutkimuksen seuraavia lukuja ja aiheita, sillä jotta tytäryhtiön tuottamien mahdollisten verohyötyjen saaminen olisi mahdollista, on ymmärrettävä, milloin toimintaa voidaan pitää veron kiertämisenä verosuunnittelun sijasta. On myös oleellista tunnistaa sellaiset tilanteet, joissa veron kiertämistä koskevat säädökset saattavat tulla

sovelletuksi. Euroopan unionin tuomioistuim on oikeustapauksissaan linjannut erilaisia rajoitustoimenpiteitä, joita voidaan pitää hyväksyttävänä jäsenvaltioiden lainsäädännössä ja sen soveltamisessa. Luvussa 2 tarkastellaankin siksi keskeisimpiä linjanvetoja, joita voidaan pitää oleellisina myös verotuksellisia hyötyjä tavoittelevan yrityksen kannalta.

Luvussa 3 käsitellään tarkemmin ulkomaalaisia väliyhteisöjä sekä ylipäättään kolmansiiin maihin sijoittautumista koskevia lainsäädännöllisiä rajoituksia ja edellytyksiä. Laki ulkomaisten väliyhteisöjen osakkaiden verotuksesta (myöhemmin väliyhteisölaki) ja kyseisen lain rajanvedot ovat tämän tutkimuksen lähtökohtana. Väliyhteisölaki on yksi tärkeimmistä laeista, joka veroparatiisiin sijoittautuvan yhtiön osakkaiden on tunnettava, sillä laissa eritellään yksityiskohtaisesti ne tilanteet ja järjestelyt, jotka aiheuttavat kyseisen lain soveltumisen. Väliyhteisölain soveltaminen taas johtaa väistämättä siihen, että osakkaiden henkilökohtainen verotus muuttuu ankarammaksi, mikäli tytäryhtiö tuottaa voittoa. Näin ollen yhtiön osakkaan on perusteltua tutustua lakiin perinpohjaisesti taloudellisen hyödyn saavuttaakseen. Väliyhteisölain perustana ovat EU:n sääntely ja OECD:n tekemät linjaukset väliyhteisöjen toimintaan liittyvistä kysymyksistä, joita myös tarkastellaan tämän luvun yhteydessä.

Koska tutkimuksessa lähempään tarkasteluun ja esimerkiksi veroparatiisista on valittu Bahaman valtio, käsitellään sen lainsäädäntöä ja yhtiön perustamista tarkemmin luvussa 4. Koska tutkimuksen tarkoituksena on selvittää, millaisia liiketoimia suomalainen yhtiö voisi harjoittaa veroparatiisissa ja millaisia prosesseja liiketoiminnan aloittamiseen liittyy, luvussa kuvataan yksityiskohtaisesti niitä toimenpiteitä ja prosesseja, joita yhtiön on tehtävä voidakseen harjoittaa liiketoimintaa Bahamalla. Näin ollen pääaiheina luvussa 4 ovatkin verot ja maksut, laillinen oleskelu, yrityksen perustaminen sekä erilaiset liiketoimintamahdollisuudet, joita ulkomaalainen sijoittaja voisi mahdollisesti harkita, sillä edellä mainitut aiheet liittyvät keskeisesti Bahaman yhtiölainsäädäntöön.

Viidennessä ja viimeisessä luvussa esitetään johtopäätökset ja vastataan luvussa 1 esitettyihin tutkimuskysymyksiin.

2 VEROSUUNNITTELUA VAI VERON KIERTÄMISTÄ?

Jotta veroparatiisiin perustetun tytäryhtiön toimintaa voidaan arvioida lainmukaisen liiketoiminnan näkökulmasta, on keskeistä määritellä, mitä tarkoitetaan veron kiertämisellä ja toisaalta myös verosuunnittelulla. Veron kiertämisen ja verosuunnittelun rajanvetoa käsitellään Suomen lainsäädännön näkökulmasta, koska tutkimuksessa on kyse suomalaisen yhtiön toiminnasta. Suomen lainsäädäntöön liittyvät vahvasti myös EU:n sekä OECD:n tulkinnat, sääntely ja ohjeistukset erilaisista toimenpiteistä ja periaatteista, joita Suomen ja muiden jäsenvaltioiden on noudatettava omassa verolainsäädännössään.

Esimerkkinä Bahaman osalta veron kiertämisen tematiikkaa ei tarkastella samassa laajuudessa kuin Suomen lainsäädännön osalta, koska tutkimuksessa arvioidaan sitä, onko suomalaisen yhtiön mahdollista saada jonkinlaisia verohyötyjä tytäryhtiöstä, jonka se perustaa Bahamalle. Huomioitavaa on myöskin, että veroparatiisissa, kuten Bahamalla, ei voitane lähtökohteisesti pitää keskeisenä ongelmana sitä, yrittääkö yhtiö välttää jollain tavalla Bahamalle maksettavaa verotusta. Bahaman osalta veron kiertämistä käsitelläänkin lähinnä siitä näkökulmasta, mitkä ovat bahamalaisen yhtiön maksettavaksi lankeavat verot silloin, kun yhtiö harjoittaa lainkäyttöalueella liiketoimintaa, ja mitkä ovat mahdolliset seuraamukset, jos yhtiö ei näitä velvoitteita täytä. Bahaman verotusta käsitellään tarkemmin luvussa 4.1.

2.1 Laki verotusmenettelystä

Suomalaisessa lainsäädännössä veron kiertämisellä tarkoitetaan Verotusmenettelylain 28 §:n mukaista toimintaa, jossa jollekin olosuhteelle tai toimenpiteelle on annettu sellainen oikeudellinen muoto, joka ei vastaa asian varsinaista luonnetta tai tarkoitusta. Veron kiertämistä on myös kauppahinta, muu vastike tai suoritusaika, joka on kauppai- tai muussa sopimuksessa määrätty taikka toimenpide, johon on ryhdytty ilmeisesti verostavapautumistarkoituksessa.¹³ Koska kyse on yleislausekkeesta, säädös jättää erittäin laajan tulkintamahdollisuuden siihen, miten veron kiertämissäädöstä täytyy arvioida.

Veroparatiisiin perustetun tytäryhtiön kohdalla arviointi perustuu niihin tilanteisiin, jossa ei ole kyse veron kiertämisestä tai veropetoksesta, vaan verosuunnittelusta. Näin ollen ko. tytäryhtiön toiminta on laillista verosuunnittelua, mikäli se ei kuulu Verotusmenettelylain 28 §:n

¹³ Laki verotusmenettelystä (1558/1995), 28 § 1 mom.

soveltamisalaan. Tutkimuksessa arvioidaankin ainoastaan niitä veroparatiisiin perustettuja tytäryhtiöitä, joiden oikeudellinen muoto vastaa asian todellista luonnetta ja joiden perustamiseksi ja ylläpitämiseksi tehdyt toimenpiteet on tehty ilmeisesti muusta kuin verosta vapautumisen tarkoituksessa. Olennaista onkin, että tytäryhtiölle pystytään osoittamaan objektiivisesti arvioitava ilmeinen ja todellinen tarkoitus, vaikka toimenpiteen sivutuotteena vapauduttaisiin verosta joko osittain tai kokonaan.

Veron kiertämisen määritelmä koostuu siis kahdesta tekijästä: olosuhde tai toimenpide ei vastaa oikeudelliseltaan muodoltaan asian varsinaista luonnetta ja tarkoitusta tai toimenpiteeseen on ryhdytty ilmeisesti siinä tarkoituksessa, että verosta vapauduttaisiin.¹⁴ Seuraavaksi käsitellään tarkemmin sitä, miten nämä kaksi tekijää koskevat nimenomaan veroparatiisiin perustettavaa tytäryhtiötä.

2.1.1 Olosuhde tai toimenpide ei vastaa oikeudelliselta muodoltaan asian varsinaista luonnetta ja tarkoitusta

Verotusmenettelylain 28 §:ää voidaan soveltaa, jos veron välttämässä on kyse olosuhteesta tai toimenpiteestä, joka ei oikeudelliselta muodoltaan vastaa asian varsinaista luonnetta ja tarkoitusta. Tällaisessa tilanteessa verotus toteutetaan samalla tavalla, kuin jos olisi käytetty asian oikeaa muotoa.¹⁵

Kuten Myrsky ja Rabinä toteavat teoksessa *Verotusmenettely ja muutoksenhaku*, olennaista on kuitenkin huomata, että toimenpiteen tarkoitus arvioidaan verotuksellisesta näkökulmasta eikä yksityisoikeudellisesta näkökulmasta. Siksi yksityisoikeudellisesti täysin sallittu toimenpide voi olla vero-oikeuden näkökulmasta tehty pelkästään veron välttämistarkoituksessa. Yksityisoikeudellinen näkökulma voidaan kuitenkin sivuuttaa vain, jos oikeudellista muoto on käytetty pääsääntöisesti verotuksellisten etujen saamiseksi.¹⁶

Edellä mainittu periaate on mainittu myös Verohallinnon ohjeissa. Verohallinnon ohjeistuksen mukaan verotusmenettelylain 28 §:ää ei sovelleta, jos verovelvollinen pystyy esittämään riittävät liiketaloudelliset perusteet toiminnalleen. Arviointi tapahtuu aina siten, että jokaisessa

¹⁴ Ibid.

¹⁵ Ibid.

¹⁶ Myrsky & Rabinä (2015), sivu 344

tilanteessa arvioidaan verovelvollisen toimia ja niiden tarkoitusta yksittäistapauksena.¹⁷ Tämän takia tutkimuksessa selvitettävää tapausta ei voida suoraan arvioida minkään selkeän ohjeistuksen perusteella. Asiaa voidaan kuitenkin joiltain osin rinnastaa muihin tapauksiin, joissa veron kiertämistä koskeva sääntely on tullut sovellettavaksi erilaisissa kansainvälisissä tilanteissa.

Janne Juusela on teoksessa *Yritysverotus I-II* arvioinut erilaisia tilanteita, joissa oikeudellinen muoto ja liiketaloudelliset syyt saattavat olla ristiriidassa. Juuselan mukaan kyse voi olla joko tietyn vero-oikeudellisen pykälän soveltamisen välttämisestä tai verovelvollista suosivan vero-oikeudellisen pykälän soveltamiseen pyrkimisestä. Juusela esittää tekstissään esimerkkejä tilanteista, joissa toimenpiteen oikeudellinen muoto ei välttämättä vastaa toimen luonnetta ja tarkoitusta. Tällaisia ovat esimerkiksi ylisuuret yhtiövastikkeet, suosiva voitonjako, osakeyhtiön tulon kohdistaminen osakkaalle, kauppaan rinnastettavat järjestelyt, erilaiset yritysjärjestelyt ja kansainvälisen konsernin sisäiset järjestelyt.¹⁸ Veroparatiisiin perustetun tytäryhtiön näkökulmasta olennaisin esimerkki kohdistuu kansainvälisen konsernin sisäisiin järjestelyihin. Juusela mainitsee korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisun KHO:2016:72, jossa arviointi kohdistui konsernijärjestelyihin ja mahdolliseen koron vähennysoikeuteen.

Tapauksessa KHO:2016:72 oli kyse siitä, saiko yhdysvaltalaisen konserniyhtiö Suomeen perustettu sivuliike vähentää konsernin sisäisistä lainoista syntyneet korot verotuksessaan. Tapauksessa yhdysvaltalainen yhtiö A Inc. oli ostanut ruotsalaisen B AB:n osakkeet ja pitkien ja monimutkaisten järjestelyjen jälkeen B AB:n osakkeet olivat lopulta siirtyneet konserniin kuuluvan AAAA Holding AB:n omistukseen. Ostosta syntynyt konsernin sisäinen velka taas kohdennettiin AAAA Holding AB:n suomalaiselle sivuliikkeelle. Lisäksi tapauksessa oli käynyt ilmi, että suomalainen sivuliike oli saanut korkomenojen kattamiseksi konserniavustusta suomalaiselta osakeyhtiöltä. KHO arvioikin tapauksessa, ettei B AB:n osakkeita voida pitää suomalaisen sivuliikkeen omaisuutena eivätkä korot myöskään olleet näin ollen vähennyskelpoisia.¹⁹

Tässä tapauksessa KHO arvioi, olivatko konsernin sisäiset järjestelyt oikeudelliselta muodoltaan liiketoiminnan kannalta perusteltuja ja hyväksyttäviä, jotta verovähennys voitiin myöntää

¹⁷ Verohallinto. *Veron kiertämissäännöksen soveltaminen*.

¹⁸ Juusela et al. (2000). 25. Veron kiertäminen

¹⁹ 19.5.2016/2146 KHO:2016:72

vai oliko kyseisellä järjestelyllä tarkoitus vapautua suoritettavasta verosta konserniavustusjärjestelmää ja korkovähennystä hyödyntämällä ilman muita liiketaloudellisia perusteita.²⁰

Kuten ratkaisusta voidaan huomata, konsernin sisäisten järjestelyjen tarkoituksena oli verolta vältyminen. Suomalainen sivuliike ei missään vaiheessa edes omistanut B AB:n osakkeita, vaikka osakkeiden maksuun otettu konsernin sisäinen velka kohdistettiin suoraan kyseiselle sivuliikkeelle. Lienee kuitenkin epätodennäköistä, että suomalainen yhtiö voisi saada veroetuja pelkästään korkovähennyksen kautta, joten on arvioitava myös muita tilanteita, joissa toimenpide voisi olla kansainvälisessä tilanteessa muodoltaan virheellinen.

Juuselan mukaan verovelvollisen toiminnan arvioinnissa lähtökohtana pidetään subjektiivista arviointia. Tämä tarkoittaa hänen mukaansa sitä, että verovelvollisen oikeustoimet otetaan verotuksessa huomioon sellaisinaan, arvioimatta sitä ovatko toimet objektiivisesti katsoen tulonsaantia parantavia tai muuten tarkoituksenmukaisia. Veron kiertämissäädös voikin tulla sovellettavaksi silloin, kun verovelvollisen toimenpiteet ja muut olosuhteet eivät ole olleet normaaleja.²¹

Bahamalaisen yhtiön kannalta tämä säädös ei tuottane juurikaan ongelmia yhtiölle, joka pyrkii toimimaan lakien ja säädösten puitteissa. Kaikki mahdolliset lainoitukset, yritysjärjestelyt ja muut toimenpiteet on pystyttävä perustelemaan liiketoiminnan kannalta olennaisina toimenpiteitä, jotta veron kiertämistä koskevalta säädökseltä vältyttäisiin. Liiketoiminnalliset perusteet ovat vahvasti liitännäisiä myös silloin, kun arvioidaan ilmeistä verosta vapautumisen tarkoitusta.

2.1.2 Ilmeinen verosta vapautumisen tarkoitus

Laki verotusmenettelystä edellyttää, että veron kiertämisessä on kyse ilmeisestä verosta vapautumisen tarkoituksesta. Siksi voitaneen myös olettaa, ettei kyseisen lain 28 § voi tulla sovellettavaksi, jos toiminnolla ei ole saavutettu verotuksellisia etuja. Seuraavaksi arvioidaankin niitä verotuksellisia hyötyjä, joita suomalaisen yhtiön Bahamalle perustama tytäryhtiö voisi mahdollisesti saada.

²⁰ Ibid.

²¹ Juusela et al. (2000) 25. Veron kiertäminen

Lähtökohtaisesti säädöksen soveltamisen rajana on viranomaisen perusteltu syy epäillä verosta vapautumisen tarkoitusta. Jotta veron kiertämisen säädöstä ei sovellettaisi, toimenpiteen taustalla on oltava riittävästi verotuksesta riippumattomia syitä ja toimenpiteestä on synnyttävä verovelvollisen kannalta ilmeinen veroetu. Veron kiertämässä ei edellytä sinänsä, että verolta vältyttäisiin kokonaan, vaan veroedut voivat olla tätä pienempiäkin. Verovelvolliselle on joka tapauksessa annettava mahdollisuus tulla kuulluksi ja esittää erilaisia liiketaloudellisia perusteita, joilla hän voi osoittaa, ettei kyse ole ilmeisestä verosta vapautumisen tarkoituksesta.²² Verohallinnolle on siis mahdollisesti pystyttävä esittämään liiketaloudellisia perusteita sille, miksi yhtiö on perustanut tytäryhtiön Bahamalle, eikä toteuta liiketoimintaansa Suomeen rekisteröidyn yhtiön kautta. Liiketaloudellisia perusteita arvioidaan tarkemmin luvussa 4.

Tuloverolaissa säädetään ulkomaalaisten yhtiöiden osinkojen verotuksesta. Lain 33c §:n mukaan ulkomaalaisesta yhtiöstä saatua osinkoa verotetaan verovelvollisen tulona samalla tavalla kuin suomalaisesta yhtiöstä saatua osinkoa, jos kyse on EU:n jäsenvaltiosta, ETA-valtiosta tai lainkäyttöalueesta, jonka kanssa Suomella on voimassa oleva verosopimus kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi. Muiden lainkäyttöalueiden alueille sijoittautuneisiin yhtiöihin sovelletaan 33c §:n 3 momenttia, jonka mukaan kyseisistä yhtiöistä saatu osinko on kokoaan veronalaista ansiotuloa.²³ Koska Suomella ja Bahamalla ei ole kaksinkertaista verotusta koskevaa verosopimusta²⁴, Tuloverolain 33c § 3 momentti soveltuu Bahamalle perustetun tytäryhtiön osinkojen verotukseen, jolloin kaikki osingot katsotaan verovelvollisen veronalaiseksi ansiotuloksi.

Mahdollisten verohyötyjen arviointia vaikeuttaa se, että ansiotuloja verotetaan progressiivisesti ja pääomatuloja kiinteän veroprosentin mukaan (joko 30 % tai 34 %). Jotta kuitenkin saataisiin jonkinlaista konkretiaa siitä, milloin Bahamalle perustettu tytäryhtiö voi tuottaa omistajilleen verotuksellista etua, tutkimusta varten on tehty seuraavat laskelmat niistä raja-arvoista, joilla verotuksellista hyötyä on mahdollista saada. Seuraavaksi esitettävässä taulukossa on tehty muutamia oletuksia, jotta laskelmat eivät muodostu liian monimutkaisiksi ja hankalasti tulkittavaksi.

²² Myrsky & Rabinä (2015), sivut 350-351

²³ Tuloverolaki, 33c §

²⁴ Valtiovarainministeriö (2019). *Verosopimukset*.

Laskelmia tehdessä on oletettu, että suomalaisen ja bahamalaisen yhtiön tapauksissa verotusta pyritään optimoimaan siten, että veroprosentti pysyy jatkuvasti mahdollisimman matalana. Kummankaan yhtiön osakkaalla, jolle osinkoa maksetaan, ei ole muita tuloja kuin yhtiöltä saamansa pääoma- tai ansiotulo. Lisäksi molempien yhtiöiden osakkaat ovat verovelvollisia Suomessa ja kyse on listaamattomista yhtiöistä.

Koska kyse on listaamattomista yhtiöistä, suomalaisen yhtiön osinkojen verotus riippuu maksetun osingon suhteesta yhtiön osakkeiden matemaattiseen arvoon. Tuloverolain 33b §:n mukaan julkisesti noteeraamattoman yhtiön maksamasta osingosta 25 prosenttia on veronalaista pääomatuloa ja 75 prosenttia verovapaata tuloa siihen asti, kun maksettu osinko ei ylitä 8 prosenttia osakkeen verovuoden matemaattisesta arvosta ja maksetun osingon määrä ei ylitä 150 000 euroa. Mikäli maksettu osinko ylittää 8 prosenttia osakkeiden matemaattisesta arvosta, ylittävästä osasta 75 prosenttia on veronalaista ansiotuloa ja 25 prosenttia verovapaata tuloa. Toisaalta, mikäli maksettu osinko ei ylitä 8 prosentin matemaattista arvoa, mutta on määrältään yli 150 000 euroa, määrän ylittäneestä maksetusta osingosta 85 prosenttia on veronalaista pääomatuloa ja 15 prosenttia verovapaata tuloa.²⁵ Verohallinnon ohjeen mukaan listaamattomasta yhtiöstä saadusta osingosta pidätetään 7,5 prosentin ennakkopidätys siltä osin, kun maksettu osinko ei ylitä 150 000 euron ja 8 prosentin matemaattisen arvon rajoja. Lähtökohtana on, että yhtiön kannattaa maksaa osinkoa yli 8 prosentin matemaattisen arvon siltä osin, kun ansiotuloverotuksen progressio alittaa 7,5 prosentin ennakkopidätyksen. Vuoden 2020 verotuksen osalta kyseinen raja on 26 999 euroa (pyöristettynä alempaan tasalukuun), jonka osalta ansiotulojen veroprosentti on 6,6 prosenttia. Näin ollen taulukossa suomalainen yhtiö maksaa osakkaalleen 8 prosentin matemaattisen arvon, lisättynä 26 999 eurolla siihen asti, kun osinkoa on mahdollista jakaa.

Viidentenä oletuksena laskelmassa käytetään vuoden 2020 osalta määrättyjä veroprosentteja sekä pääomien että ansiotulojen osalta. Tutkimuksessa olisi mahdotonta arvioida sitä, miten verotus tulee seuraavien 20 vuoden aikana muuttumaan, eikä toisaalta myöskään historiallinen verotus antaisi riittävän tarkkaa kuvaa tilanteesta, jossa suomalainen yhtiö perustaa tytäryhtiön Bahamalle joskus tulevaisuudessa. Näin ollen laskelmien yksinkertaistamiseksi käytetään pelkästään vuoden 2020 verotusta.

²⁵ Tuloverolaki 33b §

Kuudentena oletuksena laskelmassa on esitetty, että yhtiöt tuottavat miljoona euroa voittoa ensimmäisenä tilikautena, eikä yhtiöllä ole muita tuloja seuraavien vuosien aikana. Yhtiöllä ei myöskään ole velkoja tai muita velvoitteita, jotka missään vaiheessa vähentäisivät yhtiön ensimmäisenä tilikautena tuottamia voittoja, lukuun ottamatta yhteisöveroa (suomalaisen yhtiön osalta) ja osingonmaksua.

Suomalainen yhtiö

Verovuosi	1v	2v	3v	4 v	5v	6v	7v	8v
Yhtiön voitot (€)	1 000 000	0	0	0	0	0	0	0
Yhtiön maksama vero (€) (20%)	200 000	0	0	0	0	0	0	0
Osakkeiden matemaattinen arvo (€) (pääoman määrä)	800 000	709 333	625 919	549 179	478 578	413 624	353 867	298 891
8 % raja	64 000	56 747	50 074	43 934	38 286	33 090	28 309	19 865
Maksettu osinko (€)	90 667	83 414	76 741	70 601	64 953	59 757	54 976	50 578
Veroton tulo (€)	52 000	46 560	41 555	36 951	32 715	28 818	25 232	21 934
Verollinen tulo (€)	42 667	40 854	39 185	37 651	36 239	34 939	33 744	32 645
Pääomatulovero (€) (30 %)	4 800	4 256	3 756	3 295	2 871	2 482	2 123	1 793
Ansiotulovero (6,6 %)	1 760	1 760	1 760	1 760	1 760	1 760	1 760	1 760
Nettotulot yhteensä (€)	84 107	77 398	71 225	65 546	60 322	55 515	51 093	47 025
Jäljelle jäänyt pääoma (€)	709 333	625 919	549 179	478 578	413 624	353 867	298 891	248 313

Taulukko 1 (osa 1)

Verovuosi	9v	10v	11v	12 v	13v	14v	15v
Yhtiön voitot (€)	0	0	0	0	0	0	0
Yhtiön maksama vero (€) (20%)	0	0	0	0	0	0	0
Osakkeiden matemaattinen arvo (€) (pääoman määrä)	248 313	201 781	158 871	119 587	83 353	50 017	19 349
8 % raja	19 865	16 142	12 718	9 567	6 668	4 001	1 548
Maksettu osinko (€)	46 532	42 809	39 385	36 234	33 335	30 668	19 349
Veroton tulo (€)	18 899	16 107	13 538	11 175	9 001	7 001	3 831
Verollinen tulo (€)	31 633	30 703	29 846	29 059	28 334	27 667	1 562
Pääomatulovero (€) (30 %)	1 490	1 211	954	718	500	300	116
Ansiotulovero (6,6 %)	1 760	1 760	1 760	1 760	1 760	1 760	1 760
Nettotulot yhteensä (€)	43 282	39 839	36 671	33 756	31 075	28 608	18 058
Jäljelle jäänyt pääoma (€)	201 781	158 871	119 587	83 353	50 017	19 349	0

Taulukko 1 (osa 2)

Bahamalainen yhtiö

Verovuosi	1v	2v – 18v	19v
Yhtiön voitot (€)	1 000 000	0	0
Yhtiön maksama vero (€) (20%)	0	0	0
Maksettu osinko (€)	53 999	53 999	28 018
Verollinen tulo (€)	53 999	53 999	28 018
Ansiotulovero (€)	13 716 (25,4%)	13 716 (25,4%)	3 810 (13,6%)
Nettotulot yhteensä €	40 283	40 283	24 208
Jäljelle jäänyt pääoma (€)	946 001	vähennetään 53 999 osinko 18v asti	0

Taulukko 2

Yhteenveto

Yhtiö	Suomalainen yhtiö	Bahamalainen yhtiö	Vertailu bahamalaisen yhtiön näkökulmasta
Voittojen kotiuttamiseen käytetty aika	16 vuotta	19 vuotta	- 3 vuotta
Maksetut osingot yhteensä (€)	743 520	749 306	+ 5 786
Maksetut verot yhteensä (€)	256 480	250 694	- 5 786
Yhtiön maksamat verot (€)	200 000	0	+ 200 000
Osakkaan maksamat verot (€)	56 480	250 694	- 194 214
Veroprosentti	25,65 %	25,07 %	- 0,58 %

Taulukko 3

Kuten taulukosta voidaan huomata, verotukselliset edut eivät ole erityisen merkittäviä kummankaan yhtiön näkökulmasta. Toisaalta bahamalainen yhtiö voi tehdä osingonmaksussa järjestelyjä, joilla osakkaan verotus saadaan pidettyä mahdollisimman alhaisena, mutta toisaalta

suomalainen yhtiö pystyy maksamaan osinkoa suurempina määrinä, erityisesti ensimmäisten vuosien aikana. Myös osakkaan maksamat verot (56 480 €) ovat merkittävästi matalammat kuin bahamalaisen yhtiön osakkaalla (194 214 €).

Kuten taulukosta voidaan havaita, bahamalaiselle yhtiölle koituu merkittävää etua sen maksamissa yhteisöveroissa. Suomalainen yhtiö joutuu maksamaan heti ensimmäisenä verovuonna 200 000 euron yhteisöveron, mikä vaikeuttaa huomattavasti mahdollisten investointien tekemistä. Matalampi pääoma saattaa myös vaikeuttaa lainan saamista ja horjuttaa yhtiön vakavaraisuutta. Bahamalaisella yhtiöllä tällaisia ongelmia ei ole samalla tavalla, vaan yhtiö voi kehittää liiketoimintaansa ja tehdä investointeja lähtökohtaisesti kaikella voitolla, jota se tuottaa. Tulosta ei siis ole pakko realisoida osinkona esitetyn taulukon mukaan, vaan se voidaan käyttää suurempien voittojen hakemiseen.

Lopputulemana voidaan todeta, että bahamalaisen yhtiön veroedut eivät ole niinkään osakkoikohtaisia, vaan enemmänkin yhtiökohtaisia. Osakkaan näkökulmasta esimerkiksi yhtiön tuottama miljoonan euron (1 000 000 €) voitto voidaan jakaa suomalaisen yhtiön osakkaille nopeammin, suunnilleen samalla veroprosentilla kuin bahamalaisen yhtiön kohdalla. Bahamalle perustettu yhtiö saa kuitenkin kaiken tuottamansa voiton käyttöönsä tulevia investointeja varten, kun suomalainen yhtiö joutuu maksamaan voitostaan 20 prosenttia yhteisöveroa, mikä vähentää yhtiön investointimahdollisuuksia.

Esitettyjä tuloksia tarkasteltaessa on kuitenkin huomioitava laskelman perustuvan siihen, että omistajilla ei ole muita tuloja. Erityisesti ansiotulojen osalta mahdolliset progressiovaikutukset saattaisivat poistaa veroedut kokonaan tai ainakin pidentää huomattavasti voittojen kotiuttamisaikaa. Laskelmaan tuleekin suhtautua siksi juurikin hypoteettisena laskelmana, josta on mahdollista tehdä ainakin sellainen johtopäätös, että suomalainen yhtiö voi saada veroetua perustaessaan Bahamalle tytäryhtiön. Siksi tytäryhtiötä perustettaessa voi olla kyse verosta vapautumisen tarkoituksesta, ainakin yhtiön osalta.

2.2 Veron kiertäminen ja Euroopan unionin vero-oikeus

Euroopan unionin keskeisimmät sisäiset sopimukset ovat EU:n perussopimukset, jotka kaikki jäsenvaltiot ovat hyväksyneet. Sopimusten tärkeimmät tavoitteet ovat mm. EU:n toiminnan tehokkuuden ja avoimuuden varmistaminen, yhteisen lainsäädännön hyväksyminen sekä sisämarkkinoiden ja EU:n perusvapauksien turvaaminen.²⁶

Liiketoiminnan kannalta merkittävämpänä sopimuksena voidaan pitää Sopimusta Euroopan unionin toiminnasta (SEUT), koska siinä määritellään EU:n sisämarkkinat ja niiden toiminta. Sopimuksen mukaan EU toteuttaa sisämarkkinat ja pitää huolta niiden toiminnasta. SEUT:n mukaan sisämarkkinoilla tarkoitetaan aluetta, jossa ei ole sisäisiä rajoja tai rajoituksia sopimuksen mukaiselle vapaalle liikkuvuudelle.²⁷ EU:n alueella vallitsevat liikkumisvapaudet koskevat lähtökohtaisesti tavaroiden²⁸, työntekijöiden²⁹, palveluiden³⁰ ja pääomien³¹ vapaata liikkumista EU:n alueella. Tämän toimivuudesta EU:n on myös pidettävä huolta.

SEUT 114 artiklan mukaan EU ei kuitenkaan pyri lähentämään verotusta koskevia määräyksiä jäsenvaltioiden välillä.³² Näin ollen välitön verotus kuuluu jokaisen jäsenvaltion suvereeniin sääntelyvaltaan. Jäsenvaltioiden toimenpiteet eivät saa kuitenkaan rajoittaa yritysten ja henkilöiden sijoittautumisvapautta³³, pääomaliikennettä jäsenvaltioiden välillä tai jäsenvaltioiden ja kolmansien maiden välillä³⁴. Kolmannella maalla tarkoitetaan EU-oikeudessa valtiota,

²⁶ Euroopan unioni. *EU:n perussopimukset*.

²⁷ Sopimus Euroopan unionin toiminnasta (SEUT), 26 artikla

²⁸ SEUT, 28 artikla

²⁹ SEUT, 45 artikla

³⁰ SEUT, 56 artikla

³¹ SEUT, 63 artikla

³² SEUT, 114 artikla

³³ SEUT, 49 artikla

³⁴ SEUT, 63 artikla

joka ei ole EU:n jäsenvaltio tai osa Schengen-sopimusta.³⁵ Schengen-sopimusta täysimääräisesti soveltavat EU:n ulkopuoliset valtiot ovat Islanti, Liechtenstein, Norja ja Sveitsi.³⁶

Yritysten verotuksen näkökulmasta keskeisimmät säädökset koskevat niitä tilanteita, joissa valtiot voivat rajoittaa joko pääomien vapaata liikkuvuutta tai sijoittautumisvapautta verovelvollisen näkökulmasta. SEUT 18 artiklassa todetaan yksiselitteisesti, että kaikki kansalaisuuteen perustuva syrjintä on sopimuksen mukaan kiellettyä.³⁷ Kiellettyjä ovat myös kaikki pääomien liikkuvuuden rajoitukset joko jäsenvaltioiden tai jäsenvaltioiden ja kolmansien maiden välillä.³⁸ SEUT kuitenkin mahdollistaa jäsenvaltioiden verolainsäädännön, jossa verovelvollisten kohtelu on erilaista heidän asuinpaikkansa tai pääomansa sijoittautumisen perusteella.³⁹ Rajanvedot sopimustenmukaisen kansallisen lain soveltamisen ja kiellettyjen rajoitusten välillä tapahtuvat Euroopan unionin tuomioistuimen (myöhemmin EUT) oikeuskäytännössä. Oikeuskäytännössä on tunnustettu niin sanottu *rule of reason* -oppi, jossa rajoitustoimet tai rajoitukseen johtava lainsäädäntö voidaan katsoa hyväksyttäväksi, mikäli sille on painavat, yleisen edun toteuttamisen varmistavat syyt.⁴⁰

Periaate on vahvistettu myös SEUT 36 pykälässä, jonka mukaan tavaroiden, palveluiden, henkilöiden tai pääomien liikkuvuutta voidaan rajoittaa tai jopa kokonaan kieltää, kunhan kyse on yleisen edun suojelemisesta. Kieltojen ja rajoitusten soveltaminen ei myöskään saa aiheuttaa mielivaltaista syrjintää tai vapaan liikkuvuuden peiteltyä rajoittamista.⁴¹ Tämän takia myös EUT:n oikeuskäytännössä tuomioistuin käyttää termiä ”yleinen etu”, kun tapaus kuuluu *rule of reason* -opin soveltamisalaan.⁴² Keskeisintä yleisen edun huomiooninnissa on, että

³⁵ “Any person who is not a citizen of the European Union within the meaning of Art. 20(1) of TFEU and who is not a person enjoying the European Union right to free movement, as defined in Art. 2(5) of the Regulation (EU) 2016/399 (Schengen Borders Code).” European Commission (Migration and Home Affairs): EMN Glossary Search.

³⁶ Ulkoministeriö. *Eurooppatiedotus – Schengen*.

³⁷ SEUT, 18 artikla

³⁸ SEUT, 63 artikla

³⁹ SEUT, 65 artikla

⁴⁰ Knuutinen (2012), sivut 47-48

⁴¹ SEUT, 36 artikla

⁴² Terra & Wattel (2012), sivu 59

rajoituksen on kohdistuttava todellisuudessa yleiseen etuun, jonka turvaamisen on välttämättä vapaan liikkuvuuden rajoittamistoimilla.⁴³ Rajoituksen on sovellettava kyseisen edun turvaamiseen, eikä sitä voida käyttää, mikäli jäsenvaltiolla on käytettävissä vähemmän rajoitettavia toimenpiteitä edun turvaamiseksi.⁴⁴

EU:n vero-oikeuden professori Peter J. Wattel on kirjassaan määritellyt neljä erillistä oikeutamisperustetta, joilla jäsenvaltiot voivat asettaa liikkumisrajoituksia verotuksen näkökulmasta: verotuksen kontrollointi ja valvonta, verotuksen johdonmukaisuus, verotusoikeuden tasapuolinen jakautuminen sekä oikeuksien väärinkäyttö.⁴⁵ Huomioitavaa tosin on, että kyseiset linjaukset kohdistuvat lähtökohtaisesti Euroopan sisäisiin transaktioihin ja pääomien liikkeeseen. Toisaalta SEUT 63 artiklasta voitaneen päätellä, ettei tilanne merkittäväällä tavalla muutu, vaikka tapauksessa olisikin kyse kolmannesta maasta, kuten Bahamasta. Seuraavaksi periaatteita käsitellään siinä laajuudessa, kun ne saattavat koskettaa yhtiön perustamista kolmanteen maahan.

2.2.1 Verotuksellinen kontrollointi ja valvonta

Verotuksen kontrolloinnin ja valvonnan pääperiaatteena on, että jäsenvaltion on voitava varmistaa tuloverojen tehokas verottaminen.⁴⁶ Tällä tarkoitetaan yksinkertaisesti sitä, että jäsenvaltio voi kieltää sellaiset yhtiöjärjestelyt ja varojen siirrot, joilla verovelvollinen välttyisi kokonaan veroilta tai ainakin merkittävästi onnistuisi vähentämään verotaakkaansa. Yhtiön perustamisen kannalta kiinnostava EUT:n ennakkotapaus on *Futura Participations*, jossa arvioitiin tappiontasauksen hyväksyttävyyttä. Tapauksessa ranskalainen yhtiö oli perustanut Luxemburgiin sivuliikkeen, joka halusi vähentää tuloksestaan tappiontasauksena ranskalaisen yhtiön tappiot.⁴⁷ EUT:n arvioinnin mukaan keskeisenä kriteerinä tappiontasauksen

⁴³ Ibid.

⁴⁴ Ibid.

⁴⁵ Wattel (2017), sivut 345-346

⁴⁶ Esimerkkinä EUT:n tapaukset *Cassis de Dijon* (C-120/78) kohta 8 ja *Truck Center SA* (C-282/07) kohdat 42-52

⁴⁷ *Futura Participations* (C-250/95). kohta 2

hyväksyttävyydelle oli taloudellinen yhteys tappioiden ja verovelvollisen verotuksellisen kotipaikan tulojen välillä.⁴⁸

Tapauksen perusteella voidaan todeta, että suomalaisen emoyhtiön ja bahamalaisen tytäryhtiön välisissä konsernijärjestelyissä on noudatettava samoja periaatteita. Siksi yhtiöiden tulot ja niiden hankkimisesta syntyneet tappiot on pyrittävä pitämään selkeästi erillään, mikäli näillä ei ole minkäänlaista liiketoiminnallista yhteyttä molempiin lainkäyttöalueisiin.

2.2.2 Verotuksen johdonmukaisuus

Toisena rajoitusperiaatteena EUT on vahvistanut verotuksen johdonmukaisuuden, joka määriteltiin ensimmäisen kerran tapauksessa *Bachmann*⁴⁹. Tapaus on sinänsä ongelmallinen, sillä EUT ei millään tavalla määrittele, milloin verotus voisi olla johdonmukaista. Wattelin mukaan, jonkinlaisena määritelmänä voitaneen kuitenkin pitää sitä, että mikäli esimerkiksi tietyn liiketoiminnan voitot ovat verotettavaa tuloa, samalla tavalla syntyneet tappiot ovat myös vähenskelpoisia.⁵⁰

EUT:n oikeuskäytäntö ei ole kuitenkaan ollut aivan yhteneväinen tämän määritelmän kannalta⁵¹, joten rajoitusperiaatteen vaikutusten arviointi on hankalaa. Periaate ei tosin aseta myöskään uusia vaatimuksia bahamalaiselle yhtiölle tai tämän suomalaiselle emoyhtiölle, joten voitaneen olettaa, että mahdolliset liiketoimintaa tai sijoittautumista rajoittavat tekijät tulevat muista säädöksistä ja periaatteista.

⁴⁸ Ibid. kohta 43

⁴⁹ *Bachmann* (C-204/90)

⁵⁰ Wattel (2017) sivut 345-346

⁵¹ Tapauksessa *Manninen* (C-319/02) EUT piti EU-oikeuden vastaisena säädöstä, jonka mukaan verovelvollinen ei saanut vähentää verotuksessaan toisessa valtiossa syntyneitä yhtiöveroja, kun tälle maksettiin ko. yhtiöstä osinkoja, kun taas tapauksessa *Kerckhaert* (C-513/04) EUT hyväksyi säädöksen, jossa verovelvollinen ei saanut vähentää toisessa valtiossa sijoittautuneen yhtiön osinkojen lähdeveroa.

2.2.3 Verotusoikeuden tasapuolinen jakautuminen

EUT:n oikeuskäytännössä verotusoikeuden tasapuolisen jakautumisen periaate on nähty sallittuna rajoitustoimena, sillä edellytyksellä, ettei rajoitus ole suhteellisuusperiaatteen vastainen.⁵² Oikeuskäytännössä tällaisia tilanteita ovat olleet esimerkiksi ne, joissa verohyvityksen myöntäminen voisi aiheuttaa sen, ettei jäsenvaltio voi ollenkaan verottaa alueellaan syntynyttä tuloa.⁵³ Toisaalta EUT on myös tarkentanut tapauksessa *Rewe Zentralfinanz*, ettei verotusoikeuden tasapuolinen jakautuminen ole yksinään perusteltu syy rajoittaa verohyvityksen saamista, vaan säädöksen on nojattava pohjimmiltaan väärinkäytösten, kuten veron kiertämisen, ehkäisemiseen.⁵⁴

Suomalaisen yhtiön näkökulmasta olennaista on huomata, ettei pelkästään verotusoikeuden tasapuolinen jakautuminen anna Suomelle mahdollisuutta rajoittaa mahdollisia veroetuja, joita yhtiö tai sen osakkaat voivat saada bahamalaisen tytäryhtiön toiminnasta. Mahdollisten säädöksen hyväksyttävyyden arvioidaan aina sen mukaan, onko kyse ollut väärinkäytöksistä vai ei. Näin ollen, seuraavassa kappaleessa käsiteltävät väärinkäytökset ovat lopulta ne periaatteet, joiden mukaan suomalaisen yhtiön on toimittava ja jotka sen on huomioitava tytäryhtiötä perustettaessa.

2.2.4 Oikeuksien väärinkäyttö

Neljäntenä rajoittamisperiaatteena EUT on hyväksynyt toimenpiteet ja säädökset, joilla estetään oikeuksien väärinkäyttö verotuksessa. Periaate vahvistettiin tapauksessa *Marks & Spencer*, jossa Marks & Spencer plc. oli hakenut tappiontasusta vähentääkseen Isossa-Britanniassa syntyneistä voitoistaan belgialaisen, saksalaisen ja ranskalaisen tytäryhtiöidensä tappiot.⁵⁵ EUT:n tulkinnan mukaan tapauksessa oli kyse tappioiden kaksinkertaisen käytön sekä veron kiertämisen uhasta, minkä takia tappiontasauksen kieltäminen ei ollut EU-oikeuden vastaista.⁵⁶

⁵² Terra & Wattel (2012). sivu 936

⁵³ *Test Claimants in Class IV of the ACT Group Litigation* (C-473/04). kohta 59

⁵⁴ *Rewe Zentralfinanz* (C-347/04) kohdat 39-42

⁵⁵ *Marks & Spencer* (C-446/03)

⁵⁶ *Ibid.* kohdat 47, 49 ja 59

Periaate oli kuitenkin määritelmältään aivan liian laaja sellaisenaan. Laajasti tulkittunahan periaate olisi kieltänyt mitkä tahansa toimenpiteet, joihin sisältyy riski mahdollisesta veron kiertämisestä tai kaksinkertaisesta tappioiden käyttämisestä. Tällöin myös lähes kaikki säädökset, joilla jäsenvaltiot rajoittavat yhtiöiden oikeuksia erilaisiin verotuksellisiin etuihin tai verohyvytyksiin, voitaisiin katsoa EU-oikeuden mukaan laillisiksi toimenpiteiksi, kunhan jäsenvaltio voi todeta, että etuihin sisältyy ainakin teoreettinen uhka oikeuksien väärinkäyttämisestä. EUT tarkensikin myöhemmin periaatteen soveltamista tapauksessa *Felixstow Dock and Railway Company*. EUT:n mukaan hyväksyttäviä ovat vain sellaiset rajoitukset, joilla pyritään torjumaan keinotekoisia järjestelyjä, joiden tarkoituksena on ollut välttää jäsenvaltioiden verotus tai torjua veroparatiiseja.⁵⁷

EUT ei ratkaisussaan tarkenna, mitä tarkoitetaan keinotekoisilla järjestelyillä tai tavoitteilla torjua veroparatiiseja. EU:n muusta sääntelystä⁵⁸ sekä vuoden 2013 mietinnön⁵⁹ perusteella voidaan kuitenkin päätellä, että veroparatiisien torjunta koskee nimenomaisesti yhteistyöhaluttomia lainkäyttöalueita.

Keinotekoiset järjestelyt voitaneen johtaa direktiivin *Sisämarkkinoiden toimintaan suoraan vaikuttavien veron kiertämisen käytäntöjen torjuntaa koskevien sääntöjen vahvistamisesta* (2016/1164) mietinnöistä. Mietinnössä parlamentti toteaa, että jäsenvaltioiden on torjuttava sellaiset toiminnot, joissa ulkomaalaisille tytäryhtiöille ohjataan tuloja keinotekoisesti ja tytäryhtiön määräysvaltaa pitävä verovelvollinen on sijoittautunut jäsenvaltion alueelle. Rajoitusta ei kuitenkaan tarvitse soveltaa, jos kyse on pienistä voitoista, joihin sisältyy samaan aikaan vain pieni riski veron kiertämisestä. Keinotekoisien järjestelyjen arvioinnin kannalta jäsenvaltioiden on arvioitava lisäksi ulkomaalaisen yhteisön taloudellisen toiminnan merkittävyyttä sekä kyseistä lainkäyttöaluetta, johon yhteisö on sijoittautunut. Tämä arviointi tulee ajankohtaiseksi tosin vain niissä tapauksissa, joissa kyse on yhteistyöhaluttomasta lainkäyttöalueesta.⁶⁰

⁵⁷ *Felixstow Dock and Railway Company* (C-80/12) kohdat 31-33

⁵⁸ Direktiivi sisämarkkinoiden toimintaan suoraan vaikuttavien veron kiertämisen käytäntöjen torjuntaa koskevien sääntöjen vahvistamisesta (2016/1164)

⁵⁹ Euroopan parlamentin mietintö (2013), kohdat 8 ja 65

⁶⁰ Direktiivi sisämarkkinoiden toimintaan suoraan vaikuttavien veron kiertämisen käytäntöjen torjuntaa koskevien sääntöjen vahvistamisesta (2016/1164), kohta 12

Teoksessa *Verosuunnittelua vai veron kiertämistä* Reijo Knuutinen on tulkinnut keinotekoisten järjestelyjen rajanvetoa. Hänen mukaansa EUT:n arviointi perustuu sekä *subjektiiviseen* että *objektiiviseen* näkökulmaan, jos pohditaan järjestelyn epäaitoutta. *Subjekttiivinen* näkökulma tarkoittaa käytännössä sitä, onko järjestely tai toimenpide tehty pelkästään verotuksellisten etujen saamiseksi vai onko niille olemassa liiketaloudellisia perusteita. *Objektiivinen* näkökulma taas kohdistuu perusvapauksien käytön aitouteen, eli verotuksellisesta näkökulmasta lähinnä pääomien vapaaseen liikkuvuuteen tai sijoittautumisvapauteen. Knuutisen mukaan EUT:n oikeuskäytännössä järjestelyjä voidaan pitää objektiivisesti arvioiden keinotekoisina, mikäli perusvapauksien käyttäminen on ollut epäaitoa. Tämä johtaa hänen mukaansa siihen, että lähes kaikissa järjestelyissä voidaan vedota toimien keinotekoisuuteen.⁶¹

Keinotekoisuutta arvioitaessa on muistettava, ettei verotuksen optimointi sinänsä ole kiellettyä, kunhan järjestelyille on olemassa myös muita liiketaloudellisia perusteita. Tosin, kuten Knuutinenkin teoksessaan totesi, jäsenvaltiot voivat sinänsä rajoittaa oikeuksien käyttämistä myös tilanteissa, joissa ei ole kyse keinotekoisista järjestelyistä, mikäli rajoittaminen on välttämättömä pakottavan yleisen edun suojelemiseksi.⁶² Tutkimuksen kannalta tämä seikka on toki huomioitava mahdollisena riskinä, mutta yksittäisen yhtiön vaikutusmahdollisuudet ovat hyvin minimaaliset. Tilanteessa voitaneen myös luottaa siihen, ettei jäsenvaltio käytä rajoitustoimenpiteitä mielivaltaisesti, joten keskeistä on varmistaa, että kaikille toimenpiteille on olemassa selkeät ja perustellut liiketoiminnalliset perusteet.

2.2.5 Yhteenveto Euroopan unionin vero-oikeuden vaikutuksista

Bahamalaisen tytäryhtiön kannalta ainoa asia, johon yhtiö voi omalla toiminnallaan vaikuttaa koskee oikeuksien väärinkäyttöä. Verotuksen kontrollointiin, valvontaan tai verotusoikeuden tasapuoliseen jakautumiseen yksittäisen yhtiön vaikutusmahdollisuudet ovat käytännössä olemattomat. Yhtiö voi toki vaatia - joko kansalliselta tai viime kädessä EU:n tuomioistuimelta - rajoituksen kieltämistä, jos yhtiöltä evätään verotuksellisia etuja, mutta sen omilla liiketoimilla ja yritysjärjestelyillä ei käytännössä ole merkitystä kansallisen lain soveltamiseen.

⁶¹ Knuutinen (2012), s. 58-59

⁶² Ibid. s. 59

Oikeuksien väärinkäytön osalta taas yhtiö voi vaikuttaa mahdollisten veroetujen myöntämiseen tai kieltämiseen. Ensinnäkin yhtiön sijoittautumisvaltio voi johtaa verotuksellisten etujen menettämiseen. Kuten tutkimuksessa on aiemmin käynyt jo ilmi, Bahama ei kuitenkaan kuulu EU:n yhteistyöhaluttomien lainkäyttöalueiden listalle, joten yhtiön mahdollisia verohyötyjä ei voida ainakaan tällä perusteella torjua kansallisella lainsäädännöllä. Arviointi kohdistuukin siihen, ovatko konsernin toimet keinotekoisia vai eivät.

3 ULKOMAISET VÄLIYHTEISÖT

3.1 Euroopan unionin sääntely

Ulkomaisista väliyhteisöistä säädetään EU-oikeudessa direktiivissä *Sisämarkkinoiden toimintaan suoraan vaikuttavien veron kiertämisen käytäntöjen torjuntaa koskevien sääntöjen vahvistamisesta* (2016/1164). Direktiivin keskeisenä tavoitteena on varmistaa EU:n alueen verojärjestelmien oikeudenmukaisuus siten, että verotusoikeus on sillä jäsenvaltiolla, jossa verotettava voitto tai arvo syntyvät.⁶³ Verojärjestelmien oikeudenmukaisuuden suurimpina uhkina neuvosto näkee veropohjan rapautumista ja voitonsiirtoja koskevat ongelmat (base erosion and profit shifting, ”BEPS”)⁶⁴, aggressiivisen verosuunnittelun⁶⁵ ja varojen siirtämisen sisämarkkinoiden ulkopuolelle kolmansiin maihin⁶⁶. Näiden ongelmien ehkäisemiseksi direktiivissä on säädetty ns. EBITDA-säännöstä⁶⁷, konsernitilinpäätökseen liittyvistä vieraan pääoman menojen vähennysoikeudesta⁶⁸, rahoituslaitoksiin liittyvistä poikkeuksista⁶⁹, maastapoistumisverotuksesta⁷⁰ sekä väliyhteisöihin liittyvästä verotuksesta⁷¹. Bahamalle perustetun tytäryhtiön kannalta keskeisimmät säädökset liittyvät maastapoistumisverotukseen sekä väliyhteisöihin. Näin ollen tässä tutkimuksessa käsitellään tarkemmin näitä verotuksellisia säädöksiä.

⁶³ Neuvoston direktiivi 2016/116, Neuvoston huomiot, kohta 1

⁶⁴ Ibid. kohta 2

⁶⁵ Ibid. kohta 3

⁶⁶ Ibid. kohdat 5-6

⁶⁷ Neuvoston direktiivi 2016/116, Neuvoston huomiot, kohta 6

⁶⁸ Ibid. kohta 7

⁶⁹ Ibid. kohta 9

⁷⁰ Ibid. kohta 10

⁷¹ Ibid. kohta 12

3.2 Maastapoistumisverotus

Maastapoistumisverotuksella tarkoitetaan tilannetta, jossa jäsenvaltio verottaa omaisuuden realisoitumattoman arvonnousun, mikäli se ei voi enää verottaa kyseistä omaisuutta siirron jälkeen.⁷² Direktiivin mukaan maastapoistumisverotus voi tapahtua neljässä erilaisessa tilanteessa. Ensinnäkin verovelvollinen voi joutua maksamaan maastapoistumisveroa, mikäli hän siirtää päätoimipaikastaan varoja toisella lainkäyttöalueella sijaitsevaan kiinteään toimipaikkaan. Toiseksi, tilanne on samanlainen, mikäli verovelvollinen siirtää kiinteästä toimipaikastaan varoja toisen lainkäyttöalueen päätoimipaikkaan tai kiinteään toimipaikkaan. Kolmantena vaihtoehtona on tilanne, jossa verovelvollinen siirtää verotuksellisen kotipaikkansa toiseen lainkäyttöalueeseen. Verotus ei koske kuitenkaan niitä varoja, jotka liittyvät kiinteään toimipaikkaan, jossa kotipaikka aiemmin sijaitti. Neljäntenä verovelvollinen siirtää toimipaikkansa liiketoiminnan kokonaisuudessaan toiselle lainkäyttöalueelle.⁷³

Maastapoistumisverotukselle on direktiivissä asetettu vain neljä hyvin rajattua poikkeusta. Veroa ei peritä, mikäli varojen siirrolla rahoitetaan arvopapereita, asetetaan vakuus, pyritään täyttämään vakavaraisuusvaatimukset tai hallitsemaan likviditeettiä. Näissäkin tapauksissa kyseisten varojen on palattava takaisin jäsenvaltioon, josta varat siirrettiin 12 kuukauden määräaikaan mennessä.⁷⁴

Suomen lainsäädännössä maastapoistumisverotuksesta säädetään laissa elinkeinotulon verottamisesta. Uudet säädökset ovat astuneet voimaan tammikuussa 2020. Säädös vastaa sisällöltään lähes täysin neuvoston direktiiviä.

Suomi on kuitenkin pyrkinyt lainsäädännöllään vielä tarkentamaan, millaisia varoja voidaan siirtää joko toiseen jäsenvaltioon tai kolmansiin maihin. Lähtökohtana maastapoistumisverotukselle on Suomenkin lainsäädännössä tilanne, jossa Suomi menettää verotusoikeutensa niihin varoihin, jotka verovelvollinen siirtää toiselle lainkäyttöalueelle. Varoista tosin vähennetään

⁷² Valtiovarainministeriö. *Yritysten maastapoistumisverotus turvaisi verotuloja.*

⁷³ Direktiivi 2016/1164, artikla 5, kohta 1.

⁷⁴ Direktiivi 2016/1164, artikla 5, kohta 7.

ensin verotuksen osalta poistamaton hankintameno. Varat katsotaan verotettavaksi tuloksi siltä osin, kuin varat siirretään toiselle lainkäyttöalueelle hankintamenon poistamisen jälkeen.⁷⁵

Maastapoistumisverotus voi toteutua pääsääntöisesti neljässä eri tilanteessa. Ensimmäinen ja toinen tilanne ovat sellaisia, joissa varoja siirretään toisen lainkäyttöalueen kiinteään toimipaikkaan tai päätoimipaikkaan. Verotuksen kannalta ei ole merkitystä, siirretäänkö varat Suomessa olevasta kiinteästä toimipaikasta vai ei. Kolmas ja neljäs vaihtoehto taas koskevat tilanteita, joissa yhteisö siirtää verotuksellisen toimipaikkansa toiseen valtioon. Jos kyse on vain osittaisesta siirrosta kaksinkertaisen veron välttämiseksi tehtyä sopimusta tai Suomen lainsäädäntöä sovellettaessa, veronalaista tuloa eivät ole ne varat, joilla edelleen on liityntä Suomessa sijaitsevaan kiinteään toimipaikkaan. Näin ollen tilanteessa, jossa koko liiketoiminta siirretään Suomesta pois, kaikki liiketoiminnassa siirtyvät varat katsotaan veronalaiseksi tuloksi. Lisäedellytyksenä on tosin kaikissa neljässä vaihtoehdossa se, että Suomi myös todellisuudessa menettää verotusoikeutensa siirtyviin varoihin.⁷⁶ Kyseistä momenttia ei kuitenkaan sovelleta, jos varat on tarkoitus palauttaa Suomeen vuoden aikana niiden siirtymisestä toiselle lainkäyttöalueelle, kunhan varat on siirretty arvopapereiden rahoituksena, vakuutena, vakavaraisuusvaatimusten täyttämiseksi tai likviditeetin hallitsemiseksi.⁷⁷ Verotettava tulo lasketaan *maastapoistumisarvon* perusteella, ja se määräytyy siirrettävien varojen käyvän arvon mukaan.⁷⁸

Suomalaisen yhtiön Bahamalle perustamaa tytäryhtiötä maastapoistumisverotus ei käytännössä koske, koska yhtiöt ovat toisistaan irrallisia entiteettejä, eikä varojen siirto ole muutenkaan vapaata. Maastapoistumisverotus voi kuitenkin tulla kyseeseen, jos yhtiö perustaa aluksi kiinteään toimipaikan Bahamalle, jonka jälkeen yhtiö vasta perustetaan ja eriytetään emoyhtiön liiketoiminnasta. Koska yhtiön perustaminen ja liiketoiminnan aloittaminen vaatii Bahamalla suuria investointeja, suomalaisen yhtiön on välttämätöntä rahoittaa tytäryhtiötään, ainakin perustamisen alkuvaiheessa. Tästä syystä varallisuutta saattaa olla järkevää käyttää esimerkiksi vakuutena tai tytäryhtiön likviditeetin hallinnassa. Varat on luonnollisesti palautettava 12 kuukauden kuluessa niiden siirrosta, mutta varoilla voidaan silti turvata tytäryhtiön rahoitus ensimmäisen

⁷⁵ Laki elinkeinotulon verottamisesta annetun lain muuttamisesta (1577/2019) 51 e § 1 mom

⁷⁶ Ibid.

⁷⁷ Ibid. 2 mom

⁷⁸ Ibid. 3 mom

vuoden aikana, ellei rahoitusta ole muulla tavalla järjestettävissä. Joka tapauksessa, yhtiötä perustettaessa suomalaisen yhtiön on huomioitava maastapoistumisverotuksen aiheuttamat rajoituksen sen suhteen, kuinka vapaasti yhtiö voi rahoittaa tytäryhtiötään tai perustamaansa kiinteää toimipaikkaa.

3.3 *Laki ulkomaisten väliyhteisöjen osakkaiden verotuksesta*

Suomalaisen yhtiön perustaessa yhtiötä veroparatiisiin, keskeisenä kansallisen lainsäädäntönä voidaan pitää lakia ulkomaisten väliyhteisöjen osakkaiden verotuksesta (myöhemmin väliyhteisölaki). Lainsäädännön tarkoitus on torjua ja ehkäistä yhteisöverojen siirtämistä Suomesta matalamman verotuksen valtioihin siten, että Suomessa verovelvollisten väliyhteisöistä saadut tulot ovat veronalaista tuloa.⁷⁹ Määritelmä on keskeinen, koska veroparatiiseihin perustetut tytäryhtiöt saatetaan rinnastaa usein ulkomaisiin väliyhteisöihin. Tämän tutkimuksen tarkoituksena on kuitenkin tehdä näiden kahden termin välillä selkeä ero, sillä mahdollisten verotuksellisten etujen saamisen edellytyksenä on se, ettei Bahamalle perustettua tytäryhtiötä pidetä verotuksessa ulkomaisena väliyhteisönä. Seuraavaksi esitelläänkin väliyhteisölain pääpiirteet siltä osin, kun ne vaikuttavat tai saattavat vaikuttaa bahamalaisen yhtiön liiketoimintaan, osingonjakoon tai muihin oikeustoimiin.

3.3.1 Kiinteä toimipaikka

Väliyhteisölakia sovelletaan lain 1 §:n mukaan tilanteissa, jossa ulkomaalaisen väliyhteisön tulo osuus liittyy Suomessa olevaan tuloverolain 13 a §:n mukaiseen kiinteään toimipaikkaan.⁸⁰ Verosuunnittelun kannalta on huomioitava ainoastaan ne tilanteet, joihin kyseinen säädös ei sovellu, koska mikäli ulkomaille perustettu tytäryhtiö katsottaisiin väliyhteisölain soveltamisalaan kuuluvaksi, mahdolliset bahamalaisen yhtiön tulot katsottaisiin Suomessa verotettavaksi tuloksi, eikä yritysjärjestelystä olisi verosuunnittelun hyötyä.

Tuloverolain 13 a §:n mukainen kiinteä toimipaikka määritellään paikaksi, jossa elinkeinoa harjoitetaan pysyvästi. Kyseessä voi olla esimerkiksi liikepaikka, sivuliike, toimisto, tuotantolaitos tai pysyvät osto- tai myyntipaikka. Kiinteä toimipaikka voi olla myös kaivos tai vastaava

⁷⁹ Malmgrén & Myrsky (2017), sivu 448

⁸⁰ Laki ulkomaalaisten väliyhteisöjen osakkaiden verotuksesta (1994/1217)

löydös, rakennusurakoinnissa paikka, jossa urakointia on huomattavassa määrin harjoitettu ja linjaliikenteen harjoittamisessa liikkeen huoltopaikka tai muu liikennettä palveleva pysyvä liikepaikka.⁸¹ Olennaisinta on siis toimipaikan pysyvyys ja sen suhde liiketoimintaan.

Suomen Verohallinto on verkkosivuillaan määritellyt tarkemmin kiinteän toimipaikan käsitettä. Verohallinnon mukaansa kyseessä voi olla esimerkiksi johtopaikka, toimisto, tehdas, työpaja, kaivos, öljylähde tai vastaava luonnonvarojen ottopaikka, rakennus- ja asennustoiminta, joka kestää verotussopimuksesta riippuen yli 6, 12 tai 18 kuukautta taikka yhtiön epäitsenäinen edustaja. Verohallinto korostaa tulkinnassaan myös toimipaikan pysyvyyttä niin maantieteellisesti kuin ajallisestikin. Toisaalta toimipaikka voi syntyä myös siten, että yrityksellä on edustaja kyseisessä valtiossa. Tämä tosin edellyttää sitä, että edustaja toimii epäitsenäisesti ja hänellä on valtuudet tehdä yhtiön nimissä sopimuksia tai muita oikeustoimia.⁸²

3.3.2 Omistus ja äänioikeus

Kiinteä toimipaikka ei kuitenkaan ole ainoa määrittävä tekijä, jonka perusteella väliyhteisöstä saadut tulot voidaan katsoa osakkaiden verotettavaksi tuloksi. Jotta yhtiötä voitaisiin pitää ulkomaisena väliyhteisönä, yhtiön ja verovelvollisen omistussuhteen tai äänioikeuden on täytettävä väliyhteisölain kriteerit. Väliyhteisölain 2 §:n 1 momentin mukaan verovelvollisella tulee olla vähintään 25 prosentin osuus yhtiön äänivallasta, pääomasta, voitosta tai varallisuuden tuotosta. Omistus voi olla joko välitöntä tai välillistä, eikä soveltavuuden kannalta ole merkitystä omistaako verovelvollinen osuuden yksin vai yhdessä hänen kanssaan etuyhteydessä olevien henkilöiden tai yksiköiden kanssa.⁸³ Tällaisena etuyhteytenä voidaan pitää yksikköä tai luonnollista henkilöä, joka täyttää jonkun seuraavista kriteereistä: a) yksiköllä tai luonnollisella henkilöllä on vähintään 25 prosentin osuus verovelvollisen äänioikeuksista, pääomasta tai voitoista b) verovelvollisella on vähintään 25 prosentin osuus yksikön äänioikeuksista, pääomasta tai voitoista c) yksikkö tai luonnollinen henkilö omistaa vähintään 25 prosenttia sekä

⁸¹ Tuloverolaki (1995/1549)

⁸² Verohallinto. *Kiinteä toimipaikka tuloverotuksessa*

⁸³ Laki ulkomaalaisten väliyhteisöjen osakkaiden verotuksesta (1994/1217) 2 § 1 mom

verovelvollisesta että kyseessä olevasta yksiköstä tai d) luonnollinen henkilö kuuluu verovelvollisen lähipiiriin. Kriteerien kohdalla omistus voi olla joko suoraa tai välillistä.⁸⁴

Toinen omistamiseen ja hallintaan liittyvä edellytys koskee yhtiön kotipaikan verotusta. Mikäli kyseisen yksikön kotipaikan verotuksen taso on alhaisempi kuin 60 prosenttia Suomen verotuksesta, yhtiötä voidaan pitää ulkomaisena väliyhteisönä.⁸⁵ Yksinkertaisemmin voisi sanoa, että koska suomalaisten osakeyhtiöiden tuloveroprosentti on 20 %, rajaus koskee käytännössä kaikkia valtioita tai lainkäyttöalueita, joiden tuloveroprosentti on osakeyhtiöiden osalta alle 9 %.⁸⁶

Bahamalaiseen tytäryhtiöön soveltuvat molemmat omistamista ja äänioikeutta koskevat kriteerit. Ensinnäkin mikäli suomalainen emoyhtiö perustaa tytäryhtiön, uuden yhtiön omistajat ovat samat kuin suomalaisella yhtiöllä. Bahaman asema veroparatiisina taas täyttää toisen kriteerin alle 9 prosentin tuloverosta, joten tältä osin väliyhteisölaki saattaa soveltua tytäryhtiöön. Omistussuhteet eivät kuitenkaan yksinään aiheuta vielä lain soveltamista, joten arvioinnissa on huomioitava myös muut kriteerit.

3.3.3 Yhtiö Euroopan talousalueen ulkopuolella

Lain 3 §:n mukaan yksikköä, jonka verotuksellinen kotipaikka on Euroopan talousalueen ulkopuolella, ei pidetä ulkomaalaisena väliyhteisönä, kunhan 1) Euroopan unionin neuvosto ei ole lukenut lainkäyttöaluetta yhteistyöhaluttomaksi lainkäyttöalueeksi sekä verovuoden päättyessä että verovuotta edeltävän verovuoden päättyessä 2) lainkäyttöalue on sopinut viranomaisten välisestä tietojenvaihdosta veroasioissa ja tiedonvaihto käytännössä myös toteutuu ja 3) yksikön tulo on kertynyt pääasiallisesti teollisesta tuotannosta, siihen verrattavasta tuotanto- ja palvelutoiminnasta, laivanvarustuksesta tai myynti- ja markkinointitoiminnasta, joka välittömästi palvelee edellä mainittuja toimintoja taikka tulot ovat kertyneet suorituksista, joiden maksaja harjoittaa lainkäyttöalueelle kyseistä toimintaa ja kuuluu samaan konserniin.⁸⁷ Lisäksi edellytetään, että yksiköllä on lainkäyttöalueella käytössään tarpeelliset toimitilat, kalusto ja varoja

⁸⁴ Ibid. 2 § 4 mom.

⁸⁵ Ibid.

⁸⁶ HE 218/2018. sivu 23

⁸⁷ Laki ulkomaalaisten väliyhteisöjen osakkaiden verotuksesta (1994/1217)

toimintansa harjoittamiseen sekä riittävä henkilökunta yksikön itsenäiseen liiketoiminnan harjoittamiseen ja päivittäistä toimintaa koskevaan päätöksentekoon.⁸⁸

Hallituksen esityksessä ulkomaisten väliyhteisöjen osakkaiden verotuksesta annetun lain muuttamisesta, määritelmää 3 §:n 2 momentin 3 kohdan mukaisesta teollisesta tai siihen verrattavasta tuotanto- ja palvelutoiminnasta on tarkennettu. Tuotanto- ja palvelutoiminnalla tarkoitetaan toimintaa, jossa kehityksen tai tuotannon kohteena ovat aineelliset tai aineettomat hyödykkeet tai palvelut, joita myydään markkinoilla. Tästä on kuitenkin rajattu pois sijoittamiseen liittyvä toiminta, jossa varoja ainoastaan hallinnoidaan ulkomaisessa väliyhteisössä. Myös aineettoman omaisuuden omistaminen ja siihen liittyvien oikeuksien luovuttaminen ei kuulu lain mukaiseen tuotanto- ja palvelutoimintaan, mikäli yhtiö ei harjoita itse tutkimus- ja kehitystoimintaa. Pois on rajattu myös konsernin sisäiset palvelut, jossa yhtiön tulo muodostuu pääsääntöisesti sisäisesti rahoituksesta, vakuuttamisesta, hallinnointi-, johto- ja valvontatoimista laskutettavista palkkioista.⁸⁹

Lainsäädännöstä ja hallituksen esityksestä voitaneen päätellä, että vaikka Bahamalle perustetun tytäryhtiön tulot muodostuisivatkin pääsääntöisesti konsernin sisäisistä transaktioista, toiminnot eivät sinänsä tee yrityksestä ulkomaista väliyhteisöä. Liiketoiminnan tulee kuitenkin tuottaa sellaista tuotantoa tai palvelua, jonka arvo perustuu muuhunkin kuin yhtiön sisäisiin hallinnointipalkkioihin. Tällaisia palveluita ovat esimerkiksi asiantuntijapalvelut, työvoimapalvelut tai kehitystyöt, joista tytäryhtiö laskuttaa tuotetut palvelut ja tuotteet muulta konsernin sisäiseltä yhtiöltä. Bahamalle perustetun tytäryhtiön verosuunnittelun kannalta keskeistä onkin siis arvioida sellaisia liiketoimia, jotka kuuluvat lain sallimiin tuotanto- ja palvelutoimintoihin.

3.3.4 Taloudellinen toiminta

Väliyhteisölain 3 §:n 3 momentin mukaan ulkomaista yhteisöä ei pidetä väliyhteisönä myöskään, jos se on asettautunut lainkäyttöalueelle siten, että sillä voidaan katsoa olevan alueella kotipaikka, ja jos yhtiö harjoittaa lainkäyttöalueella taloudellista toimintaa. Väliyhteisölaissa ei suoraan ilmene, milloin yhtiö harjoittaa taloudellista toimintaa ja onko yhtiöllä riittävästi

⁸⁸ Ibid.

⁸⁹ HE 218/2018 vp. sivut 48-49

henkilöstöä tai tarpeelliset toimitilat, varusteet ja varat.⁹⁰ Hallituksen esityksen 218/2018 mukaan Cadbury Schweppes -tapaus on ratkaisevassa asemassa, kun taloudellisen toiminnan ja muita väliyhteisölain edellytyksiä arvioidaan. *Cadbury Schweppes* ei sinänsä suoraan sovellu järjestelyyn, jossa suomalainen yhtiö perustaa tytäryhtiön Bahamalle, koska tällöin yhtiötä ei perusteta toiseen EU:n jäsenvaltioon. Tapauksessa on kuitenkin esitetty keskeisiä periaatteita, joita voidaan käyttää myös bahamalaisen tytäryhtiön tapauksessa.

3.3.4.1 *Cadbury Schweppes*

Cadbury Schweppes (C-196/04) -tapauksessa oli kyse alun perin brittiläisestä Cadbury Schweppes -konsernista, joka oli perustanut kaksi tytäryhtiötä Irlantiin. Tytäryhtiöihin sovellettiin 10 prosentin verokantaa. Yhdistyneen kuningaskunnan lainsäädännön mukaan ns. kotimaisten yhtiöiden ulkomaisten tytäryhtiöiden voitoista ei peritä lainkaan veroa.⁹¹ Poikkeuksena edellä mainittuun ovat tilanteet, joissa tytäryhtiöön sovelletaan sijoittautumisvaltiossaan matalampaa verotusta. Poikkeusta sovelletaan, jos maksettava vero yhden tilikauden aikana on alle $\frac{3}{4}$ siitä verosta, joka kyseisen yhtiön tulisi maksaa Yhdistyneessä kuningaskunnassa, ellei joku tietyistä liiketoimintaan, tulon määrään tai voitonjakotapoihin liittyvä poikkeus täyty.⁹²

EUT perusti ratkaisunsa unionin liikkumisvapauksiin. EUT:n oikeuskäytännön mukaan toimenpidettä ei voida automaattisesti pitää veropetoksena vain sillä perusteella, että yhtiö perustaa tytäryhtiön tai sivutoimipisteen toiseen jäsenvaltioon.⁹³ Sijoittautumisvapautta voidaankin rajoittaa tällaisissa tilanteissa ainoastaan estettäessä keinotekoiset järjestelyt, joilla pyritään kiertämään jonkin jäsenvaltion verotusta.⁹⁴ Valitut toimenpiteet eivät saa myöskään olla ankarampia ja rajoittavampia kuin voidaan katsoa tarpeelliseksi.⁹⁵ Tuomioistuimien katsoikin tapauksessa, että Yhdistyneen kuningaskunnan lainsäädäntö on EU-oikeuden vastainen, mikäli yhtiö

⁹⁰ Laki ulkomaalaisten väliyhteisöjen osakkaiden verotuksesta (1994/1217) 3 § 3 mom

⁹¹ C-196/04, *Cadbury Schweppes*. kohta 4

⁹² Ibid. kohdat 7-10

⁹³ Ibid. kohta 50

⁹⁴ Ibid. kohta 55

⁹⁵ Ibid. kohta 60

on todellisuudessa asettautunut toiseen jäsenvaltioon ja harjoittaa siellä taloudellista toimintaa, vaikka järjestelyn syyt olisivatkin verotukselliset.⁹⁶

EUT arvioi myös taloudellisen toiminnan luonnetta *Cadbury Schweppes* -tapauksessa. Arvioinnin kannalta keskeinen kysymys on sijoittautumisvapaudella tavoiteltu päämäärä.⁹⁷ Tuomioistuimen ratkaisukäytännön mukaan toimipiste voidaan perustaa toiseen jäsenvaltioon, jos sillä edistetään taloudellisia ja sosiaalisia toimintaedellytyksiä itsenäisen ammatinharjoittamisen aloilla.⁹⁸ Lisäksi taloudellinen toiminta voidaan katsoa pysyväksi, mikäli lainkäyttöalueella on kiinteä toimipaikka, joka harjoittaa tosiasiallisesti taloudellista toimintaa.⁹⁹ Euroopan unionin lainsäädäntö aloitteista vastaava komissio¹⁰⁰ ei ole kuitenkaan halunnut tarkemmin määritellä mitä tarkoitetaan itsenäisenä ammatinharjoittamisena tai mitä aloja ei voida pitää itsenäiseen ammatinharjoittamiseen soveltuvina¹⁰¹, joten tässä tarkastelussa keskitytään Suomen lainsäädännön asettamiin reunaehtoihin.

Laissa elinkeinon harjoittamisen oikeudesta (1919/122) säädetään, että mm. suomalainen yhteisö saa harjoittaa elinkeinoa ko. laissa säädetyin ehdoin, kunhan elinkeinotoiminta on hyvän tavan mukaista.¹⁰² Käytännössä siis kaikki elinkeinotoiminta, joka ei ole laitonta tai hyvän tavan vastaista on hyväksyttyä, vaikka jotkin alat ovatkin luvanvaraisia.¹⁰³ Lain valmistelutöissä tarkempi määritelmä siitä, mitä voidaan pitää hyvän tavan vastaisena elinkeinotoimintana on jätetty tapauskohtaisesti tuomioistuinten päätettäväksi¹⁰⁴, joten määritelmä ei Suomen lainsäädännökään perusteella muutu juurikaan selvemmäksi. Suomen perustuslain 18 § kuitenkin

⁹⁶ Ibid. tuomiolauselma

⁹⁷ Ibid. kohta 52

⁹⁸ Ibid. kohta 53

⁹⁹ Ibid. kohta 54

¹⁰⁰ SEU, artikla 17.

¹⁰¹ Parlamentin jäsenten esittämät kysymykset. *"Itsenäisen ammatinharjoittajan" määritelmä.*

¹⁰² Laki elinkeinon harjoittamisen oikeudesta (1919/122). 1 §

¹⁰³ Ibid. 2 §

¹⁰⁴ HE 259/1992. s. 11

takaa kaikille oikeuden hankkia toimeentulonsa valitsemallaan elinkeinolla¹⁰⁵, joten pääsääntönä voitaneen pitää, että kaikenlainen liiketoiminta on sallittua, ellei sitä voida katsoa selvästi hyvän tavan vastaiseksi.

Laittomat elinkeinotoiminnot on määritelty tarkemmin rikoslaissa. Tällaisia liiketoimia ovat mm. uhkapelit ja arpajaiset¹⁰⁶, sukupuolisiveellisyyttä loukkaavien kuvien myynti¹⁰⁷ ja markkinointi¹⁰⁸, paritus¹⁰⁹, huumausaineiden myynti ja markkinointi¹¹⁰ ja alkoholilain vastainen myynti ja markkinointi¹¹¹.

3.3.4.2 *X GmbH*

Kuten aiemmin todettiin, *Cadbury Schweppes* -ratkaisussa EUT antoi määräykset siitä, millä ehdoilla jäsenvaltiot voivat rajoittaa yksilöiden liikkumisvapauksia tilanteissa, joissa yksilö perustaa yhtiön matalamman verotuksen jäsenvaltioon. Kolmansien maiden osalta keskeisimpänä tapauksena voidaan pitää ratkaisua *X GmbH v. Finanzamt Stuttgart – Körperschaften* (myöhemmin *X GmbH*).

Ratkaisussa *X GmbH* oli kyse tilanteesta, jossa saksalainen yhtiö oli perustanut Sveitsiin pääomayhtiö Y:n, josta *X GmbH* omisti 30 prosenttia. Kyseisen sveitsiläisen yhtiön kotipaikka ja johto olivat Sveitsissä.¹¹² Pääomayhtiö Y oli myöhemmin tehnyt sopimuksen yhtiö Z GmbH kanssa, joka hallinnoi mm. urheilulähetysoikeuksia.¹¹³ Tähän ei kuitenkaan suostunut

¹⁰⁵ Suomen perustuslaki (1999/731). 18 § 1 mom

¹⁰⁶ Rikoslaki. 17 luku 16 § ja 16a-b §

¹⁰⁷ Ibid. 17 luku 18 §

¹⁰⁸ Ibid. 17 luku 20 §

¹⁰⁹ Ibid. 20 luku 9 § ja 9a §

¹¹⁰ Ibid. 50 luku

¹¹¹ Ibid. 50a luku

¹¹² C-135/17. *X GmbH*, kohta 9

¹¹³ Ibid. Kohdat 9-10

Stuttgartin verotoimisto, joten asia vietiin Saksan liittovaltion ylimpään verotuomioistuimeen ja lopulta EUT:n ratkaistavaksi.¹¹⁴

Ratkaisussa oli keskeisiltä osin kyse siitä, voidaanko tapauksessa soveltaa pääomien vapaan liikkuvuuden rajoituksiin SEUT 65 artiklan 1 kohdan a-alakohtaa vai ovatko rajoitukset olleet SEUT 63 artiklan mukaisesti kiellettyjä.¹¹⁵ SEUT 63 artiklan mukaan kaikki pääomanliikkeitä ja maksuja koskevat rajoitukset ovat lähtökohtaisesti kiellettyjä jäsenvaltioiden ja kolmansien maiden välillä.¹¹⁶ SEUT 65 artiklan 1 kohdan a alakohta on kuitenkin poikkeus tästä. Säädöksen mukaan 63 artiklasta huolimatta jäsenvaltioilla on oikeus soveltaa verolainsäädäntöään, jossa verovelvollisia kohdellaan eri tavalla sen mukaan, mikä on verovelvollisen asuinpaikka tai pääoman sijoituspaikka.¹¹⁷ EUT:n mukaan tätä artiklaa on kuitenkin tulkittava suppeasti, eikä se saa johtaa mielivaltaiseen syrjintään tai peiteltyyn pääomien rajoittamiseen. EUT arvioikin tapauksessa, voidaanko X GmbH:n erilainen kohtelu hyväksyä sillä, etteivät tilanteet, jossa verovelvollinen omistaa osuuden kolmannessa maassa sijaitsevasta yhtiöstä ja toinen verovelvollinen osuuden saksalaisesta yhtiöstä, ole toisiinsa rinnastettavia taikka pakottavasta syystä, jolla suojataan yleistä etua.¹¹⁸ EUT:n mukaan tapauksessa ei ollut kyse tilanteista, joita ei voida rinnastaa¹¹⁹, joten arvioinnin kohteeksi jäi ainoastaan pakottava syy, jolla suojataan yleistä etua.

Yleistä etua koskevat perustelut olivat EUT:lta hyvin samanlaiset kuin Cadbury Schweppes -ratkaisussa. Tuomioistuin arvioi tapauksessa sitä, onko rajoitus sallittu veropetosten ja veronkierron ehkäisemiseksi, jolla estetään täysin keinotekoisia järjestelyjä tai verovalvonnan tehokkuuden turvaamiseksi.¹²⁰ Lopullisena ratkaisunaan EUT totesi, että verovelvolliselle on annettava mahdollisuus todentaa, että sen yhtiöjärjestelyille on olemassa liiketoiminnallisia syitä, eikä kyse ei ole vain keinotekoisesta järjestelystä, jolla pyritään välttämään veroja.¹²¹

¹¹⁴ Ibid. kohdat 14 ja 24

¹¹⁵ Ibid. kohta 59

¹¹⁶ SEUT 63 artikla

¹¹⁷ SEUT 65 artikla 1 kohdan a alakohta

¹¹⁸ *X GmbH*, kohdat 60-61

¹¹⁹ Ibid. kohta 69

¹²⁰ Ibid, kohta 73-74

¹²¹ Ibid. kohta 85

Tuomioistuimien kuitenkin tarkensi, ettei unionin oikeuksia ja perusvapauksia voida välttämättä soveltaa täysimääräisesti, kun kyse on kolmansista maista.¹²² Tästä esimerkkinä EUT otti *Établissements Rimbaud* -ratkaisun, jossa todettiin, että kun jäsenvaltion veroviranomaisilla ei ollut todellisuudessa mahdollisuutta saada kolmannesta maasta tarvittavia tietoja, joilla yhtiöiden toimintaa ja verotusta voidaan valvoa, ei jäsenvaltion verolainsäädäntöä pidetä kiellettyinä pääomien liikkuvuuden rajoittamisena.¹²³

Edellä mainittua tulkintaa käytettiin myös *X GmbH* -ratkaisussa. Jäsenvaltioiden on siis yksittäistapauksessa varmistettava, voiko jäsenvaltion veroviranomainen tarvittaessa selvittää yhtiön järjestelyjen todenmukaisuuden, jotta verovelvolliselle voidaan antaa mahdolliset veroedut. Yleensä tällainen mahdollisuus on turvattu sopimusperusteisesti jäsenvaltion ja kolmannen maan välillä.¹²⁴

Cadbury Schweppes ja *X GmbH* -ratkaisujen johtopäätöksiä voitaneen pitää jonkinlaisena ohjenuorana myös Bahamalle perustetun tytäryhtiön tapauksessa, sillä tuomioistuimen perustelut vastaavat väliyhteisölain määritelmiä ja rajoituksia. Jäsenvaltiot voivatkin kolmansia maita koskevilla tapauksilla arvioida yhtiöihin liittyvät tosiseikat ja olosuhteet tapauskohtaisesti.¹²⁵

Lähtökohtana voidaan pitää sitä, että mikäli Suomen ja Bahaman välillä ei olisi minkäänlaista tietojenvaihtosopimusta, Bahamalle perustettu tytäryhtiön ei voisi myöskään saada minkäänlaisia veroetuja toiminnastaan. Etuja ei toisaalta myöskään voida evätä pelkästään sillä perusteella, että tytäryhtiö on perustettu Bahaman kaltaiseen veroparatiisiin, vaan verovelvolliselle on annettava mahdollisuus todistaa, että toiminta täyttää taloudellisen toiminnan edellytyksen.

Suomalaisen yhtiön Bahamalle perustamaa yhtiötä voidaan siis pitää taloudellisen toiminnan osalta väliyhteisölain soveltamisalan ulkopuolisena yhtiönä, kunhan yritys harjoittaa todellisuudessa taloudellista toimintaa, joka ei ole rikoslain mukaan lainvastaista tai oikeuskäytännössä hyvän tavan vastaista. Mahdollinen luvanvaraisuus ei koske kyseistä tytäryhtiötä, koska taloudellinen toiminta tapahtuu Suomen ulkopuolella Bahamalla. Lisäedellytyksenä

¹²² Ibid. kohta 90

¹²³ C-72/09. *Établissements Rimbaud*. kohdat 40, 43 ja 52.

¹²⁴ X GmbH, kohdat 92-96.

¹²⁵ HE 218/2018, sivut 10-11

taloudelliselle toiminnalle on kuitenkin se, että liiketoiminta on sallittua ulkomaalaiselle yhtiölle myös Bahamalla. Näitä mahdollisia rajoituksia käsitellään tarkemmin luvuissa 4.3 ja 4.4.

3.3.5 Tietojenvaihto

Väliyhteisölain 3 § 2 momentin 2 kohdan mukaan yhteisöä ei pidetä lain tarkoittamana väliyhteisönä, mikäli lainkäyttöalueen kanssa on sovittu tietojenvaihdosta, joka tosiasiaassa toteutuu, kun kyse on verotukseen liittyvistä asioista.¹²⁶ Verohallinto ylläpitää verkkosivuillaan listaa, johon on kirjattu kaikki ETA-alueen ulkopuoliset valtiot, joiden kanssa tietojenvaihdosta on sovittu. Tähän listaan kuuluu myös Bahama (vuonna 2020)¹²⁷, joten tältä osin Bahamalle perustettu tytäryhtiö voi saada toiminnastaan verohyötyjä.

Verohallinto on verkkosivuillaan antanut tarkemman selvityksen siitä, milloin yhtiöön voidaan soveltaa väliyhteisölain poikkeusta. Riittävänä voidaan pitää tilannetta, jossa Verohallinto voi pyytää verotukseen liittyviä tietoja kyseiseltä lainkäyttöalueelta, johon yhtiö on sijoittunut. Lainkäyttöalueen kanssa tulee olla sovittu vähintäänkin tietojenvaihdosta, joka tapahtuu pyydettyä. Tällöinkin Verohallinnon täytyy tosiasiallisesti saada yksittäistapauksessa tietoja. Lainkäyttöalueen sisäinen lainsäädäntö ei saa myöskään asettaa rajoituksia tietojenvaihdolle.¹²⁸ Tietojenvaihdosta voidaan sopia joko OECD:n malliverosopimuksessa tai panemalla voimaan Euroopan neuvoston ja Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön (OECD) yleissopimus veroasioissa annettavasta keskinäisestä virka-avusta taikka sopimalla Suomen kanssa suppeampi verotietojenvaihtoa koskeva sopimus, joka täyttää edellä mainitut väliyhteisölain asettamat vaatimukset.

Pelkkä automaattiseen tietojenvaihtoon kuuluva tietomassa ei ole kuitenkaan väliyhteisölain poikkeuksen soveltamisen kannalta riittävää.¹²⁹ Automaattisella tietojenvaihdolla tarkoitetaan tässä yhteydessä OECD:n CRS-raportointistandardia, EU:n DAC2-direktiivimuutosta sekä FATCA-lainsäädäntöä.¹³⁰ Kaikki edellä mainitut asiakirjat ovat sisällöltään hyvin samanlaisia.

¹²⁶ Laki ulkomaisten väliyhteisöjen osakkaiden verotuksesta 3 § 2 mom 2 kohta

¹²⁷ Verohallinto, *Laki ulkomaisten väliyhteisöjen osakkaiden verotuksesta, valkoinen lista*.

¹²⁸ Verohallinto, *Väliyhteisötulon verotus Suomessa*. Kohta 4.4.3.

¹²⁹ Ibid.

¹³⁰ Verohallinto, *Automaattinen tietojenvaihto*.

Merkittävin eroavaisuus liittyy sopimusten soveltamisalaan. EU:n DAC2 -direktiivimuutos koskee nimensä mukaisesti EU:n jäsenvaltioita¹³¹, CRS-raportointistandardi niitä lainkäyttöalueita, jotka ovat sen implementoineet¹³² ja FATCA Yhdysvalloissa voimassa olevaa lainsäädäntöä.¹³³ Lähtökohtana on, että sopimukseen sitoutuneet valtiot jakavat toisilleen automaattisesti erilaisia taloudellisia tietoja, esimerkiksi tilin loppusaldo, osingot, korot ja bruttotulot. Tiedot siirretään viranomaisille lähettävän valtion rahoituslaitoksilta, joiden on suoritettava vaadittavat selvitykset ennen raporttien lähettämistä.¹³⁴ Tietojenvaihdon on kuitenkin oltava tätä laajempaa, jotta suomalaisen yhtiön Bahamalle perustettua tytäryhtiötä ei pidettäisi väliyhteisönä. Pelkkä tili- ja rahoitustietojen antaminen ei siis ole tässä tapauksessa riittävää, vaan Verohallinnon on voitava saada Bahaman viranomaisilta tai rahoituslaitoksilta kaikkia verotukseen liittyviä tietoja kyseisestä tytäryhtiöstä.

Tietojenvaihto toteutuu, kun tietojenvaihtoa koskevaa sopimusta aletaan soveltamaan. Mikäli kuitenkin tietojenvaihto toteutuu verovuoden aikana, edellytysten katsotaan toteutuvan koko verovuoden ajalta. Jos verovuoden aikana ilmenee tosiasioita, joiden takia tietojenvaihdolle asetetut vaatimukset eivät enää täyty, vaikutukset alkavat vasta seuraavan verovuoden alusta.¹³⁵ Bahaman osalta huomioitavaa on, että vuoden 2020 viimeisimmässä Euroopan Unionin neuvoston tekemässä tarkastuksessa Bahaman tietojenvaihdossa ei havaittu puutteita, jotka vaarantaisivat tietojenvaihtoon liittyvät edellytykset.

3.3.6 Yhteistyöhalukkuus

Kuten aiemmin todettiin, väliyhteisölain soveltamatta jättäminen edellyttää, ettei lainkäyttöalue kuulu EU:n yhteistyöhaluttomien lainkäyttöalueiden listalle. Listan kriteerit on laatinut Euroopan unionin neuvosto vuonna 2016 tekemissään päätelmissä. Asiakirjan nimi on kokonaisuudessaan ”Neuvoston päätelmät kriteereistä ja menettelystä veroasioissa yhteistyöhaluttomia

¹³¹ Neuvoston Direktiivi 2011/16/EU, 8 artikla

¹³² OECD. *Automatic Exchange Portal*.

¹³³ IRS. *Foreign Account Tax Compliance Act (FACTA)*.

¹³⁴ COM(2018) 844 final, kohta 3.

¹³⁵ Verohallinto. *Väliyhteisötulon verotus Suomessa*. Kohta 4.4.3.

lainkäyttöalueita koskevan EU:n luettelon laatimiseksi”. Päätelmät julkaistiin EU:n virallisessa lehdessä 08.11.2016 ja ne ovat voimassa toistaiseksi.¹³⁶

Neuvosto on päätelmissään aluksi arvioinut niitä olosuhteita, jotka ovat johtaneet siihen, että kyseessä oleva luettelo on ollut syytä laatia. Päätelmissään Neuvosto mainitsee aluksi veropohjaa heikentävät toiminnot, kuten veropetokset ja -vilpit, veronkierron ja rahanpesun.¹³⁷ Kyseiset uhat eivät sinänsä ole millään tavalla uusia tai erikoisia, koska EUT:n oikeuskäytäntö on jatkuvasti joutunut ottamaan kantaa jäsenvaltioiden ja yksittäisten verovelvollisten toimiin, jotka koskevat nimenomaan rajanvetoa unionin liikkumisvapauksien ja jäsenvaltioiden veropohjan pysyvyyden välillä.¹³⁸

Neuvosto esittää päätelmissään kolme yleistä kriteeriä, joiden perusteella lainkäyttöalue voidaan asettaa yhteistyöhaluttomien alueiden luetteloon. Nämä kolme kriteeriä ovat 1) verotuksen avoimuuden kriteerit, 2) Oikeudenmukainen verotus sekä 3) BEPS-torjuntatoimien täytäntöönpano¹³⁹. Jokaisessa kriteerissä on lisäksi selittävä osuus, joka jakautuu erilaisiin tarkentaviin vaatimuksiin, jotka lainkäyttöalueen on täytettävä. Jotta lainkäyttöaluetta ei katsota yhteistyöhaluttomaksi, sen on täytettävä jokaisen kriteerin vaatimukset, ellei lainkäyttöalueeseen sovelleta erikseen määriteltyä poikkeusta.¹⁴⁰

Suomalaisen tytäryhtiön kannalta olennaista on se, että Bahama ei enää vuodesta 2020 lähtien kuulu yhteistyöhaluttomien lainkäyttöalueiden listalle, jolloin tytäryhtiöllä on mahdollisuus saada verohyötyjä ainakin toistaiseksi.

¹³⁶ Euroopan unionin neuvoston päätelmät (2016)

¹³⁷ Ibid. kohta 1

¹³⁸ Esimerkkinä tällaisista tapauksista mm. Cadbury Schweppes and Cadbury Schweppes Overseas, kohdat 50-60 (C-196/04), Marks & Spencer, kohdat 42-50 (C-446/03), Oy AA, kohta 60 (C-231/05) ja Jyske Bank Gibraltar Ltd (C-212/11) kohdat 47-59.

¹³⁹ Euroopan unionin neuvoston päätelmät (2016). s. 3-4

¹⁴⁰ Ibid. s. 4-5

3.3.6.1 Verotuksen avoimuuden kriteerit

Verotuksen avoimuuden kriteerit ovat vahvasti yhteydessä OECD:n standardeihin tietojenvaihdosta ja raportoinnista verotukseen liittyvissä asioissa. Standardit kattavat sekä automaattisen tietojenvaihdon, pyynnöstä tapahtuvan tietojenvaihdon sekä itsenäisten valtioiden osalta myöskin valtioiden välisen virka-avun ja tietojenvaihtojärjestelmän.¹⁴¹ Koska Bahama on itsenäinen valtio, sitä koskevat kaikki kolme edellä mainittua kriteeriä.

Yleinen raportointistandardi on ensimmäinen kriteeri, joka lainkäyttöalueen on täytettävä vuodesta 2018 alkaen. Standardin täyttämisen osalta valtiot jaetaan erilaisiin luokituksiin, josta lainkäyttöalueen on oltava vähintäänkin kategoriassa ”suurelta osin kriteerin mukainen” kun kyse on automaattisesta tietojenvaihdosta.¹⁴²

Pyynnöstä tapahtuva tietojenvaihdon osalta edellytetään samoin ”suurelta osin kriteerin mukainen” -luokitusta.¹⁴³ Luokituksen lainkäyttöalueelle antaa tältä osin maailmanlaajuinen forumi, johon kuuluu tällä hetkellä yhteensä 160 valtiota ja lainkäyttöaluetta.¹⁴⁴

Itsenäisten valtioiden osalta edellytetään kahden edellä mainitun kriteerin lisäksi, että valtio on joko ratifioinut, ratifioimassa tai ainakin sitoutunut ratifioimaan *OECD:n monenkeskisen yleis-sopimuksen veroasioissa annettavasta keskinäisestä virka-avusta*. Toisena vaihtoehtona on, että valtio on vuoden 2018 loppuun mennessä sitoutunut *vaihtojärjestelyjen verkostoon*, joka kattaa kaikki EU:n jäsenvaltiot sekä mahdollistaa tietojenvaihdon veroasioissa pyynnöstä tai automaattisesti.¹⁴⁵

Lisäksi on huomioitava, että Neuvoston päätelmät sisältävät myös verotuksen avoimuuden kannalta tulevan kriteerin, joka otetaan käyttöön tulevaisuudessa määritettävänä ajankohtana. Kriteeri käsittää *tosiasiallinen omistajuus* -käsitteen.¹⁴⁶ Koska se ei ole vielä osa kriteeristöä, eikä

¹⁴¹ Euroopan unionin neuvoston päätelmät (2016), s. 3

¹⁴² Ibid.

¹⁴³ Ibid.

¹⁴⁴ OECD. *Global forum members and observers*.

¹⁴⁵ Euroopan unionin neuvoston päätelmät (2016), s. 3

¹⁴⁶ Ibid.

Neuvosto tarkemmin määrittele mitä käsitteellä tarkoitetaan, *tosiasiallista omistajuuden* käsittely jätetään tässä tutkimuksessa vain maininnan tasolle.

Bahaman osalta OECD ja EU ovat katsoneet, että valtio täyttää verotuksen avoimuuden kriteeristön kokonaisuudessaan vuodesta 2018 lähtien.¹⁴⁷ Bahama ei siis tästä syystä ole joutunut yhteistyöhaluttomien lainkäyttöalueiden listalle, ainakaan verotuksen avoimuuteen liittyvien ongelmien perusteella.

3.3.6.2 Oikeudenmukainen verotus

Oikeudenmukainen verotus on jaettu Neuvoston päätelmissä kahteen erilliseen kriteeriin, jotka kummatkin valtion tai lainkäyttöalueen on täytettävä. Ensinnäkin kiellettyjä ovat kaikki verotukselliset toimenpiteet, jotka aiheuttavat etuuksia ja saattavat olla haitallisia yritysverotuksen kannalta. Neuvosto sekä jäsenvaltioiden hallitusten edustajat ovat määritelleet tällaiset toimenpiteet tarkemmin päätöslauselmassa *Yritysverotukseen sovellettavista menettelysäännöistä*. Toiseksi kiellettyä ovat kaikki veroparatiisirakenteet ja -järjestelyt, joissa mahdollistetaan voitonsaanti tilanteissa, joissa verovelvollinen ei toteuta lainkäyttöalueella todellista taloudellista toimintaa.¹⁴⁸

Yritysverotukseen sovellettavat haitalliset menettelysäännöt esitettiin vuonna 1998 Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä (nykyisin Euroopan unionin virallinen lehti). Jäsenvaltiot ja Neuvosto katsoivat, että keskeinen yhdistävä tekijä haitallisille menettelysäännöille on se, että sääntö vaikuttaa tai ainakin voi vaikuttaa verovelvollisten sijoittumiseen eri jäsenvaltioiden välillä. Sillä, ovatko verotukselliset menetelmät varsinaisia säädöksiä, ohjeistuksia vai käytännön toimia, ei sinänsä ole merkitystä.¹⁴⁹

Jotta menettelyä voitaisiin pitää yritysverotuksen kannalta haitallisena, kyseessä tulee olla toimenpide, jolla verotuksen tasoa joko olennaisesti alennetaan tai kokonaan poistetaan, edellyttäen ettei kyseistä toimenpidettä sovelleta jäsenvaltiossa yleisesti. Menetelmien haitallisuutta arvioidessaan, Neuvosto ja jäsenvaltioiden edustajat esittivät viisi esimerkkitapausta.

¹⁴⁷ OECD, *CRS Implementation and Assistance*.

¹⁴⁸ Euroopan unionin neuvoston päätelmät (2016), s. 4

¹⁴⁹ Euroopan unionin neuvoston päätelmät (1998). *Neuvoston ja neuvostoon kokoontuneiden jäsenvaltioiden hallitusten edustajien päätöslauselma yritysverotukseen sovellettavista menettelysäännöistä*.

Ensinnäkin on arvioitava sitä, annetaanko kyseinen veroetu myöskin silloin, jos verovelvollinen ei joko asu jäsenvaltion alueella tai tekee liiketoimia kyseisen jäsenvaltion ulkopuolelle. Toiseksi etu ei saa olla täysin valtion taloudesta erillinen etu, jolla ei ole vaikutuksia jäsenvaltion veropohjaan. Kolmantena arviointikriteerinä edellytetään, että etujen myöntämisen on perustuttava siihen, että verovelvollisella on todellista taloudellista toimintaa tai taloudellista läsnäoloa edun antavassa jäsenvaltiossa. Neljäntenä kriteerinä on arvioitava kansainvälisten konsernien voitonmäärittelyä. Mikäli voitonmäärittelyssä käytettävät perusteet eivät ole kansainvälisesti hyväksytyjen periaatteiden mukaisia, etu voidaan katsoa yritysverotuksen kannalta haitalliseksi. Keskeisenä perusteena on tilanne, jossa voitonmäärittely ei vastaa OECD:n säädöksiä. Viidentenä kriteerinä on verotuksen avoimuus. Mikäli säädös, joka tuottaa verovelvolliselle veroetua, tulee sovellettavaksi lähinnä hallinnon tasolla, säädös voidaan katsoa haitalliseksi, ellei kyseessä ole täysin avoin menettely.¹⁵⁰

Toinen oikeudenmukaisen verotuksen kriteeri koskee *veroparatiisirakenteita tai -järjestelyjä*. Verotukselliset säädökset tai järjestelyt eivät saisi mahdollistaa sitä, että verovelvollinen voi saada lainkäyttöalueella voittoa, vaikka tämä ei harjoittaisikaan alueella todellista taloudellista toimintaa.¹⁵¹

3.3.6.3 BEPS-torjuntatoimet

Kolmantena kriteerinä yhteistyöhaluttomien lainkäyttöalueiden luettelossa ovat *BEPS-torjuntatoimet*.¹⁵² Lyhenne *BEPS* on peräisin englanninkielen sanoista *Base Erosion and Profit Shifting*, joka on OECD:n veronkiertoa koskeva sopimuskokonaisuus.¹⁵³

Kriteerin lähtökohtana on, että lainkäyttöalueen tulee olla sitoutunut BEPS-torjuntatoimien vähimmäisstandardeihin ja niiden täytäntöönpanoon vuoden 2017 loppuun mennessä.¹⁵⁴ BEPS-vähimmäisstandardi koostuu neljästä vaatimuksesta: 1) vahingolliset verotoiminnot, 2) verosopimusten hyväksikäytön estäminen, 3) valtioiden välinen raportointi sekä 4) keskinäisen

¹⁵⁰ Euroopan unionin neuvosto (1998), s. 3

¹⁵¹ Euroopan unionin neuvoston päätelmät (2016), s. 4

¹⁵² Ibid.

¹⁵³ OECD, *BEPS*.

¹⁵⁴ Euroopan unionin neuvoston päätelmät (2016), s. 4

sopimusmenettelyn prosessi.¹⁵⁵ Seuraavaksi käydään lyhyesti läpi ne toiminnot, joita jokaisessa vaatimuksessa edellytetään.

3.3.6.3.1 Vahingolliset verotoimenpiteet

Vahingollisten verotoimenpiteiden (toimenpide 5) lainkäyttöalueelta edellytetään vahingollisten verotoimenpiteiden torjumista avoimuuteen keskittyen. Kyseisessä toiminnossa keskitytään erityisesti kolmeen eri osa-alueeseen: tunnistamaan edulliset verojärjestelmät, varmistamaan riittävän avoin ja spontaani tietojen jakaminen lainkäyttöalueiden kesken sekä arvioimaan merkittävimpiä toimintoja, joita edellytetään verotuksellisesti edullisimmilta lainkäyttöalueilta.¹⁵⁶

Kesäkuussa 2019 tehdyn raportin osalta OECD:n eri lainkäyttöalueiden verotoimenpiteitä valvova Forum on Harmful Tax Practices (FHTP) ei löytänyt Bahaman osalta haitallisia verojärjestelmiä, jotka estäisivät toimenpide 5:n toteutumisen. Tämän lopputuloksen kannalta keskeisin syy oli se, että Bahama hyväksyi säädöksen, jonka mukaan verovelvollinen voi saada verotuksellista hyötyä Bahamalla ainoastaan silloin, kun kyse on todellisesta taloudellisesta toiminnasta. FHTP tekee kuitenkin tarkistusprosessin vuosittain, joten tilanne voisi mahdollisesti muuttua vuoden 2020 osalta tavalla, joka aiheuttaa ongelmia Bahamalle perustetulle tytäryhtiölle. Uusin raportti ei kuitenkaan anna tämän osalta syytä huoleen.¹⁵⁷

3.3.6.3.2 Verosopimusten hyväksikäytön estäminen

OECD:n määrittelemä toinen minimistandardi on velvoittaa lainkäyttöalueet kehittämään malliverosopimuksia ja toteuttamaan OECD:n suosituksia *verosopimusten hyväksikäytön estämiseksi*.¹⁵⁸ OECD on pyrkinyt tällä vaikuttamaan erityisesti kaupankäynnissä tapahtuneen lisääntyvän liikkuvuuden aiheuttamien ongelmien ehkäisyyn.

Viimeisimpien vuosikymmenien aikana solmitut kahdenväliset verosopimukset ovat pyrkineet estämään haitallisen kaksinkertaisen verotuksen sekä poistamaan valtioiden välisen kaupan

¹⁵⁵ OECD, *BEPS – Minimum standard*.

¹⁵⁶ OECD, *BEPS – Action 5*.

¹⁵⁷ OECD (2019). *FTCP*, s. 1-2

¹⁵⁸ OECD, *BEPS – Action 6*.

esteitä tavaroiden, palveluiden, pääoman, teknologian ja ihmisten liikkuvuuden näkökulmasta. Toisaalta nämä sopimukset ovat myös aiheuttaneet sen, että verovelvollisille on luotu mahdollisuuksia alennettuun verotukseen, veron kiertämiseen tai välillisten sopimusetujen käyttämiseen, joilla he voivat väärinkäyttää kahdenkeskisiä verosopimuksia.¹⁵⁹

Valtioiden välisten sopimusten hyväksikäyttö on OECD:n mukaan yksi tärkeimmistä ongelmista veropohjan rapautumisen ja voitonsiirtojen kannalta. OECD on listannut ongelmalle kolme syytä. Ensinnäkin kahdenkeskiset verosopimukset vaikuttavat taloudellisesti kolmansiin lainkäyttöalueisiin sijoittautuneisiin osapuoliin, vaikka sopimuksen osapuolet eivät ole näin tarkoittaneet. Tämä on aiheuttanut sen, että vastavuoroisuusperiaate¹⁶⁰ ei enää toteudu ja olosuhteet, joihin osapuolet ovat sitoutuneet, muuttuvat merkittävästi. Toiseksi, tulot ja varallisuus saattavat vältyä kokonaan verotukselta tai niihin saatetaan ainakin soveltaa alempaa verotusta kuin sopijapuolet olivat tarkoittaneet. Kolmanneksi, lainkäyttöalueella, joka saa verovelvollisen sijoittautumisen perusteella suurimman verohyödyn sopimuksesta, on vähemmän kannustimia tehdä sopimuksia lainkäyttöalueen kanssa, jossa tulo on syntynyt. Tämä johtuu siitä, että lainkäyttöalue, jonne verovelvollinen on sijoittautunut erilaisia yritysjärjestelyjä käyttäen, saa epäsuoria taloudellisia hyötyjä. Tällöin kyseisellä lainkäyttöalueella ei myöskään ole tarvetta tehdä verotuksellisia sopimuksia muiden lainkäyttöalueiden kanssa molemminpuolisten etujen saavuttamiseksi.¹⁶¹

Jotta kyseisiltä ongelmilta voidaan vältyä, OECD on määritellyt kaksi sääntöä, jotka lainkäyttöalueiden tulee sisällyttää kahdenkeskisiin verosopimuksiinsa: selkeä yleismääräys verotto- muudesta sekä yksi kolmesta eri vaihtoehdosta välillisten sopimushyötyjen ehkäisemiseksi. Vaihtoehdot ovat PPT-määräys (*The Principal Purpose Test*), LOB-säädös (*Limitation on Benefits*) lisättynä lainsäädännöllisillä mekanismeilla, jotka ehkäisevät sellaisia verotuksellisia

¹⁵⁹ Ibid.

¹⁶⁰ Tarkemmin termistä *vastavuoroisuusperiaate*:

”vastavuoroisuusperiaate kansainvälisessä oikeudessa

Definition kansainvälisoikeudellinen yleinen oikeusperiaate, jonka mukaan sitovan oikeusnormin syntymisen edellytyksenä on, että myös muut samassa oikeussuhteessa olevat valtiot ovat hyviksineet kyseisen normin”. Koskenniemi & Kari (2018). *TIETEEN TERMIPANKKI*. (https://tieteentermipankki.fi/wiki/Oikeustiede:vastavuoroisuusperiaate_kansainv%C3%A4lisess%C3%A4_oikeudessa) Luettu 28.2.2020

¹⁶¹ OECD, *BEPS – Action 6*.

oikeustoimia, joihin verosopimuksilla ei ole puututtu taikka PPT-määräyksen ja LOB-säädöksen yhdistelmä.¹⁶² Seuraavaksi tutkimuksessa avataan yleispiirteisesti mitä PPT-määräyksellä ja LOB-säädöksellä tarkoitetaan, jotta niiden mahdolliset vaikutukset bahamalaisen tytäryhtiön toimintaan voidaan ottaa huomioon yhtiön perustamiseen ja sen liiketoimintaan liittyvissä kysymyksissä.

3.3.6.3.1.1 PPT-määräys

PPT-määräyksellä tarkoitetaan OECD:n yleissääntöä, jonka tarkoituksena on estää monenkeskisten verosopimusten väärinkäyttö. Vahvasti BEPS-projektin toimenpide 6:een liittyvä sääntö on myös implementoitu osaksi Suomen verosopimuksia. Keskeisenä vaatimuksena PPT-määräyksessä on kieltää sellaiset verosopimuksen antamat etuudet, joissa verovelvollisen tekemät järjestelyt, toimenpiteet ja transaktiot ovat kokonaisarvioinnin perusteella pyrkineet pääasiassa vain veroetujen saamiseen. Määräystä ei kuitenkaan sovelleta, mikäli etuuden myöntäminen on kyseisessä yksittäistapauksessa verosopimuksen tavoitteen ja tarkoituksen mukaista.¹⁶³

PPT-määräyksen arvioinnissa on otettava huomioon siis subjektiiviset ja objektiiviset tekijät. Subjektiivisuudella tarkoitetaan tässä yhteydessä sitä, että verovelvollinen on toiminnoillaan pyrkinyt pääasiallisesti saamaan etuja verosopimuksen säädöksistä. Objektiivisilla tekijöillä taas tarkoitetaan, että verovelvollinen voi esittää toimenpiteilleen tai transaktioilleen objektiivisesti katsoen tarkoituksenmukaisia seikkoja, joiden pitäisi johtaa kyseisessä yksittäistapauksessa edun myöntämiseen.¹⁶⁴

PPT-määräyksessä on kyse näyttökysymyksistä. Veroviranomaisen on selvitettävä, onko verovelvollinen saanut jonkinlaista verosopimukseen perustuvaa etua ja onko edun saaminen ollut yksi toimenpiteen päätarkoituksista. Riittävän näytön rajaksi on määritelty se, että veroviranomaisen on *kohtuullista päätellä*, että toimenpiteellä on pyritty pääasiassa veroedun saamiseen. Päätelmä suoritetaan kokonaisarvioinnilla ja asiassa merkityksellisiä ovat liiketaloudelliset syyt tapauksen toimenpiteille taikka liiketaloudellisten syiden puuttuminen.¹⁶⁵ PPT-määräystä ei

¹⁶² Ibid.

¹⁶³ Valtiovarainministeriön monenkeskinen yleissopimus, 7 artikla.

¹⁶⁴ Veikkola (2018), s. 2

¹⁶⁵ Ibid. s 3-4

kuitenkaan voida soveltaa vain yhden syyn tai toimenpiteen perusteella, vaan kyse on aina kokonaisarvioinnista. OECD:n kommentaarin mukaan arvioinnissa on huomioitava mm. 1) järjestelyn tai transaktion luonne (onko kyse esim. vain varojen siirtämisestä vai liikkeen perustamisesta) 2) rahavirtojen kehämäisyys (esim. väliaikaiset etujen siirtämiset tai konsernin sisäiset varojen siirtelyt) 3) osapuolten riippumattomuus (mahdolliset etuyhteydet) ja 4) yhtiön perustamisen ajankohta ja tarkoitus (onko yhtiö perustettu veroetua varten vai onko sillä pitkä historia).¹⁶⁶

Mikäli veroviranomainen on kokonaisarvioinnin perusteella todennut, että on kohtuullista päätellä, että kyse on pääasiassa veroetujen hankkimisesta, verovelvollisella on oikeus esittää vastanäyttöä. Verovelvollinen voi joko kieltää veroedun olemassaolon tai osoittaa, että hän olisi saanut kyseisen veroedun myös ilman järjestelyjä. Verovelvollinen voi perusteluissaan osoittaa esimerkiksi, että etu on verosopimuksen tarkoituksen mukaista tai että kyseiselle toimenpiteelle on olemassa liiketoiminnallisia perusteita.¹⁶⁷ Tässä on kyse objektiivisten seikkojen osoittamisesta. OECD:n kommentaarin mukaan PPT-määräyksellä pyritäänkin varmistamaan, että vain todelliset liiketoiminnalliset järjestelyt mahdollistetaan.¹⁶⁸ Näin ollen, määräyksen tarkoituksena on tässäkin tilanteessa estää keinotekoisia järjestelyjä, joilla pyritään pelkästään veroetujen saamiseen.

Kuten PPT-määräyksen tarkoituksesta estää keinotekoiset järjestelyt voidaan päätellä, ei kyseinen määräys tuo oikeastaan mitään uusia vaatimuksia bahamalaiselle tytäryhtiölle. Keskeisessä roolissa ovat jälleen kerran liiketoiminnalliset perusteet. Voitaneen siis yhteenvetona todeta, ettei PPT-määräys itsessään vaikeuta suomalaisen yhtiön Bahamalle perustaman tytäryhtiön toimintaa millään tavalla.

¹⁶⁶ OECD:n malli (2017), artikla 29 kommentaari, kohta 182.

¹⁶⁷ Veikkola (2018). s. 7

¹⁶⁸ OECD:n malli (2017), 29 artiklan kommentaari, 174 kohta

3.3.6.3.1.2 LOB-säädös

Kuten aiemmin on todettu, LOB-säädös (*etuuksien rajoitukset*¹⁶⁹) ei yksinään sovellu täyttämään BEPS toimenpide 6:n vaatimuksia. Tästä johtuen LOB-säädöksen implementointi onkin ollut selvästi vähemmistössä verrattuna Toimenpide 6:n täyttämiseen pelkän PPT-määräyksen perusteella.¹⁷⁰

Suomen lainsäädännössä *etuuksien rajoitukset* ovat voimassa ainoastaan Suomen ja Yhdysvaltojen välisessä sopimuksessa kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi ja veron kiertämisen estämiseksi (*Valtionsopimukset 3/2008*). Siksi PPT-määräys onkin tutkimuksen kannalta selkeästi merkittävämpi LOB-säädös. Sinänsä mikään ei kuitenkaan estä sitä, että samanlainen sopimus voitaisiin tehdä myös muiden valtioiden kanssa, joten LOB-säädös on tarkoituksenmukaista käsitellä ainakin yleispiirteisesti.

Suomen ja Yhdysvaltojen välisessä sopimuksessa verovelvolliset voivat saada verotuksellisia etuja kyseisestä sopimuksesta ainoastaan niissä tapauksissa, jotka on sopimuksen 16 artiklassa erikseen määriteltä. Ensinnäkin etuja voivat saada luonnolliset henkilöt, sopimusvaltiot ja sen viranomaiset, julkisyhteisöt sekä yhtiöt, joiden osakkeilla käydään kauppaa sopimusvaltion arvopaperipörssissä (Yhdysvaltojen pörssissä tai EU:n alueen pörssissä) taikka joiden pääasiallinen sijaintipaikka on sopimusvaltiossa. Sopimusvaltiossa asuvana henkilönä pidetään sellaista henkilöä, joka on sopimusvaltiossa verovelvollinen maan lainsäädännön perusteella¹⁷¹.

Mikäli luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö ei täytä näitä vaatimuksia, verotuksellisia etuja on siitä huolimatta mahdollista saada, jos henkilö harjoittaa aktiivista liiketoimintaa tai henkilöllä on kiinteä toimipaikka sopimusvaltiossa (tietyin rajauksin). Myöskin sopimusvaltiossa asuva henkilö, joka ei muuten olisi oikeutettu veroetuihin, voi kuitenkin saada etuja, jos sopimusvaltion viranomaisen ratkaisee, ettei henkilön tarkoituksena ole ollut etujen hankkiminen sopimuksen perusteella.¹⁷²

¹⁶⁹ Valtionsopimukset 3/2008. artikla 16.

¹⁷⁰ Kuzniacki (2018), s.70

¹⁷¹ Valtionsopimukset 3/2008. II artikla

¹⁷² Ibid. 16 artikla

Keskeisimmät asiat Suomen ja Yhdysvaltojen välisen sopimuksen LOB-säädöksissä koskevat niitä tilanteita, joissa mahdollisia verotuksellisia etuja ei myönnettäisi. Bahamalainen tytäryhtiö voi sinänsä olla jo pelkästään sillä perusteella oikeutettu verotuksellisiin etuihin, jos yhtiön emoyhtiö on Suomessa pörssiyhtiö. Mikäli näin ei olisi, arviointi kohdistuisi yhtiön verotukselliseen kotipaikkaan, kiinteään toimipaikkaan tai aktiiviseen liiketoimintaan. Säädos ei siis tuo tässä yhteydessä uusia vaatimuksia. Oletusarvona on, että tytäryhtiö pyrkii siihen, että sen kotipaikka on Bahamalla. Myöskin kiinteä toimipaikka ja aktiivinen liiketoiminta ovat sellaisia tekijöitä, jotka ovat joka tapauksessa välttämättömiä liiketoiminnan kannalta.

Kuten luvun alussa jo todettiin, LOB-säädos on Suomella käytössä ainoastaan Yhdysvaltojen kanssa tehdyssä sopimuksessa. Siksi arviot mahdollisista vaikutuksista bahamalaiselle yhtiölle ovat lähinnä teoreettisia. Huomattavaa kuitenkin on, ettei LOB-säädos tuo minkäänlaisia lisäedellytyksiä nyky muodossaan, vaikka Suomi ja Bahama kahdenkeskisen sopimuksen solmivatkin. Itseasiassa tämänhetkinen PPT-määräys on kokonaisuudessaan ankarampi, joten lisäedellytyksiä tai -vaatimuksia tytäryhtiön perustamiselle tai liiketoiminnalle ei säädöksestä muodostu.

3.3.6.3.3 Verotuksen avoimuuden parantaminen valtioiden välisellä tietojenvaihdolla

Kolmas minimistandardi on *verotuksen avoimuuden parantaminen valtioiden välisellä tietojenvaihdolla* (toimenpide 13). Vaatimuksen mukaan suuria kansainvälisiä konserniyhtiöitä on velvoitettu raportoimaan valtiokohtaisesti emo- ja tytäryhtiöiden liikevaihdosta, tuloksesta, maksetuista veroista sekä taloudellisesta toiminnasta koskien kaikkia valtioita, joissa ne toimivat. Raportti on toimitettava vuosittain yhteenvetona kyseisten valtioiden ja lainkäyttöalueiden veroviranomaisille, jotta viranomaiset voivat toteuttaa korkean tason siirtohinnoittelua ja arvioida mahdollisia BEPS-riskkejä.¹⁷³

Jotta lainkäyttöalueen lainsäädännön voidaan katsoa toteuttavan minimistandardin asettamat vaatimukset, lainkäyttöalueen on implementoitava OECD:n mallilainsäädäntö, jossa emoyhtiöitä velvoitetaan toimittamaan kyseinen valtiokohtainen raportti sekä raportin varmuuskopio sekä ns. *Competent Authority Agreements (CAA)*, jolla lainkäyttöalue implementoi järjestelmät, joilla konserniyhtiöiden raportti voidaan siirtää muille lainkäyttöalueille. Tämä toteutetaan

¹⁷³ OECD, *BEPS – Action 13*.

monenkeskisellä sopimuksella viranomaisten välisestä avustamisesta veroasioissa, kahdenvälisillä verosopimuksilla sekä verotietojen vaihtosopimuksilla. Standardin vaatimusten on toteuttava viimeistään vuoden 2020 lopulla, jolloin OECD suorittaa lainkäyttöalueille tarkastuksen standardin voimaansaattamisesta.¹⁷⁴

Bahaman osalta säädös ei tuota minkäänlaisia ongelmia. OECD:n toistaiseksi voimassaolevan raportin mukaan Bahaman kansalliset säädökset täyttävät minimistandardin asettamat vaatimukset sellaisenaan.¹⁷⁵

3.3.6.3.4 Säännöllisemmät ja tehokkaammat neuvottelut

Neljäs minimistandardi edellyttää lainkäyttöalueilta *säännöllisempiä ja tehokkaampia neuvotteluja lainkäyttöalueiden välillä* (toimenpide 14). Standardin kehittämiseen johtaneet syyt liittyvät tässäkin tapauksessa kansainvälisen kaupan ja työvoiman liikkuvuuden lisääntymiseen. Ilmiö on johtanut lainkäyttöalueiden välille syntyneisiin kiistoihin siitä, mikä lainkäyttöalue on oikeutettu verottamaan milloin mitäänkin tuloa.¹⁷⁶

Ongelman ratkaisemiseksi OECD:n minimistandardi sisältää yhteensä 21 erilaista elementtiä ja 12 toimintatapaa lainsäädännöllisten ja hallinnollisten puitteiden luomiseksi. Elementit ja toimintatavat kohdistuvat neljään osa-alueeseen, jotka ovat: 1) erimielisyyksien ehkäiseminen, 2) mahdollisuus keskinäisen sopimisen prosessin toteuttamiseen, 3) keskinäisen sopimisen prosessien ongelmatilanteiden ratkaiseminen sekä 4) keskinäisen sopimisen prosessien implementointi. Lainkäyttöalueiden on lisäksi itsearvioitava standardin toteutumista omissa prosesseissaan sekä tilastoitava OECD:lle tapaukset, joissa keskinäisen sopimisen prosessia on toteutettu sekä prosessien tulokset.¹⁷⁷

Bahaman näkökulmasta prosessi minimistandardin implementoimiseksi on vielä kesken 14:n toiminnon osalta. OECD on suorittava vuoden 2020 aikana tarkastuksen, jossa arvioidaan Bahaman prosessien ja lainsäädännön yhteneväisyyksiä minimistandardin kanssa. Tältä osin ei ole

¹⁷⁴ Ibid.

¹⁷⁵ OECD, *BEPS – Action 13*.

¹⁷⁶ OECD, *BEPS – Action 14*.

¹⁷⁷ Ibid.

siis vielä mahdollista arvioida sitä, millaisia keinoja Bahama on todellisuudessa tehnyt näiden vaatimusten täyttämiseksi ja ovatko nämä keinot OECD:n mielestä BEPS-vaatimusten mukaisia.¹⁷⁸

3.3.6.3.5 BEPS-vaatimusten täyttäminen

Käytännössä valtion voidaan katsoa täyttävän BEPS-vaatimukset silloin, kun OECD on raporteissaan todennut, ettei lainkäyttöalueen verotuksessa ole merkittäviä valtioiden veropohjan heikkenemisen riskejä. OECD:n vuoden 2020 osalta Bahama on täyttänyt kaikki minimistandardin vaatimukset, joita lainkäyttöalueelta on edellytettykin. Tietojenvaihdon osalta Bahaman lainsäädäntö ja hallinnollinen prosessi on sääntöjen mukainen, eikä Bahaman verolainsäädäntö sisällä sellaisia säädöksiä tai toimintatapoja, jotka vaarantaisivat OECD:n tavoitteet haitallisen veropohjien vähentymisen ja tulonsiirtojen estämiseksi. Tosin säännöllisten ja tehokkaampien neuvottelujen osalta (toimenpide 14) OECD ei ole vielä toteuttanut uudelleenarviointia vuoden 2020 osalta, kuten tutkimuksessa on aiemmin todettu.¹⁷⁹ Toistaiseksi voidaan kuitenkin sanoa, että Bahama täyttää kaikki OECD:n edellyttämät vaatimukset, jolloin se on myös EU-oikeuden osalta yhteistyöhaluinen lainkäyttöalue, ainakin BEPS-vaatimusten osalta.

Tulevaisuudessa BEPS-torjuntatoimiin on asetettu myös lisäkriteeri, jonka käyttöönotosta sovitetaan myöhemmin. Kyseisen kriteerin mukaan riittävää ei olisikaan enää vähimmäisstandardeihin sitoutuminen, vaan lainkäyttöalueilta edellytettäisiin myös myönteistä arviota kyseisten sitoumusten täytäntöönpanosta.¹⁸⁰ Kriteeri ei kuitenkaan ole vielä vuonna 2020 voimassa, joten sen käsittely jätetään tässä tutkimuksessa maininnan tasolle.

¹⁷⁸ Ibid.

¹⁷⁹ OECD, *Tax co-operation*.

¹⁸⁰ Ibid.

4 BAHAMALLE PERUSTETTU YHTIÖ

Tässä tutkimuksessa selvitetään tapoja perustaa suomalaisen yrityksen tytäryhtiö Bahamalle siten, että konserni voi saada järjestelyistään ainakin jonkinlaisia veroetuja. Luvussa perehdytään tarkemmin Bahaman lainsäädäntöön, joka koskee esimerkiksi yrityksen perustamiseen vaadittavia prosesseja, Bahaman verotusta niin yrityksen kuin työntekijän näkökulmasta sekä erilaisia liiketoiminnallisia vaihtoehtoja, joilla voidaan varmistaa yrityksen täyttävän välyhteisölain taloudellisen toiminnan määritelmän.

Luvun tarkoituksena on arvioida niitä tekijöitä, jotka vaikuttavat suomalaisen yhtiön perustaman Bahamalle sijoittautuneen tytäryhtiön toimintaan. Luvussa keskitytään näin ollen niihin Bahaman sisäisiin prosesseihin ja lainsäädäntöön, jotka vaikuttavat tai voivat vaikuttaa yhtiöiden sijoittautumisvapauteen, liiketoimintamahdollisuuksiin, raportointiin, verotukseen ja työntekijöiden palkkaamiseen.

4.1 Verot ja maksut

Bahama kuuluu ns. veroparatiiseihin, koska valtio ei peri lainkaan tuloveroa. Tämä koskee sekä luonnollisia henkilöitä että yrityksiä. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, etteikö Bahamalla perittäisi muunlaisia veroja ja maksuja, joilla rahoitetaan valtion toimintaa. Bahamalla toimivaan yritykseen kohdistuu lähtökohtaisesti tullimaksuihin, arvonlisäverotukseen ja erilaisiin välttämättömien dokumenttien käsittelyyn liittyviä kustannuksia. Näistä erilaisista lisäkustannuksista huolimatta, Bahamaa pidetään yhtenä maailman kevyimmän verotuksen maista.¹⁸¹

Verotukselliset edut eivät kuitenkaan ole mikään automaatio, kun puhutaan suomalaisen yrityksen perustamasta tytäryhtiöstä. Pelkkä yhtiön perustaminen ei yksinään riitä siihen, että yritys voisi saada jotain veroetuja Bahamalle perustetusta tytäryhtiöstä. Suomi ja Bahama eivät ole solmineet keskenään verosopimuksia¹⁸², joten lähtökohtaisesti Suomi asettaa veroseurauksia välyhteisölain nojalla suomalaisen yhtiön osakkaille, mikäli osakkaat haluavat realisoida bahamalaisen tytäryhtiön tuottamat voitot esimerkiksi osinkoina.

¹⁸¹ Bahamas Guides (04/2019)

¹⁸² Verohallinto, *Voimassa olevat verosopimukset*

Kuten luvussa 2.1.2 esitettiin, verotukselliset edut syntyvät välittömästi bahamalaiselle yhtiölle, eivätkä niinkään yhtiön suomalaiselle osakkaalle siinä tapauksessa, jossa yhtiön osakkaat ovat edelleenkin verovelvollisia Suomessa. Yhtiöiden kannalta tuloverotuksen puuttuminen parantaa investointimahdollisuuksia, joilla pystytään kehittämään ja kasvattamaan liiketoimintaa suomalaisia yhtiöitä suuremmalla pääomalla.

Seuraavaksi tutkimuksessa käsitellään erilaisia veroja ja maksuja, jotka saattavat vaikuttaa yhtiöiden toimintaan Bahamalla.

4.1.1 Tulovero

Kuten aiemmassa kappaleessa todettiin, Bahamalla ei peritä lainkaan tuloveroa. Bahaman lainsäädännön mukaan verovapaus koskee luovutusvoittoja, yhtiön liikevoittoa, henkilökohtaisia tuloja, myyntejä, perintöä ja osinkoja. Verovapaudesta nauttivat ainoastaan yhtiöt, luonnolliset henkilöt, säätiöt sekä rahastot, jotka oleskelevat Bahamalla.¹⁸³ Tämä tarkoittaa sitä, että mikäli yhteisö tai luonnollinen henkilö ei ole saanut elinkeinolupaa, oleskelulupaa tai muuta vastaavaa sertifikaattia Bahamalle, verohyötyjä ei myöskään ole mahdollista saada. Erilaisia lupia ja muita sertifikaatteja käsitellään tarkemmin luvussa 4.3.

Pelkkä oleskelulupa ei kuitenkaan riitä siihen, että yhteisö tai luonnollinen henkilö ei olisi verovelvollinen jossain toisessa valtiossa. Jotta suomalainen henkilö voi päästä irti verovelvollisuudesta Suomeen, hänen tulisi poistua Suomesta tuloverolain edellyttämällä tavalla.¹⁸⁴ Tämä ei kuitenkaan koske ulkomaalaisia yhteisöjä, jotka ovat tuloverolain 9 § 1 momentin 2 kohdan mukaan verovelvollisia ainoastaan tulosta, jota yhteisö saa Suomesta (rajoitetusti verovelvollinen)¹⁸⁵. Siksi Bahamalle perustetun tytäryhtiön tuloa ei veroteta ollenkaan Bahamalla saadusta tulosta, kunhan kyse ei ole väliyhteisölainmukaisesta väliyhteisöstä ja kunhan yhtiö on asianmukaisesti rekisteröity Bahamalle.

¹⁸³ Ministry of Finance, *Economic Environment*

¹⁸⁴ Tuloverolaki 9 § ja 11 §

¹⁸⁵ Tuloverolaki 9 § mom 2 kohta

4.1.2 Arvonlisävero

Kuten Suomen verotuksessa, myös Bahamalla tavaroista ja palveluista on maksettava arvonlisäveroa. Tutkimuksen kannalta on tarpeen syventyä Bahaman arvonlisäverolainsäädäntöön vain pintapuolisesti, koska arvonlisävero ei todennäköisesti estä mitenkään tytäryhtiön perustamista. Arvonlisäverolla on kuitenkin taloudellisia vaikutuksia ja arvonlisäverovelvollisuus edellyttää Bahamallakin rekisteröintiä ja hallinnollisia prosesseja, joten sen tarkastelu ainakin yleispiirteisesti on perusteltua.

Lähtökohtaisesti kaikki tuotteet ja palvelut, jotka tuodaan maahan, ostetaan tai myydään käytettäväksi tai kulutettavaksi, ovat arvonlisäverotettavia. Verosta vapaita ovat sellaiset tuotteet, jotka myydään ulkomaille taikka tuotteet ja palvelut, jotka on Bahaman arvonlisäveroa koskevassa lainsäädännössä (VAT Act) säädetty verosta vapaiksi.¹⁸⁶

Bahamalla on kaksi eri arvonlisäveroprosenttia (vuodelta 2020) – joko standardivero 12 prosenttia tai poikkeusvero 0 prosenttia. Kaikista sellaisista tuotteista ja palveluista, jotka eivät ole joko verosta vapautettuja tai muuten säädetty poikkeusveroprosentin 0 alaiseksi, maksetaan 12 prosentin suuruinen arvonlisävero. Bahaman verotus toimii siinä mielessä samalla tavalla kuin Suomessakin, että yhtiö voi sisällyttää arvonlisäveron myyntihintaan ja on oikeutettu saamaan vähennyksenä maksamansa arvonlisäverot tekemistään ostoista. Vähennystä ei luonnollisesti-kaan saa, mikäli tuote tai palvelu on arvonlisäverosta vapaa.¹⁸⁷

Poikkeusveroa koskevat tuotteet ja palvelut jaetaan kahteen eri poikkeukseen: ulkomaille myydyt tuotteet ja palvelut sekä arvonlisäverolaissa määritellyt tuotteet ja palvelut. Toinen kategoria kattaa esimerkiksi kansalliset rahoituspalvelut (tiettyjä poikkeuksia lukuun ottamatta), tietyt vakuutukset, julkisen terveydenhuollon palvelut, koulujen lukukausimaksut, asunnon vuokraaminen muuhun kuin loma-asunnoksi, vedonlyönti- ja lottopalvelut, tietyt hyväntekeväisyystoiminnot ja tuotteet, jotka on tuotu Bahamalle ainoastaan sitä varten, että ne voidaan viedä eteenpäin johonkin toiseen valtioon.¹⁸⁸

¹⁸⁶ Department of Inland Revenue, *Value Added Tax*

¹⁸⁷ Department of Inland Revenue (2018), s. 6-7

¹⁸⁸ Ibid. s. 7-8

Arvonlisäverovelvollisuus ei ole automaatio jokaiselle yhteisölle. Jotta yhteisö voisi laskuttaa tuotteistaan ja palveluistaan arvonlisäveron tai saada verovähennyksiä, sen on ensin rekisteröidyttävä Bahaman arvonlisäverorekisteriin. Rekisteröityminen on välttämätöntä yhteisölle, jonka myymien ja tuottamien arvonlisäveronalaisten tuotteiden ja palveluiden arvo ylittää lainmukaisen raja-arvon edellisen 12 kuukauden aikana, taikka jos on odotettavissa, että raja-arvo ylittyy seuraavan 365 päivän aikana. Vuoden 2020 osalta raja-arvo on 100 000 Bahaman dollaria, eli noin 88 000 euroa. Poikkeuksena ovat julkinen viihdeteollisuus, jonka osalta raja-arvo on vuoden 2020 osalta 50 000 Bahaman dollaria eli noin 44 000 euroa. Toisaalta yhteisö voi myös rekisteröityä vapaaehtoisesti, vaikka se ei ylittäisikään kyseisiä raja-arvoja, jos se haluaa hyödyntää arvonlisäveron vähennysoikeutta. Mikäli yhteisö ei ole rekisteröitynyt arvonlisäverorekisteriin, vaikka liiketoiminta ylittää edellä mainitut raja-arvot, sillä on 14 päivää aikaa hakea rekisteröintiä alkaen siitä päivästä, kun raja-arvo on ylitetty. Viimeisenä keinona, Bahaman talouspäällikkö voi myös pakottaa yhteisön rekisteröitymään, ellei yhteisö suostu hakemaan rekisteröintiä itse.¹⁸⁹

Rekisteröintiprosessi on itsessään yksinkertainen, mutta edellyttää useita erilaisia dokumentteja. Yhtiöllä tulee olla Bahamalla elinkeinolupa, rekisteröinti Bahaman keskuspankkiin, yhtiön sosiaaliturvatunnus (joko Bahamalle tai ulkomaille) sekä rekisteröinti Bahaman tilastotoimistoon. Arvonlisäverorekisteröinti on tehtävä Bahaman sähköisessä järjestelmässä.¹⁹⁰ Rekisteröinti ei siis tuo yhtiölle juurikaan hallinnollisia ongelmia, kunhan kaikki vaadittava dokumentaatio on saatavilla. Dokumentaatio saattaa tuottaa tytäryhtiölle haasteita, varsinkin kun rekisteröinnin määräaika (14 päivää raja-arvon ylityksestä) on ankara.

Rekisteröinnin jälkeen yhtiön on lähetettävä viranomaisille seurantalista maksetuista ja laskutetuista arvonlisäveroista. Raportointi tapahtuu joko kuukausittain, kvartaaleittain tai puolivuositain, riippuen yhtiön liikevaihdosta.¹⁹¹

Yhteenvetona todettakoon, että Bahamalle perustetun tytäryhtiön osalta arvonlisäverosta vapautuminen tulee käytännössä kyseeseen ainoastaan silloin, jos liiketoiminta ei ylitä pakollisen arvonlisäverorekisteröinnin raja-arvoja sekä jos yhtiö myy palveluita tai tuotteita ulkomaille.

¹⁸⁹ Department of Inland Revenue (2018), s. 2

¹⁹⁰ Online Tax Administration. *VAT – Registering a Taxpayer*.

¹⁹¹ Ibid.

Verovapaiden tuotteiden ja palveluiden lista on siinä määrin rajattu, ettei suomalaisen yhtiön perustama tytäryhtiö voi pääsääntöisesti harjoittaa kyseisiä liiketoimia taloudellista hyötyä saadakseen. Siksi voidaan pitää lähtökohtana, että bahamalainen tytäryhtiö on lähtökohtaisesti velvollinen rekisteröitymään Bahaman arvonlisäverorekisteriin, jos liiketoiminta on pienimuotoista suurempaa. Yhtiön on siis suoritettava rekisteröinti ja hankittava siihen tarvittavat dokumentit.

4.1.3 Leimaverot

Bahaman merkittävin verotuksellinen kuluerä yhtiön ja luonnollisen henkilön kannalta ovat ns. leimaverot. Veroa maksetaan erilaisista virallisista dokumenteista, jotka Bahaman viranomaiset vahvistavat virallisiksi ja lainmukaisiksi.¹⁹² Tällaisia virallisia dokumentteja ovat muun muassa vakuutukset, velkakirjat, valtakirjat, kiinnitykset, yhtiöjärjestykset, yhtiön perustamiskirjat, vuokrasopimukset, luovutuskirjat ja myyntisopimukset.¹⁹³ Ainoa poikkeus leimaverosta koskee tilanteita, joissa henkilö on ostamassa ensimmäistä asuntoa.¹⁹⁴

Leimaveron määrä on yksinkertaista hahmottaa silloin, kun kyse on oikeustoimesta, jossa liikkuu rahaa. Tämä koskee yksinkertaistettuna kaupankäynnin asiakirjoja, jossa sovitaan tuotteen, palvelun tai kiinteistön kaupasta, siirrosta tai muusta vastaavasta toimesta. Oikeustoimien leimaveron osuus riippuu kaupan tai muun vastaavan toiminnon arvosta seuraavalla tavalla:¹⁹⁵

Kaupan (tms.) arvo	Leimaverot
< 20 000 B\$	2 %
20 000 B\$ - 49 999 B\$	4 %
50 000 B\$ - 99 999 B\$	6 %
100 000 B\$ - 254 999 B\$	8 %
> 250 000 B\$	10 %

Taulukko 4¹⁹⁶

¹⁹² Bahama Guides (04/2019)

¹⁹³ Ministry of Finance, *Stamp Duties: Payments & Exemptions*

¹⁹⁴ Ibid.

¹⁹⁵ Stamp Act. Chapter 370, Second Schedule. Item 14

¹⁹⁶ Ibid.

Muilta osin leimaveron määrä on tapauskohtainen, joten sitä käsitellään tässä tutkimuksessa siltä osin kun yhtiön perustaminen, työlupien ja sosiaaliturvan hakeminen ja muut liiketoiminnan rekisteröinnit sitä edellyttävät.

4.1.4 Kiinteistövero

Bahaman verolainsäädännössä säädetään kiinteistöverosta. Verotus on siinä mielessä mielenkiintoinen, että se ei koske Bahaman omia kansalaisia vaan ainoastaan ulkomaalaisia kiinteistönomistajia. Näin ollen kyse saattaa olla merkittävästäkin vuosittaisesta kulusta tytäryhtiölle, jos yhtiö omistaa toimitiloja, tehdasrakennuksia tai muita kiinteistöjä, joissa se harjoittaa liiketoimintaa. Kiinteistövero lasketaan kiinteistökohtaisesti.¹⁹⁷

Jotta voidaan arvioida sitä, tuleeko tytäryhtiön maksaa ulkomaalaisiin kiinteistöihin kohdistuvaa kiinteistöveroa, on ensin selvitettävä ne perusteet, joilla yhtiö katsotaan bahamalaiseksi eikä ulkomaalaiseksi. Bahaman kiinteistöverolaissa (Real Property Tax) on määritelty bahamalaisen käsite. Ensinnäkin bahamalaisena pidetään sellaista luonnollista henkilöä, jolla on Bahaman kansalaisuus. Toiseksi bahamalaisena pidetään myös yhtiötä, joka on laillisesti rekisteröity Bahamalle ja jonka osakkeista vähintään 60 prosenttia on Bahaman kansalaisen omistuksessa.¹⁹⁸ Voitaneen pitää todennäköisenä, että mikäli suomalainen yhtiö perustaa Bahamalle tytäryhtiön, yhtiö on velvollinen maksamaan kiinteistöveroa. Liiketoiminnan harjoittamisen kannalta on välttämätöntä rekisteröidä yhtiö Bahamalle, mutta lisäehto Bahaman kansalaisen omistususuudesta ei varmaankaan tule missään tapauksessa kyseeseen, ainakaan lähitulevaisuudessa. Näin ollen tutkimuksen kannalta on oletettava, että yhtiön kiinteistöihin kohdistuu kiinteistövero.

Lähtökohtana Bahaman verolainsäädännössä on, että kaikista ulkomaalaisen omistamista kiinteistöistä maksetaan vuosittainen kiinteistövero, ellei kyseistä kiinteistöä ole verovelvollisen hakemuksen perusteella katsottu verovapaaksi kiinteistöksi. Tällaisia verovapaita kiinteistöjä ovat lähtökohtaisesti vain sellaiset kiinteistöt, jotka on listattu Bahaman kansalliseen historiallisten rakennusten rekisteriin. Verovelvollisen on tehtävä vuosittain hakemus poikkeuksen soveltamisesta ja liitettävä hakemukseen mukaan dokumentaatiot, jotka vahvistavat, että

¹⁹⁷ Department of Inland Revenue, *FAQ's – RPT*

¹⁹⁸ Real Property Tax. Chapter 375.

kiinteistö tulisi lisätä tai säilyttää historiallisten rakennusten rekisterissä.¹⁹⁹ Muita kiinteistövero-
roon liittyviä poikkeuksia kohdistuu muun muassa ensiasunnon ostajiin sekä yli 65-vuotiaiden
luonnollisten henkilöiden omistamiin asuntoihin.²⁰⁰ Tytäryhtiön kannalta nämä poikkeukset ei-
vät kuitenkaan ole erityisen merkittäviä, ellei yhtiö harjoita liiketoimintaa jossain historialli-
sessa rakennuksessa. Pääosin kiinteistöverosta vapautumisen mahdollisuutta voitaneen kuiten-
kin pitää teoreettisena.

Muihin bahamalaisen tytäryhtiön kiinteistöihin kohdistuu vuosittainen kiinteistövero. Kiinteis-
töverotus jaetaan neljään eri kategoriaan, joissa veron määrä vaihtelee kiinteistön käyttötarkoi-
tuksen perusteella. Kiinteistövero jaetaan 1) omistusasuntoihin 2) asuintaloihin 3) kaupallisiin
kiinteistöihin ja 4) rakentamattomaan maahan. Kaikkien kiinteistöjen osalta kiinteistöveron
määrän laskuperusteena käytetään kiinteistön arvoa, johon vaikuttavat maa-alueen lisäksi ra-
kennukset, teiden ja muiden alueiden päällystykset ja kiinnitykset.²⁰¹

Omistusasunnoiksi lasketaan kiinteistöt, joissa kiinteistön omistaja asuu itse ja joita hän käyttää
nimenomaan asumistarkoituksessa. Mikäli kiinteistön arvo on korkeintaan 250 000 Bahaman
dollaria (noin 220 000 euroa), kiinteistöön ei kohdistu minkäänlaista kiinteistöveroa. Yli
250 000, mutta kuitenkin alle 500 000 Bahaman dollarin arvoisten kiinteistöjen osalta kiinteis-
töveron määrä on 0,625 prosenttia 250 000 dollarin ylittävältä osuudelta. Mikäli taas kiinteistön
arvo ylittää 500 000 Bahaman dollaria, tämän arvon ylittävältä osalta veron määrä on 1 pro-
sentti.²⁰²

Asuintalojen osalta verotuksellisia rajoja on kaksi. Mikäli kiinteistön arvo on korkeintaan
75 000 Bahaman dollaria (noin 66 000 euroa), kiinteistövero on kiinteä 300 Bahaman dollaria.
Jos kiinteistön arvo on tätä suurempi, kiinteistöveroon lisätään 0,625 prosenttia siitä arvosta,
joka ylittää 75 000 Bahaman dollarin rajan.²⁰³

¹⁹⁹ Department of Inland Revenue., *Real Property Tax Exemption for Concessions*

²⁰⁰ Department of Inland Revenue. *FAQ's – RPT.*

²⁰¹ Ibid.

²⁰² Ibid.

²⁰³ Department of Inland Revenue. *FAQ's – RPT.*

Kolmanteen kategoriaan kuuluvat kaupalliset kiinteistöt. Enintään 500 000 Bahaman dollarin arvoisen kiinteistön veroksi lasketaan 0,75 prosenttia kiinteistön arvosta. Mikäli kiinteistön arvo on suurempi, kiinteistöveroon lisätään 2 prosenttia siitä arvosta, joka ylittää 500 000 Bahaman dollarin rajan.²⁰⁴

Toinen ja kolmas kategoria ovat Bahaman kiinteistöverotuksessa hieman limittäisiä, jos kyse on asuntojen vuokraustoiminnasta. Rajanveto on kuitenkin Bahaman lainsäädännössä erittäin yksiselitteinen. Jotta kiinteistön voidaan katsoa kuuluvan asuintaloihin, sen on täytettävä kaksi ehtoa. Ensinnäkin kyseisen asuintalon on oltava pelkästään asumiskäyttöön tarkoitettu. Toiseksi, asuintalossa saa olla korkeintaan neljä erillistä asuntoa. Mikäli jompikumpi kyseisistä ehdoista ei täyty, kiinteistö katsotaan kuuluvaksi kaupallisiin kiinteistöihin.²⁰⁵

Neljäntenä ja viimeisenä kategoriana on rakentamaton maa. Tällaisen kiinteistön osalta enintään 7 000 Bahaman dollarin arvoisesta kiinteistöstä maksetaan kiinteä 100 Bahaman dollarin vero, johon lisätään kahden prosentin lisävero 7 000 Bahaman dollarin rajan ylittävään osuuteen.²⁰⁶ Bahaman kiinteistöjä koskeva lainsäädäntö ei suoraan määrittele, mitä tarkoitetaan rakentamattomalla maalla. Näin ollen on hieman epäselvää, kuuluuko esimerkiksi rakentamisvaiheessa oleva rakennus rakentamattoman maan kategoriaan vai ei. Yleisesti voidaan kuitenkin ajatella, että rakennustöiden aloittamisen pitäisi riittää siihen, ettei kiinteistöä katsota enää rakentamattomaksi. Valmiin rakennuksen edellyttäminen olisi myös kohtuutonta yhtiön kannalta, sillä neljännen kategorian kiinteistövero on huomattavasti kolmannen kategorian verotusta ankarampi

Bahamalle perustetun tytäryhtiön kannalta suurin osa kiinteistöistä kuuluu hyvin suurella todennäköisyydellä kolmannen kategorian kaupallisiin kiinteistöihin. Mikäli yhtiöllä kuitenkin on pienimuotoista vuokraustoimintaa eri kiinteistöissä tai se voi omistaa rakentamattomia asuinhuoneistoja, sen yksittäiset kiinteistöt voivat olla myös toisen tai neljännen kategorian kiinteistöjä. Rakentamattomat asuinhuoneistot voidaan kuitenkin jättää pois laskuista, sillä rakentamattomalla maa-alueella ei lähtökohtaisesti voi harjoittaa erityisen suurta liiketoimintaa. Toisaalta taas asuinhuoneistojen ja kaupallisten kiinteistöjen verokohtelu ei kiinteistöveron

²⁰⁴ Ibid.

²⁰⁵ Ibid.

²⁰⁶ Ibid.

osalta eroa merkittävästi toisistaan. Esimerkiksi 500 000 Bahaman dollarin arvoisen asuinhuoneiston kiinteistöveroksi muodostuu vuodessa noin 2 950 Bahaman dollaria, kun samanarvoisesta kaupallisesta kiinteistöstä veron määrä on 3 750 Bahaman dollaria. Yksittäisen kiinteistön kohdalla ero on toki suurehko (21 prosenttia), mutta ei tosin niin merkittävä, että sitä voitaisiin pitää ratkaisevana tekijänä tytäryhtiön perustamisen kannattavuudelle.

Huomioitavaa on myös se, että kiinteistövero on lähes järjestäen Bahamalla alhaisempi kuin Suomessa. Suomen kiinteistöveroprosentti on toki kuntakohtainen, mutta vuonna 2020 yleinen kiinteistöveroprosentti oli keskimäärin 1,06 prosenttia. Voimalaitosrakennusten osalta veroprosentti oli taas keskimäärin 1,82 prosenttia. Näin ollen 500 000 Bahaman dollarin arvoisten kiinteistöjen kiinteistövero olisi Suomen verotuksen mukaan 5 300 Bahaman dollaria (yleisesti) ja 9 100 Bahaman dollaria (voimalaitosten verotuksen mukaan). Täältäkin osin Bahaman verotus on siis hieman Suomen verotusta kevyempää, joten hieman yksinkertaistaen voisi todeta, että verotuksen kannalta on perusteltua hankkia mikä tahansa kiinteistö, jossa liiketoimintaa harjoitetaan.²⁰⁷

4.1.5 Elinkeinolupamaksu

Jotta yhtiö voi harjoittaa liiketoimintaa Bahamalla, sillä tulee olla voimassa oleva elinkeinolupa.²⁰⁸ Tässä kappaleessa käsitellään ainoastaan elinkeinolupamaksujen määräytymistä eikä oteta kantaa siihen, ovatko kaikki erilaiset liiketoiminnot ylipäättään mahdollisia suomalaisen yhtiön perustamalle tytäryhtiölle. Elinkeinoluvan hakemista ja muita yrityksen perustamiseen liittyviä prosesseja käsitellään tarkemmin luvuissa 4.3 ja 4.4.

Elinkeinoluvan hinta määräytyy yhtiön liikevaihdon ja yhtiön harjoittaman liiketoiminnan mukaan.²⁰⁹ Mikäli huomioidaan pelkät yleissäädökset, elinkeinolupamaksu muodostuu liikevaihdon mukaan seuraavalla tavalla:

²⁰⁷ Verohallinto. *Kiinteistöveroprosentit*

²⁰⁸ *Busines License Act, PART I -Issuance of Licences and Assessment.*

²⁰⁹ *Busines License Act. First Schedule (Section 8)*

Liikevaihto (vuodessa)	Elinkeinolupamaksu
≤ 50 000 B\$	100 B\$
50 001 B\$ - 500 000 B\$	0,50 prosenttia liikevaihdosta
500 000 B\$ - 5 000 000 B\$	0,75 prosenttia liikevaihdosta
> 5 000 000 B\$	1,25 prosenttia liikevaihdosta

Taulukko 5²¹⁰

Pääsäännön poikkeukset koskevat ensimmäistä verovuotta sekä tiettyjä toimialoja. Ensimmäisen vuoden osalta yhtiö ei maksa elinkeinolupamaksua liikevaihtonsa perusteella, vaan se maksaa kiinteän 100 Bahaman dollarin maksun. Näin ollen, liikevaihtoon perustuva maksu arvioidaan aina edellisen verovuoden liikevaihdon mukaan.²¹¹

Elinkeinolupaa koskevassa laissa (Business License Act) on määritelty myös ne toimialat, joiden elinkeinolupamaksu muodostuu yleissäännöstä poikkeavalla tavalla. Maatalouteen, kalastukseen ja ruoantuotantoon sovelletaan 0,5 prosentin elinkeinolupamaksua, tiettyihin palveluammatteihin (esim. lääkärit, asianajajat, arkkitehdit, insinöörit yms.) 1 prosentin ja televiestinnän palveluihin 3 prosentin elinkeinolupamaksua, joka lasketaan suoraan liikevaihdon perusteella. Myöskin polttoainemasemien ja pankkien elinkeinolupamaksut eroavat pääsäännöstä siten, että polttoainemasemien maksujen määrä perustuu liikevoittoon ja pankkien maksut niiden omaisuusmäärään.²¹²

Yhteenvetona todettakoon, että arvonlisävero, leimaverot, kiinteistövero ja elinkeinolupamaksu tuovat suomalaisen yhtiön perustamalle tytäryhtiölle vuosittain merkittäviä kustannuksia. Verot ja maksut ovat toki edelleenkin paljon matalammat kuin Suomeen perustetulla yhtiöllä, mutta eivät kuitenkaan missään tapauksessa mitättömät. Näin ollen yhtiön perustamista harkittaessa ei voida perustellusti ajatella, että mihinkään bahamalaisen yhtiön tuloon ei synny velvoitteita viranomaisia kohtaan. Investoinneista perittävät arvonlisäverot, kaupoista, asiakirjojen vahvistuksista ja muista leimaveroista aiheutuvat lisäkustannukset sekä elinkeinolupamaksut ja

²¹⁰ Inland Revenue. *FAQ's – BL*

²¹¹ Ibid.

²¹² Business License Act. *First Schedule (Section 8)*

mahdolliset kiinteistöverot saattavat kokonaisuudessaan muodostaa satojen tuhansien arvosta lisäkustannuksia, jotka ovat kaikki pois yhtiön operatiivisesta toiminnasta.

4.2 Laillinen oleskelu Bahamalla

Yleisesti voidaan todeta, että mikäli yhtiön perustajilla on Bahaman kansalaisuus tai oleskelulupa, myös yhtiön perustaminen on helpompaa. Tässä luvussa käsitelläänkin tarkemmin niitä edellytyksiä, joilla luonnollinen henkilö voi saada joko Bahaman kansalaisuuden tai oleskeluluvan.

4.2.1 Kansalaisuus

Bahaman kansalaisuuden voi saada neljällä eri tavalla, joista kaksi liittyy syntymään. Bahaman kansalaisuuden saa jos 1) henkilö on syntynyt Bahamalla tai 2) henkilön toinen tai molemmat vanhemmat ovat Bahaman kansalaisia henkilön syntyessä. Kolmantena vaihtoehtona on adoptio, sillä jokainen henkilö, jonka adoptiovanhempi on Bahaman kansalainen, saa myöskin Bahaman kansalaisuuden.²¹³ Suomalaisen tytäryhtiön perustavan henkilön näkökulmasta nämä vaihtoehdot ovat lähtökohtaisesti teoreettisia, sillä pääsääntöisesti voitaneen vetää sellainen yleislinjaus, ettei suomalaisten yhtiöiden omistajissa tai hallinnoissa ole juurikaan syntyperäisiä Bahaman kansalaisia. Näin ollen vaihtoehtona on ainoastaan neljäs tapa, jolla kansalaisuuden voi saada, eli kansalaisuuden rekisteröinti tai myöntäminen, jonka vahvistaa Bahaman maahanmuuttovirasto (*Department of Immigration*). Tämäkin prosessi on tosin nopealla aikataululla hyvin ongelmallinen suomalaiselle emoyhtiölle, koska kansalaisuuden saaminen edellyttää tällöinkin vähintään 10 vuoden laillista oleskelua Bahamalla siten, että hakuhetkestä katsoen viimeiset kuusi vuotta kansalaisuuden hakijan on täytynyt oleskella pääasiallisesti Bahamalla.²¹⁴ Siksi tutkimuksen kannalta oleellisempaa on syventyä tarkemmin vain oleskeluluvan saamiseen liittyvään prosessiin.

²¹³ Department of Immigration, *Citizenship*

²¹⁴ Ibid.

4.2.2 Vakituinen oleskelulupa

Vakituisella oleskeluluvalla tarkoitetaan sellaista oleskelulupaa, joka on lähtökohtaisesti voimassa henkilön koko loppuelämän ajan, ellei sitä jostain syystä peruuteta. Oleskeluluvan myöntäminen jakautuu perhe-, työ- ja talousperusteisiin. Perhesyistä henkilö voi saada vakituisen oleskeluluvan, mikäli hänen aviopuolionsa on Bahaman kansalainen, jos avioliitto on kestänyt vähintään viisi vuotta. Työperusteet taas liittyvät pitkään työuraan, sillä työpaikasta ja -alasta riippuen henkilölle voidaan haettaessa myöntää vakituinen oleskelulupa joko 10 tai 20 vuoden työuran jälkeen tiettyjä aloja koskevin poikkeuksin.²¹⁵

Yhtiön kannalta oleskelulupa on luultavasti helpointa saada taloudellisin perustein. Näennäisestä helppoudesta huolimatta järjestely on myös erittäin mielenkiintoinen. Vakituisen oleskeluluvan voivat nimittäin saada myös sellaiset henkilöt ja sijoittajat, jotka ovat osoittaneet taloudellista riippumattomuutta Bahamalla ja ovat legitiimejä kiinteistönomistajia Bahaman alueella. Lisäksi Bahaman maahanmuuttovirasto on tarkentanut, että jos henkilö on ostanut Bahamalta asunnon, joka maksaa vähintään 750 000 Bahaman dollaria (noin 690 000 euroa), hänen oleskelulupaprosessinsa käsittely suoritetaan erityisen nopealla aikataululla.²¹⁶

Varsinaista tarkempaa määritelmää siitä, mitä tarkoitetaan ”taloudellisesti riippumattomalla” ja ”legitiimillä kiinteistönomistajalla” ei ole saatavilla. Oleskeluluvan hakemusohjasta *Form IV* voidaan kuitenkin havaita, että hakijan on eriteltävä omaisuutensa Bahamalla ja sen ulkopuolella sekä esitettävä ns. investointisuunnitelma, jota hän aikoo toteuttaa. Lisäksi hakijalta edellytetään omistuksistaan kirjallisia todistuksia, joilla hakija voi osoittaa taloudellisen riippumattomuutensa.²¹⁷

Yhteenvetona voidaan todeta, että vakituisen oleskeluluvan saaminen lyhyellä aikavälillä onnistuu ainoastaan rahalla. Kymmenien vuosien laillinen oleskelu Bahamalla ennen yrityksen perustamista ei ole erityisen houkutteleva toimintasuunnitelma millekään yritykselle, jos tarve perustaa tytäryhtiö Bahamalle on nykyhetkellä, eikä pitkällä tulevaisuudessa. Toisaalta vakituisen oleskeluluvan hankkiminen pelkillä investoinneilla ei ole täysin riskitöntä, eikä todellakaan halpaa. Yhtiön perustamisen kannalta onkin hieman riskialtista, ettei vakituisen

²¹⁵ Department of Immigration, *Permanent Residence*

²¹⁶ Ibid.

²¹⁷ Department of Immigration, *Form IV*

oleskeluluvan saamiseen ole olemassa tarkkaa investointirajaa, joten käytännössä järkevämpänä vaihtoehtona, ainakin yhtiön perustamishetkellä, voitaneen pitää väliaikaista oleskelulupaa.

4.2.3 Väliaikainen oleskelulupa ja työluvut

Väliaikaiset oleskeluluvat jaetaan Bahamalla kahteen eri tyyppiin: oleskelulupiin ja työlupiin. Oleskelulupa antaa nimensä mukaisesti henkilölle luvan oleskella, mutta ei työskennellä Bahamalla²¹⁸. Työluvut taas mahdollistavat sekä oleskelun että työskentelyn²¹⁹. Pelkkä oleskelu saattaa tuottaa tytäryhtiön perustajalle ongelmia, sillä yrityksen perustamiseen liittyy hyvin suurella todennäköisyydellä sellaisia toimintoja, jotka katsotaan työn tekemiseksi. Tästä syystä pelkkien oleskelulupien ja niihin liittyvien prosessien käsitteleminen ei ole tutkimuksen kannalta olennaista, vaan käsittelyyn otetaan pelkästään erilaiset työluvut. Väliaikaisia työlupia on Bahamalla kahta erilaista: lyhytkestoinen työlupa (STWP) ja pitkäkestoinen työlupa (LTWP).

4.2.3.1 Lyhytkestoinen työlupa (STWP)

STWP on tarkoitettu lähtökohtaisesti vain lyhytaikaiseen työskentelyyn, joka kestää 1-90 vuorokautta. Työlupa on tarkettu vain hätätapauksiin, eikä siihen voi hakea pidennystä. Siksi työlupa onkin suositeltava vain lyhyisiin asennustöihin, yhtiön auditointeihin tai vastaaviin tarkastuksiin tai muuhun vastaavanlaiseen työhön, joka on lyhytkestoista ja projektiluonteista.²²⁰ STWP:n hakemisen edellytyksistä voidaan päätellä, ettei työlupatyypin sovellu perustajajäsenelle, joka on hakenut työlupaa kotimaisen yhtiön perustamisen mahdollistaakseen, mikäli perustamiseen liittyvä hakemusprosessi ja liiketoiminnan aloittamisen edellyttämät toimet kestävät yli 90 päivää. Tätä voitaneen pitää hyvin todennäköisenä tilanteena.

Toisaalta STWP voi tulla kysymykseen yrityksen perustamisen jälkeen, jos yrityksen liiketoiminnan käynnistämiseksi tai yrityksen erilaisissa projekteissa vaaditaan lyhytaikaista erityisasiantuntemusta. STWP voi siis olla hyödyllinen, mikäli yhtiön toiminta on luonteeltaan sellaista, että sen täytyy esimerkiksi lähettää Suomesta, emoyhtiön palveluksessa työskenteleviä

²¹⁸ Department of Immigration, *Permit to Reside*

²¹⁹ Department of Immigration, *Work Permit (New)*

²²⁰ Department of Immigration, *Short Term Work Permit*

asiantuntijoita lyhytaikaisiin avustustehtäviin. Yhtiötä perustettaessa STWP ei ole kuitenkaan suositeltava.

STWP:n hakemukseen liittyvät erilaiset dokumentit, jotka hakijan on toimitettava maahanmuuttovirastolle. Mikäli työlupaa haetaan enintään 30 päiväksi, näitä dokumentteja ovat 1) 200 Bahaman dollarin prosessimaksu 2) maahanmuuttoviraston johtajalle esitetty kirjallinen pyyntö työlupahakemuksen hyväksymisestä 3) täytetty hakemus pohja 4) kaksi passikuvaa 5) kopio hakijan passin tietosivusta 6) kopio elinkeinoluovasta, virkatodistus tai työnantajan yhtiön rekisteröinnistä sekä 7) kopio työntekijän tai työnantajan sosiaaliturvarekisteröinnistä. Jos lupaa haetaan yli 30 päiväksi, hakijan on lisäksi esitettävä myös alkuperäinen rikosrekisteriote sekä alle 30 päivää vanha terveystodistus.²²¹ Vaadittavia dokumentteja ei ole sinänsä vaikea hankkia tai laatia, mutta kohdan 6 ja 7 osalta työluvan saaminen voi olla ongelmallista. Jotta hakija voisi esittää kopion elinkeinoluovasta, virkatodistuksesta, yhtiön rekisteröinnistä tai sosiaaliturvarekisteröinnistä, yhtiön täytyy olla ensin vähintäänkin rekisteröity. Yhtiön rekisteröintiä ja perustamista käsitellään laajemmin luvussa 4.3.

4.2.3.2 Pitkäkestoinen työlupa (LTWP)

Pitkäkestoinen työlupa (LTWP) on tarkoitettu henkilöille, jotka haluavat oleskella ja työskennellä Bahamalla yli 90 päivää. LTWP myönnetään aina vuodeksi kerrallaan ja sen uusimisessa käytetään joka vuosi samanlaista prosessia, ellei Bahama tee lainsäädännöllisiä muutoksia.²²²

LTWP:n dokumenttivaatimukset ovat myös laajemmat kuin STWP:n. Sen lisäksi, mitä edellisessä kappaleessa todettiin yli 30 päivän STWP:n vaatimuksista, LTWP:n hakemukseen on liitettävä mukaan myös 1) kopio työnantajan passin tietosivusta sekä ulkomaalaisen työnantajan maahanmuuttotilasta 2) kaksi suosituskirjettä hakijan edellisiltä työnantajilta sekä 3) todistus ns. työmarkkinailmoituksesta.²²³

Näistä lisävaatimuksista varmasti työläin, mutta myöskin mielenkiintoisin on todistus työmarkkinailmoituksesta. Työmarkkinailmoitus on Bahamalle luotu järjestelmä, jolla valtio pyrkii

²²¹ Department of Immigration, *Short Term Work Permit*

²²² Department of Immigration, *Work Permit (New)*

²²³ Ibid.

varmistamaan, että bahamalaiset työntekijät ovat etuoikeutetussa asemassa Bahaman työmarkkinoilla. Tämä toteutetaan käytännössä siten, että jokaisen yhtiön, joka haluaa palkata ulkomalaisen työntekijän, on ensin haettava kirjallinen suostumus Bahaman työministeriöstä (*Department of Labour*). Jotta luvan voi saada, yhtiön on oltava Bahamalle rekisteröity ja hyvämaineinen. Mikäli yhtiö on tällaisessa tilassa, sen on julkaistava Bahaman päivälehdessä mainos, jossa mainostetaan vapaana olevaa työpaikkaa vähintään kolmen päivän ajan. Määräajan jälkeen, yhtiön on tehtävä virallinen hakemus työministeriölle ja liitettävä mukaan kopio kyseisestä mainoksesta sekä maksettava 50 Bahaman dollarin leimavero. Tämän jälkeen työministeriö joko hyväksyy tai hylkää hakemuksen, mikä tapahtuu yleensä kuukauden sisällä hakemuksen jättämisestä.²²⁴

Jos työministeriö hyväksyy ulkomaalaisen työntekijän palkkaamisen ja kaikki muutkin vaadittavat dokumentit on asianmukaisesti liitetty hakemukseen, LTWP:n hyväksyminen kestää pääsääntöisesti 3–4 viikkoa hakemuksen lähettämisestä.²²⁵

Työluvun saaminen ei ole kuitenkaan ilmaista, vaan Bahama on asettanut merkittävät leimaverot työlupien käsittelyyn. Leimaveron vuosittainen hinta vaihtelee yhdeksän eri luokan välillä 500 Bahaman dollarista 15 500 dollariin, riippuen siitä millaista työtä hakija aikoo tehdä Bahamalla. Korkein luokka koskee erilaisia johtotehtäviä, kuten toimitusjohtajia, projektijohtajia ja hallituksen puheenjohtajia, joten yhtiötä perustettaessa sen hallinnosta vastaava hakija laskeetaan suurella todennäköisyydellä kalleimpaan, 15 500 Bahaman dollarin työlupaluokkaan. Bahaman ulkopuolelta tulevien, projekteja avustavien konsulttien ja erityisasiantuntijoiden työluvut puolestaan kuuluvat pääsääntöisesti luokkiin 2–4, joten työlupien hinta vaihtelee 7500 ja 12 500 Bahaman dollarin välillä. Huomioitavaa on, että nämä ovat vuosihintoja, joten lyhyemmissä projekteissa tai työtehtävissä kokonaishinta jyvitetään sille ajanjaksolle, jolle työlupaa haetaan.²²⁶

Alempien ja halvempien luokkien työluvut ovat siinä mielessä ongelmallisia, että niiden osalta työministeriön luvan saaminen lienee lähtökohtaisesti hankalampaa, koska luokitus vaikuttaa perustuvan pääsääntöisesti vaadittavan koulutuksen tasoon, tehtävien vaativuuteen ja

²²⁴ Department of Labour, *Certification of Vacancies to Hire Non-Bahamians*

²²⁵ The Government of the Bahamas. *Applying for a Long Term Work Permit*

²²⁶ Department of Immigration, *Immigration Fee Scale*

todennäköisesti myös Bahaman työvoimaan eri työtehtävien osalta. Toisaalta myöskään matalasti koulutettujen tai matalapalkkaisten alojen työntekijöiden hankkiminen ulkomailta ei muutenkaan ole millään tavalla järkevää, koska näiden työntekijöiden on suoritettava ensin pitkä työluvanhakuprosessi, joka vie paljon työaika ja leimaverojen takia myöskin maksaa jopa useita tuhansia Bahaman dollareita. Näiden syiden takia pidän hyvin todennäköisenä, että suomalaisen emoyhtiön näkökulmasta on kannattavinta hankkia työlupa (LTWP tai STWP) vain johtoryhmälle sekä hyvin erityislaatuista tai korkeaa koulutusta vaativiin työtehtäviin.

Kuten edellä todettiin, työluvan saaminen edellyttää siis molemmissa tapauksissa yhtiön rekisteröintiä sekä sosiaaliturvarekisteröintiä. Luvussa 4.3 käsitelläänkin yrityksen perustamista edellä mainitut vaatimukset huomioiden. Yhtiön toiminnan kannalta merkittävää on myös se, että LTWP:n hakemusprosessi kestää hyvin pitkään (jopa kuukausia), joten yhtiön perustamisen suunnittelu on aloitettava todella hyvissä ajoin etukäteen.

4.2.4 Sosiaaliturvarekisteröinti

Sosiaaliturvan järjestämisestä vastaa Bahamalla *The National Insurance Board of the Commonwealth of the Bahamas* (myöhemmin NIB), joka on käytännössä vastine Suomen Kansaneläkelaitokselle. Laitoksen toimintaperiaatteet ovat hyvin samanlaiset kuin Kelalla, sillä sen päätaavoitteena on turvata ihmisten taloudellinen turvallisuus silloin, kun he ovat sairauden, invaliditeetin, vanhempainvapaan, eläkkeen, kuoleman, tapaturman tai työnantajasta johtuneen työpaikan menettämisen takia menettäneet tulonlähteensä.²²⁷

Jos sosiaaliturvarekisteröintiä hakee yksittäinen työntekijä, rekisteröinti ei ole aivan yhtä kiireellinen kuin silloin, jos sosiaaliturvarekisteröintiä haetaan yhtiölle, jota ollaan vasta perustamassa. Yhtiötä perustettaessa, NIB-rekisteröinti tapahtuu sen jälkeen, kun yhtiö on rekisteröity Bahaman kaupparekisteriin²²⁸. Hakijalta edellytetään tosin tällöin myös voimassa olevaa työlupaa, joten hakeminen voi tässä suhteessa olla hieman ongelmallista. Vaihtoehtoisesti, rekisteröintiä voi hakea myös paikallinen valtuutettu edustaja. Valtuutetun on tällöin esitettävä NIB:lle todistus yhtiön rekisteröinnistä, valtuutetun valtakirja tai muu todistus siitä, että hänellä on oikeus hakea rekisteröintiä, perustettavan yhtiön omistajan passikopio sekä valtuutetun ja

²²⁷ NIB, *About NIB*

²²⁸ Rekisteröinnistä tarkemmin luvussa 4.3.3

yhtiön omistajan allekirjoittama hakemuslomake. Itse hakemus on hyvin yksinkertaista täyttää, sillä siinä edellytetään vain yhtiön perustietoja (toimiala, hallituksen jäsenet, rekisteröintinumero, yhteystiedot jne.).²²⁹ Kun hakemus on jätetty, NIB käsittelee hakemuksen ja antaa yhtiölle sosiaaliturvanumeron (eng. NIB number), jota yhtiö voi käyttää ulkomaalaisten työntekijöiden työluvien hankkimiseen sekä yhtiön perustamiseen. Ainoa aikarajoitus NIB-hakemuksen tekemiseen on 10 päivää siitä hetkestä lähtien, kun yhtiö on palkannut ensimmäisen työntekijän bahamalaisen yhtiön palvelukseen²³⁰.

Yksittäisen työntekijän tai omistajan on myöskin haettava sosiaaliturvarekisteröintiä, jotta tämä voi työskennellä Bahamalla. Henkilökohtaisen rekisteröinnin dokumenttivaatimuksina ovat kopio passista ja joko kopio henkilön työluvasta tai laillistettu syntymätodistus. Sosiaaliturvarekisteröintiä voi siis hakea joko ennen työluvan myöntämistä tai sen jälkeen. Tässäkin tapauksessa itse hakemus pohja on hyvin yksinkertainen, sillä hakijan on täytettävä vain häntä itseään koskevat henkilötiedot ja lisäksi yhteystietonsa sekä perhettänsä koskevat perustiedot. Hakemuksen hyväksymisen jälkeen henkilö on oikeutettu sosiaaliturvaetuihin edellä mainituissa tilanteissa, jossa henkilön tulotaso on heikentynyt.²³¹

Kuten Suomessakin, sosiaaliturva tuottaa myös kuluja sekä yhtiölle että yksilölle. Kokonaisuudessaan työntekijän viikkopalkasta on maksettava 9,8 prosenttia sosiaaliturvamaksuja, kuitenkin enintään 620 Bahaman dollaria per viikko. Palkkaan lasketaan varsinainen rahapalkka sekä mahdolliset bonukset ja luontoisedut. Sosiaaliturvamaksut jaetaan työntekijän ja työnantajan välillä siten, että työntekijän osuus sosiaaliturvamaksuista on 5,9 prosenttia ja työnantajan osuus 3,9 prosenttia. Yhtiön osuus maksuista on siis enintään 247 Bahaman dollaria per viikko.²³² Sosiaaliturvamaksut eivät siis muodosta kovinkaan merkittävää lisäkustannusta yhtiön toimintaa ajatellen, mutta ne ovat kuitenkin sellainen kuluerä, joka täytyy ottaa huomioon. Esimerkiksi sellaisilla palvelualoilla tai rakennusprojekteissa, joissa edellytetään paljon työvoimaa, saatetaan puhua vähintäänkin tuhansien eurojen lisäkuluista viikoittaisella tasolla. Tosin kustannus on kuitenkin niin pieni, ettei lähtökohtaisesti minkään yhtiön toiminnan kannattavuus

²²⁹ NIB, *R1 Form*

²³⁰ Ibid.

²³¹ NIB, *R4 Form*

²³² NIB (2014), *Registration and Contributions*

ole sosiaaliturvamaksuista riippuvainen. Olennaisinta kuitenkin on huomata, että rekisteröinti-prosessi on itsessään melko yksinkertainen, vaikka yhtiö saattaakin tarvita avukseen paikallista edustajaa.

4.3 Yrityksen perustaminen

Jos yhtiön perustaja on Bahaman näkökulmasta ulkomaalainen, perustamisprosessi eroaa vaatimuksiltaan huomattavasti tilanteesta, jossa yhtiötä olisi perustamassa bahamalainen toimija. Merkittävimmät erot liittyvät mm. liiketoiminnan aloihin, joita perustettava yhtiö saa harjoittaa, pääomavaatimuksiin ja erilaisiin lupaprosesseihin. Vaikka suomalainen yhtiö voisi sinänsä olla Bahaman kansalaisen omistuksessa, tutkimuksen kannalta on olennaista arvioida vain niitä tilanteita, joissa yhtiön perustaa ulkomaalainen omistaja, eli tässä tapauksessa suomalainen emoyhtiö ja sen suomalaiset omistajat. Yhtiön perustamiseen ja kiinteään toimipaikkaan liittyviä vaatimuksia ja rajoituksia arvioidaan myös samasta näkökulmasta.

Bahaman lainsäädäntö tunnistaa kaksi erilaista yhtiömuotoa, joista ulkomaalainen sijoittaja voi valita sen mukaan, millaista toimintaa tämä aikoo Bahamalla harjoittaa. Näitä ovat kotimainen yhtiö (Domestic Company) ja kansainvälinen yhtiö IBC (International Business Company).

Kotimaisella yhtiöllä tarkoitetaan uutta, Bahamalle perustettua yhtiötä, joka on muodoltaan Bahaman osakeyhtiölainmukainen. Yhtiöllä on oltava vähintään kaksi perustajajäsentä ja osakkeenomistajaa. Yhtiön osakkailla on yhtiön toiminnasta rajoitettu vastuu, joka vastaa heidän sijoittamansa pääoman määrää. Jotta yhtiötä voidaan pitää Bahaman näkökulmasta kotimaisena yhtiönä, on sillä oltava jatkuvasti rekisteröity toimipaikka Bahamalla. Lisäksi yhtiön on vuosittain pidettävä yhtiökokous ja tehtävä yhtiön taloudellisesta tilanteesta selvitys, joka vastaa käytännössä Suomen tilinpäätöstä.²³³ Kotimainen yhtiö vastaa siis muodoltaan ja vaatimuksiltaan hyvin paljon suomalaista osakeyhtiölainmukaista yhtiötä.

Kansainvälisellä yhtiöllä (myöhemmin IBC) tarkoitetaan yhtiötä, jonka perustamisessa ja toiminnassa noudatetaan International Business Companies -lakia. Yhtiön perustaminen edellyttää vähintään yhtä perustajajäsentä, joka aloittaa hakemusprosessin.²³⁴ IBC:n toimintaa koskevat vaatimukset ovat hyvin samanlaiset kuin kotimaisella yhtiöllä, mutta on kuitenkin olemassa

²³³ Companies Act (1992-0018), §2, § 7, § 17, § 84 ja § 118

²³⁴ International Business Companies Act (2000-0045) § 2, § 3

joitain pieniä eroavaisuuksia, jotka tekevät IBC:sta hieman houkuttelevamman vaihtoehdon ulkomaalaisille sijoittajille. Merkittävimpänä erona on, että IBC:n hallinnossa tai osakkeenomistajissa on oltava vähintään yksi henkilö, joka ei ole Bahaman kansalainen tai jolla ei ole voimassa olevaa vakituista oleskelulupaa. Yhtiö on toiminnoiltaan tarkoitettu kansainväliseen toimintaan, jossa se voi toimia esimerkiksi holdingyhtiönä, sijoitusyhtiönä tai muuna vastaavana Bahaman ulkopuolisena toimijana. IBC:ltä edellytetään, että sillä on virallinen toimipiste sekä laillinen edustaja Bahamalla. Lisäksi yhtiötä rekisteröitäessä on ilmoitettava sen osakkeenomistajat sekä hallituksen jäsenten nimet, jotta liiketoimia voidaan harjoittaa. Näiden vaatimusten tarkoituksena on estää laittomat liiketoiminnot sekä rahanpesu bahamalaisen yhtiön kautta.²³⁵ Huomattavaa IBC:n toiminnassa on myös se, ettei yhtiö lähtökohtaisesti saa käydä kauppaa tai tehdä muita liiketoimia, joissa toisena osapuolena on bahamalainen yhtiö tai henkilö. Tätä varten yhtiön on haettava erillistä lisenssiä Bahaman keskuspankilta (Central Bank of The Bahamas), mikä tapahtuu erillisellä hakemuslomakkeella.²³⁶

Kuten IBC:n vaatimuksista voidaan päätellä, yhtiö on tarkoitettu yksinomaan kansainväliseen kaupankäyntiin. Kansainvälisten sijoittajien näkökulmasta IBC onkin erittäin mielenkiintoinen sijoituskohde, koska IBC-yhtiön kotipaikka on matalan verotuksen Bahama, mutta liiketoimintaa on silti mahdollista käydä laajasti globaaleilla markkinoilla. Aiemmin IBC:n vaatimuksissa ei edes vaadittu minkäänlaista toimipaikkaa tai omistajien rekisteröintiä, mutta rahanpesun ja muiden lainvastaisten toimien takia Bahama on muuttanut lainsäädäntöä vuonna 2000 ja siitä alkaen vaatinut toimipaikan ja omistajien tietojen rekisteröintiä.²³⁷ Yhtiöltä ei kuitenkaan edellytetä, että sen tulisi omistaa toimitilat, joten ns. ”postilaatikkoyritys” -toiminta riittää säädöksen toteuttamiseen. Tosin tällaisessa tilanteessa yhtiön on käytettävä ulkopuolista konsulttia, joka voi toimia yhtiön virallisena edustajana. Ratkaisu sen suhteen, kannattaako yhtiön ylipäättään hankkia varsinaiset toimitilat vai riittääkö pelkästään ”postiosoite”, riippuu tosin yhtiön harjoittamasta liiketoimintamuodosta. Esimerkiksi jos yhtiö tarjoaa jonkinlaisia turistipalveluita, toimitilojen hankkiminen voi joka tapauksessa olla välttämätöntä, eikä silloin tarvitse hankkia erillistä toimipistettä yhtiötä varten. Tosin tällöin IBC:n perustaminen ylipäättään on

²³⁵ The Bahamas Financial Services Board (2011), s. 3

²³⁶ International Business Companies Act (2000-0045) § 187, kohta 6

²³⁷ The Bahamas Financial Services Board. *FAQs*.

hieman kyseenalaista, koska perustamiseen edellytetään erillistä lisälupaa, vaikka tällainen toimenpide onkin täysin lainmukainen ja mahdollinen.

Toisaalta taas jotkin konsulttipalvelut, rakentaminen tai pelkkä ulkomaankauppa eivät välttämättä edellytä varsinaisia toimitiloja. Asiakaskontaktit voidaan tarvittaessa hoitaa esimerkiksi etäyhteyksillä, asiakkaan toimitiloissa tai yhtiön toisessa valtiossa sijaitsevassa toimipisteessä. Tällaisissa tapauksissa pelkkä ”postilaatikkoyritys” sekä ulkopuolinen laillistettu edustaja, jolla on toimipaikka Bahamalla, voisi olla käytännöllisempi vaihtoehto.

Riippumatta siitä, kumman yhtiömuodon suomalainen emoyhtiö valitsee perustaessaan tytäryhtiötä Bahamalle, rekisteröintiin ja liiketoiminnan aloittamiseen vaadittavat prosessit ovat käytännössä hyvin samanlaiset. Perustaminen koostuu kolmesta vaiheesta, eli projektisuunnitelman hyväksymisestä, yhtiön rekisteröinnistä sekä elinkeinoluovasta. Seuraavissa kappaleissa käsitellään näihin vaiheisiin liittyviä prosesseja ja vaatimuksia.

4.3.1 Projektisuunnitelma ja Bahamas Investment Authority

Bahaman lainsäädännössä ulkomaalaisten omistamien yhtiöiden toiminnan kannalta yksi merkittävimmistä viranomaisista on Bahamas Investment Authority (myöhemmin BIA). Jotta ulkomaalainen henkilö voi perustaa Bahamalle yhtiön ja alkaa harjoittaa liiketoimintaa, tämän on aivan ensimmäiseksi tehtävä hakemus BIA:lle. Prosessi alkaa siitä, että henkilö täyttää hakemuksen, jossa perustaja esittää liiketoimintasuunnitelmansa viranomaisille täyttämällä määrätyn kaavakkeen. Ulkomaalaisen onkin saatava virallinen hyväksyntä suunnitelmalleen BIA:n ratkaisulla, jotta yhtiö voi edes aloittaa varsinaisen yhtiön perustamisprosessin.²³⁸

BIA toimii myös valvovana viranomaisena kaikille ulkomaalaisten tekemille suorille investoinneille ja sijoituksille, joilla rahoitetaan jonkin bahamalaisen yhtiön toimintaa.²³⁹ Viranomaisen valvonta perustuu Bahaman lainsäädäntöön, jossa on määritelty tarkkaan ne toimialat, jotka on varattu 100-prosenttisesti bahamalaisten omistuksessa oleville yhtiöille.²⁴⁰ Prosessi on

²³⁸ Bahamas Investment Authority. *Establishing a Business in The Bahamas*.

²³⁹ Ibid.

²⁴⁰ Ibid.

vaatimuksiltaan samanlainen, riippumatta siitä onko perustajalla vakituinen kotipaikka Bahamalla vai ei. Näin ollen rajoitukset riippuvat ainoastaan kansalaisuudesta.²⁴¹

Yhtiön kannalta varmasti merkittävin ja eniten riskejä synnyttävä vaatimus koskee minimi-investointia. Jotta ulkomaalainen henkilö voi hakea BIA:n hyväksyntää, yhtiön on sitouduttava investoimaan vähintään 500 000 Bahaman dollaria, eli noin 460 000 euroa kyseiseen projektiin, jonka aloittamiseksi lupaa haetaan. Tosin huomioitavaa on, että vaatimuksissa puhutaan varallisuudesta tai omaisuudesta (*capital*), joten investointivaatimukseen riittävät myös laitteet, tuotteet tai muut vastaavat omaisuuserät, joita voidaan käyttää projektin toteuttamiseen. Investoinneilla voidaan kattaa myös hakemuksesta ja muusta dokumenttien tai lupien hankkimisesta aiheutuneet lisäkustannukset.²⁴²

Hakemus ei ole kuitenkaan ainoa dokumentti, jota BIA:n hakemuksessa edellytetään. BIA on verkkosivuillaan tarkentanut, että hakemuksen liitteenä on lähetettävä myös kopio perustajan tai perustajien passeista, pankkiviite, suosituskirje tai työtodistus, rikosrekisteriote, sormenjäljet, arvio mahdollisista ympäristövaikutuksista sekä todistus taloudellisesta tilanteesta. Lisäksi, jos projekti edellyttää Bahaman valtion omistamien maiden käyttöä tai ostamista, hakemukseen on liitettävä kopio hakemuksesta, jossa pyydetään oikeutta käyttää tai hankkia kyseinen maa-alue.²⁴³ Dokumentaatiosta ei ole olemassa minkäänlaisia tarkennuksia, joten varsinkaan pankkiviitteen, suosituskirjeen ja taloudellisen tilanteen osoittamiseen liittyvistä mahdollisista muotovaatimuksista ei voida olla täysin varmoja. Toisaalta se lienee tarkoituskin, sillä BIA:n hakemuksessa ei ole tehty minkäänlaista eroa sen suhteen, minkä valtion kansalainen hakemuksen tekee. Siksi liian tarkat ja rajatut muotovaatimukset saattaisivat tehdä hakemuksesta tiettyjen maiden kansalaisille jopa mahdottoman, koska todennäköisesti eri valtioiden laatimat dokumentit ovat hyvin erilaisia. Ei myöskään ole tarkoituksenmukaista, että Bahama rajoittaisi tiettyjen maiden kansalaisten investointeja pelkästään liiallisilla muotovaatimuksilla, vaikka dokumenttien sisältö olisi muuten moitteeton.

Kun hakemus ja sen edellyttämät liitteet on toimitettu BIA:lle, viranomaisen aloittaa hakemuksen käsittelyn. Prosessi itsessään on maksuton, mutta hakemuksen edellyttämä dokumentaatio

²⁴¹ Ibid.

²⁴² Ibid.

²⁴³ Ibid.

sekä investointivaatimus ovat merkittäviä kustannuseriä perustajalle. Mikäli kaikki hakemuksen edellyttämät dokumentit ovat asianmukaisia, hakemusprosessi kestää enintään 60 päivää. Prosessin aikana BIA voi tarvittaessa konsultoida muita viranomaisia, joilla on tarkempaa informaatiota siitä toimialasta, jota perustettava yhtiö aikoo harjoittaa. Kun hakemus on käsitelty, yhtiö voi aloittaa projektisuunnitelman toteuttamisen. BIA toimii projektissa valvovana viranomaisena, jotta projektin eteneminen voidaan varmistaa. Tarvittaessa BIA voi käyttää projektin edetessä apunaan myös muita Bahaman viranomaisia.²⁴⁴

Bahamalla perustettavan tytäryhtiön kannalta merkittävin vaatimus projektisuunnitelman ja BIA:lle osoitetun hakemuksen osalta on investointivaatimus. Vaatimus on siitä näkökulmasta erittäin merkittävä, että se käytännössä karsii pienet toimijat kokonaan pois Bahaman markkinoilta. Kertainvestointina 460 000 euroa voi tosin täytyä pelkästään toimitilojen hankkimisella, mutta jo sellaisen varallisuuden kerääminen – joko suorana investointina tai lainaa ottamalla – lisää huomattavasti yhtiön toiminnan riskiä. Lisäksi varsinainen hakuprosessi voi kestää jopa 60 päivää, jolloin kyseinen investointi saattaa olla kokonaan pois konsernin muusta liiketoiminnasta. Tämän takia yhtiön perustaminen Bahamalle edellyttää, että suomalainen emoyhtiö on siltä osin vakavarainen, että minimi-investointi on erityisesti lyhyellä aikajänteellä hallittavissa ja pitkällä aikavälillä taloudellisesti kannattava. Koska BIA myös valvoo tytäryhtiön projektin toteutumista, investointia ei voida myöskään väliaikaisesti siirtää konsernin muuhun liiketoimintaan, vaan varallisuus on pidettävä koko ajan tytäryhtiön käytettävissä ainakin suurelta osin. Investointivaatimus voitaisiin täyttää myös tytäryhtiön ottamalla lainalla, mutta lainan saaminen pankilta bahamalaisen yhtiön perustamiseksi saattaa olla ongelmallista. Loogisin tapa olisikin lainoittaa tytäryhtiö emoyhtiön myöntämällä lainalla, mutta silloinkin yhtiön perustamisen aiheuttama varsinainen riski kohdistuu suomalaiseen emoyhtiöön. Tällöin saattaa syntyä riski maastapoistumisverotuksen soveltamisesta, jota käsiteltiin aiemmin luvussa 3.2.

Tytäryhtiön on esitettävä hakemuksessaan todistus yhtiön taloudellisesta tilanteesta, mikä tarkoittanee sitä, että yhtiön on oltava riittävän vakavarainen toteuttamaan kyseinen projekti. Tällöin voidaan myös esittää kysymys, riittääkö pelkkä lainalla rahoitettu minimi-investointi täyttämään BIA:n standardit? Vastaus on varmaankin tapauskohtainen, mutta käytännössä tytäryhtiön perustamiseen vaadittavat investoinnit ovat todellisuudessa vielä suuremmat kuin 460 000

²⁴⁴ Bahamas Investment Authority. *Establishing a Business in The Bahamas*.

euroa. Tästä johtuen myös yhtiön liiketoiminnan riskit kasvavat entisestään, jolloin myös liiketoiminta, jota tytäryhtiö aikoo Bahamalla harjoittaa, tulee valita erittäin tarkasti.

4.3.2 Kielletyt ja suositellut liiketoiminta-alat

Bahamaa pidetään erittäin houkuttelevana kohteena erilaisille sijoituksille, ja valtio myös pyrkii saamaan paljon ulkomaalaisia investoijia tekemään sijoituksiaan omille markkinoilleen.²⁴⁵ Paikallisen työllisyyden ja valtion kannalta merkittävimpien toimialojen hallinnoimiseksi Bahama on kuitenkin rajoittanut liiketoimintaa joillakin aloilla kansalaisuusperusteisesti ja toisaalta myös suosinut kansainvälisiä investointeja tietyillä aloilla.²⁴⁶

BIA on listannut verkkosivuillaan alat, jotka on tarkoitettu pelkästään täysin Bahaman kansalaisten liiketoimintaan. Nämä alat ovat 1) tukku- ja vähittäismyyntitoiminnot 2) välitysliikkeet, jotka ovat erikoistuneet tuonti- tai vientikauppaan 3) kiinteistövälitystoimistot 4) paikallislehdet 5) paikalliset mainostoimistot 6) turvallisuuspalvelut 7) paikalliset rakennusvälinemyymälät 8) rakennusyhtiöt, lukuun ottamatta kansainvälistä erityisosaamista edellyttäviä rakennusprojekteja 9) kauneushoitolat 10) yksinomaan Bahaman vesistöissä tapahtuva ammattikalastus 11) auto- ja laitepalvelut 12) julkinen liikenne sekä 13) ulkoalueiden kunnostus ja maisemarakentaminen. Kyseisillä aloilla toimiakseen yhtiön tulee olla 100-prosenttisesti bahamalaisten omistuksessa.²⁴⁷

Suomalaisen emoyhtiön perustaman bahamalaisen tytäryhtiön on siis vältettävä edellä mainituilla aloilla toimimista kokonaan ja määriteltävä liikeideansa johonkin muuhun alaan soveltuvaksi. Tosin mainittavaa on, ettei suurin osa listatuista toimialoista olisi välttämättä muutenkaan suomalaisen yhtiön ulottuvilla, koska vaadittavan infrastruktuurin luominen saattaisi kestää hyvin pitkiä aikoja ennen kuin sijoitus alkaisi tuottaa omistajilleen tuloa. Myöskään valmiin yrityksen ostaminen ei tule kyseeseen, koska omistajavaihdoksen jälkeen 100 prosentin vaatimus ei enää toteutuisi. Merkittävä poikkeus suomalaisen emoyhtiön kannalta ovat kohdassa 8 mainitut rakennusyhtiöt. Yhtiön perustaminen ja liiketoiminnan harjoittaminen on nimittäin mahdollista, jos projekti edellyttää kansainvälistä erityisosaamista. Siksi suomalainen rakennusalan

²⁴⁵ Bahama Guides (07/2019)

²⁴⁶ Bahamas Investment Authority, *Investment Opportunities*

²⁴⁷ Bahamas Investment Authority, *Areas Reserved for Bahamians*

yritys voisi ainakin teoriassa olla erikoistunut johonkin sen tyyppiseen rakennustekniikkaan, johon bahamalaisilla toimijoilla ei ole valmiuksia. Yhtenä mahdollisena liiketoiminnan alana on pidettävä siis rakennusyhtiötä, edellä mainittu poikkeus huomioiden.

Ulkomaalaisilta sijoittajilta kiellettyjen liiketoiminnan alojen lisäksi Bahama on määritellyt myös kyseisille sijoittajille suositeltavat liiketoiminnan alat. BIA on verkkosivuillaan todennut, että erityisesti seuraavat alat on kohdistettu kansainvälisille toimijoille: 1) matkailualan palvelut 2) asunto-osakeyhtiöiden, lomaosakkeiden ja kakkosasuntojen kehittämistyöt 3) informaatio- ja tietojenkäsittelypalvelut 4) asennus- ja kokoonpanoteollisuus 5) huipputeknologiset palvelut 6) *Light manufacturing* vientiä varten²⁴⁸ 7) maatalous 8) elintarvikkeiden jalostus 9) vesiviljely 10) pankki- ja muut finanssipalvelut 11) vakuutuspalvelut 12) lentopalvelut 13) lääketeollisuus sekä 14) ulkomaiset terveyskeskukset. Listaus ei kuitenkaan ole tyhjentävä, vaan BIA voi tapauskohtaisesti antaa hyväksyntänsä myös muille toimialoille Toimiluvan saaminen edellä mainituille aloille kuin kuitenkin yksiselitteisempää kuin monille muille aloille.²⁴⁹

Kuten listasta voidaan havaita, suurin osa BIA:n suosittelemista toimialoista vaativat merkittäviä investointeja miltä tahansa yritykseltä tai ainakin erittäin erityislaatuista teknologista osaamista. Ei lieneäkään sattumaa, että Bahaman asettaman 460 000 euron vähimmäisinvestoinnin tarkoitus näyttää tässäkin valossa olevan rajoittaa mikroyritysten ja muiden pienten toimijoiden sijoittautumista Bahaman markkinoille. Alat ovat joko sellaisia, että ne todennäköisesti työllistävät paljon paikallista henkilöstöä (esim. matkailuala, maatalous ja light manufacturing) tai vaativat merkittävää teknologista osaamista, jonka saatavuus saattaa paikallisten keskuudessa olla rajoitettua (esim. lääketeollisuus ja huipputeknologiset palvelut). Vaikka BIA voi hyväksyä myös muita, edellä mainittujen toimialojen ulkopuolisia liikeideoita, näiden hyväksymisestä ei ole kuitenkaan mitään takeita. Näin ollen, tutkimuksen kannalta johdonmukaista on arvioida

²⁴⁸ Termillä ”light manufacturing” tarkoitetaan ”light industry”-alan liiketoimintaa, jossa on raaka-aineiden osalta pienet kustannukset ja investoinnit ovat enemmän työvoimaan kohdistuvia. Liiketoiminnassa valmistetut tuotteet myydään ensisijaisesti loppukäyttäjille eli kuluttajille, eikä muille yrityksille. Esimerkkinä vaateteollisuus tai viihde-elektroniiikka. Vertailuna ”heavy industry”, jossa on suuret investointikustannukset ja tuotteita myydään pääosin muille yrityksille, kuten teräs- ja kemianteollisuus.

Lisää aiheesta: Trade & Industry Development (<https://www.tradeandindustrydev.com/industry/manufacturing/light-manufacturing-heavy-weight-champ-throughout-12998>) ja Business Dictionary (<http://www.business-dictionary.com/definition/light-industry.html>)

²⁴⁹ Bahamas Investment Authority, *Areas Targeted for International Investors*

vain BIA:n erityisesti hyväksymien liiketoimien kannattavuutta. Seuraavassa kappaleessa käsitellään kuitenkin ensin elinkeinolupahakemuksen prosessi.

4.3.3 Yhtiön rekisteröinti

Kun yhtiö on saanut BIA:n edellyttämän projektiluvan, seuraava vaihe on rekisteröidä perustettava yritys. Rekisteröinti vastaa käytännössä suomalaista kaupparekisteriin merkitsemistä, jossa yhtiö merkitään Yritys- ja yhteisötietojärjestelmään ja sille annetaan Y-tunnus²⁵⁰. Prosessi alkaa siitä, kun Bahaman kansalainen tai oleskeluluvan haltija, jolla on voimassa oleva luotto- tai pankkikortti, kirjautuu sähköiseen järjestelmään, täyttää yritystä koskevat perustiedot (esimerkiksi nimiehdotus, yhtiön osakkeiden omistajat ja yhtiön pankkitilin tiedot) ja maksaa rekisteröintimaksun.²⁵¹ Rekisteröintimaksu on vuodesta 2014 lähtien ollut 1 000 Bahaman dollaria.²⁵² Hakemuksen voi Bahaman lainsäädännön mukaan tehdä tarvittaessa myös fyysiselle lomakkeelle²⁵³, mutta Bahaman rekisterikeskus (Registrar General's Department) ohjeistaa käyttämään vain sähköistä järjestelmää.²⁵⁴ Rekisteröinti itsessään on hyvin nopea, sillä hakija voi pyytää rekisteröintiä joko yhden tunnin pikarekisteröintinä tai 48 tunnin tavallisena rekisteröintinä.²⁵⁵

Ongelmia voi koitua, jos kenelläkään bahamalaisen tytäryhtiön perustajajäsenellä ei ole joko Bahaman kansalaisuutta tai oleskelulupaa. Suurimmassa osassa tapauksia tämä lienee myös todennäköisin tilanne. Rekisteröinnin voi näissä tapauksissa suorittaa myös laillistettu palveluntarjoaja, joka on erikoistunut talous- ja yritysasioihin²⁵⁶. Rekisteröinti ei tässä mielessä ole siinänsä monimutkainen, mutta ulkopuolisen konsultin ja palveluntarjoajan hankkiminen aiheuttaa luonnollisesti lisäkuluja perustettavalle yhtiölle. Toisaalta mikäli yhtiö aikoo perustaa IBC-yhtiön, ulkopuolisen konsultin palkkaaminen saattaa joka tapauksessa tulla kyseeseen, jos

²⁵⁰ Patentti- ja rekisterihallitus, *Yritys- ja yhteisötietojärjestelmä (YTJ) ja Y-tunnus*

²⁵¹ International Business Companies (Amendment) Act, § 2

²⁵² Ibid. First Schedule

²⁵³ Ibid. § 2

²⁵⁴ Registrar General's Department, *Incorporation of an International Business Company*

²⁵⁵ Ibid.

²⁵⁶ Ibid.

yhtiön tarkoituksena ei ole hankkia varsinaisia toimitiloja. Tässä tapauksessa saattaa kuitenkin olla riskinä, että yritys katsottaisiin väliyhteisöksi, jolloin verotuksellisten etujen saaminen evätäisiin kokonaan. Kuten kappaleessa 3.1.1. *Kiinteä toimipaikka* todettiin, olennaisinta on kuitenkin toimipaikan pysyvyys, eikä niinkään se millaiset toimitilat yritys omistaa. Pelkkä postiosoite voi siis ainakin teoriassa olla väliyhteisölain edellyttämä kiinteä toimipaikka, kunhan yritys osoittaa, että kyse on pitkäjänteisestä sijoittautumisesta.

4.3.4 Elinkeinolupa

Elinkeinoluvan hankkiminen on viimeinen vaihe, joka yrityksen täytyy suorittaa ennen kuin se voi harjoittaa liiketoimintaa Bahamalla rekisteröidyn yrityksen kautta joko Bahamalla tai kansainvälisesti. Bahamalla on tällä hetkellä käytössä neljä erilaista elinkeinolupaa: Annual Business Licence (ABL), Temporary Business Licence (TBL), Occasional Business Licence (OBL) sekä Provisional Business Licence (PBL). Tutkimuksen kannalta oleellisia ovat vain TBL sekä ABL, koska OBL ja PBL on tarkoitettu ainoastaan hyvin lyhytkestoiseen ja satunnaiseen liiketoimintaan. Näin ollen seuraavaksi käsitellään ainoastaan ABL:n sekä TBL:n vaatimukset sekä prosessit.²⁵⁷

ABL on nimensä mukaisesti elinkeinolupa, joka on uusittava vuoden välein. Lupa on tarkoitettu niille luonnollisille henkilöille ja oikeushenkilöille, jotka harjoittavat liiketoimintaa Bahaman markkinoilla. Merkittävin vaatimus ABL:n saamiseksi on kansalaisuuden tai vakituisen oleskeluluvan vaatimus. ABL:ää eivät voi hakea siis suomalaisen emoyrityksen edustajat, ellei jollakin heistä ole mainittuja dokumentteja. Lisäksi ABL:n hakemuksessa edellytetään, että yrityksellä on BIA:n hyväksyntä tekemälleen projektisuunnitelmalle, todistus yrityksen on rekisteröinnistä, todistus siitä, että yritys on hankkinut itselleen toimipisteen joko vuokraamalla, leasingilla tai ostamalla, sekä todistus siitä, että rekisteröintiä hakeva henkilö on rekisteröitynyt Bahaman sosiaaliturvaan. Lisäedellytyksenä hakijan on esitettävä myös mahdolliset muut luvat, jotka liittyvät yrityksen harjoittamaan liiketoimintaan (esimerkiksi terveydenhuoltoon, arkkitehtinä toimimiseen tai muihin erityissääntelyn piirissä oleviin toimialoihin liittyvät lisenssit ja sertifikaatit).²⁵⁸

²⁵⁷ Department of Inland Revenue, *Business Licence*

²⁵⁸ Department of Inland Revenue (2017), s. 3-4

Kun hakija on hankkinut kaikki vaadittavat dokumentit, itse hakuprosessi on hyvin yksinkertainen. Hakija täyttää sähköisen hakemuksen *The Department of Inland Revenue* -viranomaisen verkkopalvelussa ja liittää hakemukseen kaikki vaadittavat asiakirjat. Kun hakemus on hyväksytty, hakijan on maksettava elinkeinolupamaksu, jotta elinkeinolupa voidaan vahvistaa. Maksu määräytyy rekisteröintivuoden jälkeen yhtiön edellisen vuoden liikevaihdon mukaan, mitä käsiteltiin tarkemmin kappaleessa 4.1.5 *Elinkeinolupamaksu* (Taulukko5). Hakemus on tehtävä vuosittain uudestaan, jotta elinkeinolupa pysyy jatkuvasti voimassa. Tällöin tosin viranomaisen verkkopalveluun on tallentunut edellisen hakemuksen dokumentaatio, joten hakemus koostuu lähinnä vanhojen tietojen päivittämisestä ja oikeellisuuden vahvistamisesta.²⁵⁹

TBL eroaa *ABL*:stä vaatimuksiltaan siinä mielessä, että *TBL*:ää voi hakea myös sellainen henkilö, joka ei täytä kansalaisuus- tai oleskelulupavaatimusta. Asiaa hankaloittaa kuitenkin se, että *TBL*:ää voi hakea enintään kolmeksi vuodeksi ja vain yhteen spesifioituun projektiin. Hakemusprosessi on muilta osin hyvin samanlainen kuin *ABL*:n osaltakin. Dokumentit ovat muuten identtiset, mutta *TBL*:n osalta edellytetään lisäksi kopiota sopimuksesta, jonka ehtojen suorittamiseksi yhtiö hakee elinkeinolupaa. Elinkeinolupamaksu määräytyy myöskin eri tavalla kuin *ABL*:n kohdalla. Maksu ei ole tässä tapauksessa liikevaihtoperusteinen vaan sopimusperusteinen, sillä yhtiön on maksettava 1,5 prosenttia esittämänsä sopimuksen arvosta elinkeinolupamaksuna. Kun kyseinen summa on maksettu ja hakemus muilta osin käsitelty hyväksyttävästi, yhtiön elinkeinolupa on voimassa projektin päättymiseen asti, kuitenkin enintään kolme vuotta.²⁶⁰

Tässä vaiheessa prosessia yhtiön perustamiseen vaadittavat dokumentit ovat jo pääosin yhtiöllä hankittuna, joten yhtiödokumenttien osalta elinkeinoluvan hankkiminen ei ole ongelmallista. Yhtiötä perustettaessa voidaan kuitenkin pitää todennäköisenä, ettei kansalaisuuden tai vakituisen oleskeluluvan vaatimus tässäkin tilanteessa täyty, joten *ABL* on jätettävä aluksi pois elinkeinoluvan hankkimiseen käytettävistä vaihtoehtoista. *TBL* ei kuitenkaan ole kauaskantoisesti katsoen täydellinen vaihtoehto, vaan se edellyttää yhtiöltä taloudellisesti merkittäviä projekteja, jotta toiminta voisi olla millään tavalla kannattavaa. Mikään ei sinänsä estä yhtiötä hankkimasta uutta *TBL*:ä, kun aiempi projekti on saatu päätökseen, mutta mahdollinen yksittäisen projektin epäonnistumisen riski saattaa kuitenkin tehdä tytäryhtiön perustamisen kannattamattomaksi

²⁵⁹ The Department of Inland Revenue (2018), s. 1-5

²⁶⁰ The Department of Inland Revenue, *Temporary Business Licence*.

suomalaisen emoyhtiön näkökulmasta. Lisäksi yksittäisen projektin vaatimus myös rajaa merkittävällä tavalla niitä liiketoimia, joita yhtiön on millään tavalla järkevää harjoittaa, varsinkin kun huomioidaan myös BIA:n vaatima 500 000 Bahaman dollarin minimi-investointi. ABL toisaalta vaatisi pysyvän oleskeluluvan hankkimista joko merkittäville investoinneille tai kymmenien vuosien työllä sekä lisäksi myös sosiaaliturvarekisteröintiä. Siksi ABL ei todennäköisesti ole missään tapauksessa yhtiön, eikä ainakaan sen omistajien kannalta halvempi vaihtoehto. BIA:n minimi-investointivaatimus on huomattavasti vakituiseen oleskeluluvan hakemiseen edellytettävää investointia (750 000 Bahaman dollaria²⁶¹) matalampi, eikä kyseistä investointia voida lähtökohtaisesti edes rahoittaa yhtiön varallisuudella, johtuen siitä, että oleskelulupa on henkilökohtainen, eikä yhtiökohtainen. Kyseinen merkittävä investointi ei muutenkaan millään tavalla takaa vakituiseen oleskeluluvan myöntämistä, joten siihen sisältyvät taloudelliset riskit ja vaadittava likviditeetti tai muu varallisuus muodostuvat varmasti suurelle osalle emoyhtiön omistajista liian korkeiksi vaatimuksiksi.

Yhteenvetona voidaan todeta, että suomalaisen emoyhtiön on kannattavinta hankkia ensin väliaikainen elinkeinolupa TBL ja pohtia ABL:n hankkimista vasta siinä vaiheessa, jos vakituiseen oleskeluluvan edellytykset ovat järkevästi toteutettavissa konsernin yksittäisen omistajan kannalta. Tämä voi toteutua esimerkiksi silloin, jos yhtiön tuottamat voitot lisäävät osakkaiden varallisuutta merkittävästi.

4.4 Liiketoimintamahdollisuudet

Kuten kappaleessa 4.3.2 todettiin, Bahaman viranomaiset ovat määritelleet suositellut liiketoiminta-alat, joihin ulkomaalaisia sijoittajia kannustetaan investoimaan. Vaikka listaus ei ole tyhjentävä, tutkimuksen kannalta on kuitenkin tarkoituksenmukaista arvioida vain näitä erikseen nimettyjä aloja, koska muunlaiset liiketoimet edellyttävät aina tapauskohtaista lupaa, joka riippuu viranomaisten päätöksestä.²⁶² Suositellut liiketoiminta-alat voidaan jakaa karkeasti kolmeen kategoriaan, joita ovat 1) matkailu ja turismi 2) pankki- ja vakuutuspalvelut sekä 3) rakentaminen ja teollisuus.

²⁶¹ Department of Immigration, *Permanent Residence*

²⁶² Bahamas Investment Authority, *Areas Targeted for International Investors*

4.4.1 Matkailu ja turismi

Matkailu ja turismi on Bahaman selvästi suurin liiketoiminta-ala, sillä ala tuottaa Bahaman bruttokansantuotteesta (BKT) 5,7 miljardia Bahaman dollaria eli yli 50 prosenttia koko maan BKT:stä.²⁶³ Erilaisten arvioiden mukaan Bahamalla matkailee vuosittain noin 4,5 miljoonaa vierailijaa, joiden luomat markkinat ovat suuruudeltaan yli 2 miljardia Yhdysvaltojen dollaria.²⁶⁴

Turismi ja matkailu voisivat siis olla erinomainen vaihtoehto suomalaiselle yhtiölle, joka hakee liiketoimintamahdollisuuksia Bahamalta. Suuret markkinat, suosittu matkailukohde sekä matala verotus ovat varmasti tekijöitä, jotka houkuttelevat investointeja. Myös Suomen väliyhteisölain edellyttämä toimipaikan sekä riittävän henkilöstön vaatimus olisi helppo toteuttaa turismpalveluilla. Esimerkiksi loma-asuntojen vuokrauspalvelut, erilaiset elämispalvelut tai hotellipalvelut vaativat lähtökohtaisesti työvoimaa, ja liiketoimintojen luonteesta johtuen yhtiön kannalta olisi järkevää hankkia jonkinlaiset toimitilat, joiden kautta liiketoimintaa harjoitetaan.

Toisaalta matkailu edellyttää myös suuria investointeja, sillä hotellin tai loma-asuntojen hankkiminen ei ole missään tapauksessa halpaa. Tässä on sekä hyviä että huonoja puolia. Hyviä puolia ovat BIA:n edellyttämän minimi-investoinnin täyttäminen sekä edellä mainittu väliyhteisölain vaatimusten täyttäminen.

Kuten aiemmin luvussa 4.3.1 todettiin, yli 500 000 Bahaman dollarin sijoittaminen asuntoihin riittää BIA:n investointivaatimuksen täyttämiseen. Mikäli yhtiö haluaa esimerkiksi vuokrata loma-asuntoja, minimivaatimuksen täyttäminen ei tuottane minkäänlaisia vaikeuksia. Bahaman pääkaupungin Nassaun asuntojen keskihinta on vuoden 2019 tietojen perusteella noin 600 000 Bahaman dollaria, joten pelkästään yhden loma-asunnon hankkiminen riittäisi jo kattamaan minimivaatimuksen.²⁶⁵ Toisaalta suuret investoinnit lisäävät myös riskejä, sillä suuret markkinat houkuttelevat myös kilpailijoita ja muita sijoittajia, jolloin suurille investoinneille ei välttämättä ole saatavilla voittoja lyhyellä aikajänteellä. Tosin huomattavaa on myös, että mikäli matkailupalvelu ei jostain syystä olisikaan kannattavaa, loma-asuntojen myymisen pitäisi olla täysin

²⁶³ Bahamas Investment Authority, *Economic Environment*

²⁶⁴ Bahamas Investment Authority. *Hotel and Resorts*

²⁶⁵ Bahamas Guides. *The Bahamas Real Estate Market Report: Prices & Trends in 2019* <https://bahamasguides.co/real-estate-property/market-report-prices-trends/#average-prices-and-trends>

mahdollista, sillä Bahamalta ostettujen asuntojen määrä on kasvanut vuosien 2014–2019 välillä 48 prosenttia.²⁶⁶ Hotellien osalta riski on varmasti vielä suurempi, koska vaikkakin hotellin avulla on mahdollista yhdistää erilaisia palveluita, kuten ravintola- ja elämyspalveluita, hotellin rakentaminen tai ostaminen vaatii merkittävästi loma-asuntoa suurempia investointeja ja myös valtavasti enemmän työvoimaa. Tosin hotellipalveluita tarjoavan yhtiön on todennäköisesti hankittava pääsääntöisesti paikallista työvoimaa, jolloin työ- ja oleskelulupahakemuksia ei tarvita. Koska markkinat ovat suuret ja turismia voidaan pitää ainakin BKT:n perusteella Bahaman tärkeimpänä elinkeinona, voitaneen myös olettaa, että maassa on runsaasti koulutettua henkilökuntaa. Tällöin ulkomaalaisen työvoiman hankkiminen Bahamalle työlupaprosessin kautta on huomattavasti hankalampaa.

4.4.2 Pankki- ja vakuutuspalvelut

Pankki- ja vakuutuspalvelut sekä muut vastaavat taloudelliset palvelut ovat Bahaman toiseksi suurin taloudenala, joka kattaa noin 20 prosenttia maan BKT:stä.²⁶⁷ Valtio on hyvin tunnettu pankeistaan ja finanssipalveluistaan. Tähän ovat syinä muun muassa erittäin kevyt verotus ja suopea suhtautuminen ulkomaalaisiin sijoittajiin, ja Bahamalle onkin sijoittautunut yli 250 eri pankkia ja sijoitusyhtiötä.²⁶⁸ Pankit toimivat Bahamalla paikallisen keskuspankin valvonnassa (the Central Bank of the Bahamas), ja ne ovat velvollisia hakemaan rekisteröintiä Bahaman keskuspankilta sekä sitoutumaan rahanpesun estämistä koskeviin periaatteisiin, minimipääomaan, markkinakuriin, valvontaraportointiin ja Bahaman pankkilainsäädännön noudattamiseen.²⁶⁹ Vakuutustoiminnan sääntely on hyvin samanlaista muita osin, mutta lisensoinnista, valvonnasta ja lakien noudattamisesta vastaa Bahaman vakuutuskomissio (The Insurance Commission of the Bahamas).²⁷⁰

Pankki- ja vakuutuspalvelut voisivat olla hyvä vaihtoehto suomalaisen emoyhtiön perustamalle tytäryhtiölle, kunhan yhtiön johto ja henkilöstö ovat riittävän osaavia. Tosin tässä

²⁶⁶ Ibid.

²⁶⁷ Bahamas Investment Authority, *Economic Environment*

²⁶⁸ Bahamas Guides. *Offshore Private Banking System*

²⁶⁹ Central Bank of Bahamas. *Legal initiatives*

²⁷⁰ The Insurance Commission of the Bahamas. *External Insurers*

liiketoiminnassa täytyy huomioida, että yhtiön on käytännössä pakko perustaa toimipaikka Bahamalle, vaikka sinänsä tätä ei Bahaman lainsäädännössä edellytetä²⁷¹, tai vaarana on väliyh-teisölain soveltaminen. Pankki- ja vakuutuspalveluita harjoittava yhtiö voi mahdollisesti joutua palkkaamaan paikallisia konsultteja ja oikeudellisia avustajia, mutta yleisesti voisi ajatella, että Bahamalla on juuri tällaisiin liiketoimiin ja riskeihin erikoistuneita asiantuntijoita saatavilla.

Pankki- ja vakuutustoiminta olisi varmasti muiltakin osin toimiva ratkaisu, sillä BIA:n investointivaatimus voitaisiin täyttää yhtiön alkupääomalla ja Bahaman lainsäädäntö vähentää huomattavasti toiminnan kannattavuuteen kohdistuvia taloudellisia riskejä. Pankkitoimintaan liittyy toki riskejä muutenkin, mutta Bahaman toimintaympäristössä riskit vaikuttavat ainakin päällisin puolin pienemmiltä, kunhan yhtiö sitoutuu keskuspankin edellyttämiin valvontatoimiin. Lisäksi suuret markkinat ja valtion kiinnostavuus muidenkin ulkomaalaisten sijoittajien näkökulmasta ovat erittäin houkuttelevia kohteita yhtiölle, joka pyrkii kannattavaan liiketoimintaan Bahamalla, kunhan yhtiön henkilöstöstä löytyy riittävä osaaminen pankkialalle tai tällaista henkilöstöä on muuten saatavilla.

4.4.3 Rakentaminen ja teollisuus

Rakentaminen ja teollisuus kattaa tässä kontekstissa sekä rakennus- ja asennustyöt, teollisuuden ja erilaiset teknologia-alat että maa- ja vesitalouden. Tämä johtuu siitä, että BIA:n liiketoimintasuosituksissa nämä kaikki alat on rajoitettu ulkomaalaisten sijoittajien näkökulmasta tehdastyöhön, rakentamiseen tai teknologiaan, joka edellyttää jonkinlaista erityisosaamista ja koulutusta sekä jalostamiseen, ovatpa kyseessä sitten asunnot, elintarvikkeet, vesitalous tai lääkkeet.

Bahaman viranomaiset eivät asiaa varsinaisesti totea, mutta edellä mainittujen alojen vaatimasta korkeasta koulutuksesta tai muusta erityisasantuntemuksesta johtuen voidaan pitää todennäköisenä, että Bahama pyrkii saamaan ulkomaalaisia sijoittajia erityisesti niille aloille, joille valtiolla ei riitä resursseja kouluttaa riittävästi ja riittävän korkeasti koulutettua työvoimaa. Tätä olettamusta myös tukee se, että työlupahakemukseen kuuluu olennaisena osana luvussa 4.2.3.2 mainittu työmarkkinatesti, jolla ulkomaalaisen työntekijän palkkaava yhtiö joutuu todistamaan, ettei vastaavaa työntekijää ole saatavilla Bahaman työmarkkinoilta.

²⁷¹ Bahamas Guides. *Offshore Private Banking System*

Rakentamisen, teknologian ja erilaisten tehdastöiden markkinoista ei ole saatavilla yhtä tarkkaa dataa kuin turismista ja pankki- ja vakuutuspalveluista, mutta Bahaman valtiovarainministeriön (Ministry of Finance) mukaan loppuista noin 30 prosentista valtion BKT:stä jakautuu pääsääntöisesti kaupankäynnin, kalastuksen, light manufacturing -teollisuuden ja maatalouden välille.²⁷² Tällä perusteella voidaan todeta, että rakennus-, informaatio-, tietojenkäsittely- ja lääketeollisuudenalat eivät ole markkinoiltaan erityisen merkittäviä Bahaman näkökulmasta. Se voi toisaalta tarkoittaa myös, että markkinoilla voi olla hyvinkin kysyntää erilaisille rakennusprojekteille, tietojenkäsittelypalveluille ja lääketeollisuudelle.

Bahaman tuonti on selvästi suurempaa kuin vienti. Vuoden 2019 tuonnit olivat yhteensä noin 3 miljardia Bahaman dollaria, kun saman aikavälin viennit olivat vain noin 700 miljoonaa Bahaman dollaria. Samanlaisia lukemia on ollut havaittavissa koko Trading Economics -sivuston tarkastelujaksolla, johon on kerätty dataa vuodesta 2002 lähtien.²⁷³ Bahaman tuontien merkittävimmät tuotteet ovat polttoaineet, sähköteknologia, koneet sekä erilaiset energiaa tuottavat laitteet ja tehtaot (vuoden 2015 tiedot).²⁷⁴

Suuresta tuonnista johtuen Bahama onkin lanseerannut itselleen investointiperiaatteet, joissa todetaan, että valtio pyrkii lisäämään vientiään ja rajoittamaan tuontia kehittämällä oman alueensa tehtaiden toimintaa. Tästä huolimatta Bahama on kuitenkin esittänyt tietyt toimialat, joihin ulkomaalaisia investoijia erityisesti kannustetaan keskittymään. Nämä alat ovat vientiin keskittyvien tehtaiden kehittäminen sekä teknologian kehittäminen viennin tarpeisiin.²⁷⁵ Nämä ovat myös sellaisia toimintoja, joihin teknologisille aloille keskittyneet suomalaiset yritykset voisivat investoida Bahamalla. Suomen viennistä nimittäin suurin yksittäinen osa-alue on koneet ja energiaa tuottavat tehtaot, joiden lisäksi myös erilaiset polttoaineet, sähköteknologia (mukaan lukien tietotekniikka) ja tehtaot kuuluvat suurimpiin vientituotteisiin.²⁷⁶ Suomalaisilta yhtiöiltä pitäisi siis ainakin yleisesti katsottuna löytyä juuri sellaista osaamista, jota Bahama haluaa hyödyntää ja johon markkinat tarvitsevat uusia toimijoita. Lopulta kyse on kuitenkin

²⁷² Ministry of Finance. *Economic Environment*

²⁷³ Trading Economics, *Bahamas Balance of Trading*

²⁷⁴ Trading Economics, *Bahamas Imports by category*

²⁷⁵ Geographia, *The Bahamas National Investment Policy*

²⁷⁶ Trading Economics. *Finland Exports by category*

aina yksittäistapauksista, eli siitä, löytyykö juuri kyseiseltä yksittäiseltä yhtiöltä tarvittavaa osaamista, mutta ainakin edellä mainittujen alojen osalta Bahaman markkinat voivat olla yksittäisen yhtiön näkökulmasta hyvinkin houkuttelevat.

5 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkimuksessa esitettyjä tutkimuskysymyksiä oli yhteensä kolme:

- 1) Millä edellytyksillä suomalainen yhtiö voi perustaa veroparatiisiin tytäryhtiön niin, ettei yhtiötä pidetä ns. väliyhteisönä?
- 2) Minkälaisilla toimilla Euroopan unioni pyrkii rajoittamaan ja estämään konsernin veronkiertämisen veroparatiisiin perustetun tytäryhtiön kautta?
- 3) Minkälaisia liiketoimia suomalainen emoyhtiö voisi harjoittaa veroparatiisiin perustamansa tytäryhtiön toiminnassa, ja minkälaisia prosesseja liiketoiminnan aloittamiseen liittyy?

Ensimmäinen tutkimuskysymys keskittyi lakiin ulkomaisten väliyhteisöjen osakkaiden verotuksesta. Laissa esiin nousseet käsitteet olivat kiinteä toimipaikka, omistus ja äänioikeus, yhtiön sijainti, taloudellinen toiminta, tietojenvaihto ja yhteistyöhalukkuus. Näiden osalta tietojenvaihto ja yhteistyöhalukkuus ovat käytännössä valtiotasoisia tekijöitä, joihin yksittäisellä yhtiöllä ei ole minkäänlaista päätäntävaltaa. Sen sijaan omistukseen, äänioikeuteen ja yhtiön Euroopan ulkopuoliseen sijaintiin liittyviä tekijöitä on mahdollista soveltaa käytännössä myös veroparatiisiin perustettua tytäryhtiötä ja sen osakkaiden roolia tarkasteltaessa. Ratkaisevat tekijät osakkaiden kannalta ovatkin kiinteä toimipaikka ja taloudellinen toiminta.

Luvussa 4 osoitettiin, että yhtiön perustaminen veroparatiisiin ja tässä tapauksessa tarkemmin sanottuna Bahamalle vaatii paikallisen toimipaikan. Tämä koskee sekä kotimaisia että ulkomaalaisia yhtiöitä. Varsinaista kiinteää toimipaikkaa ei kuitenkaan edellytetä, joten tältä osin väliyhteisölaki saattaisi soveltua bahamalaiseen yhtiöön. Tällainen koskee lähinnä ulkomaista yhtiötä, jonka liiketoimintaa on lähinnä holding-yhtiönä toimiminen. Laillisesti toimivan konsernin näkökulmasta kiinteän ja pysyvän toimipaikan perustaminen on kuitenkin lähtökohtaisesti kannattavaa, yhtiön liiketoiminnasta riippumatta, joten vaatimus ei tuottane ongelmia myöskään bahamalaisen tytäryhtiön osakkaille.

Edellä mainittujen vaatimusten lisäksi väliyhteisölaissa edellytetään myös taloudellista toimintaa. Kuten luvussa 4.4. todettiin, Bahamalla on ulkomaalaisille sijoittajille tarjolla useita erilaisia liiketoimintamahdollisuuksia, jotka varmasti täyttävät taloudellisen toiminnan edellytykset. Keskeistä on pitää tytäryhtiö kuitenkin itsenäisenä toimijana, joka voi tehdä omia liiketaloudellisia ratkaisujaan, jotta väliyhteisölain vaatimukset on mahdollista täyttää. Suomalainen yhtiö voi siis perustaa tytäryhtiön Bahamalle, kunhan yhtiö täyttää kiinteän toimipaikan ja taloudellisen toiminnan vaatimukset.

Toiseen tutkimuskysymykseen on saatavissa vastaus EUT:n oikeuskäytännöstä. Tilanne on hyvin samanlainen kuin ensimmäisen tutkimuskysymyksen kohdalla, sillä EUT on määritellyt sallitun veroparatiisiin asettautumisen arvioinnissa käytettäviksi kriteereiksi taloudellisen toiminnan (*Cadbury Schweppes*), verotuksen kontrolloinnin ja valvonnan (esim. *Cassis de Dijon*), verotuksen johdonmukaisuuden (*Bachmann*), verotuksen tasapuolisen jakautumisen (esim. *Test Claimants in Class IV of the ACT Group Litigation*) ja oikeuksien väärinkäytön (esim. *Marks & Spencer*).

Näistä periaatteista, joilla jäsenvaltioiden toimintaa on ohjattu, yksittäisen yhtiön kannalta vaikutusmahdollisuudet rajoittuvat taloudelliseen toimintaan ja oikeuksien väärinkäyttöön. Kuten aiemmin jo todettiin, taloudellinen toiminta ei tuota minkäänlaisia haasteita bahamalaiselle yhtiölle, koska vaatimus voidaan osoittaa käytännössä millä tahansa Bahaman valtion suosittelulla liiketoimintamahdollisuudella.

Oikeuksien väärinkäyttö liittyy yksinomaan verotuksellisiin etuihin, joita Bahama veroparatiisina tarjoaa. Yhtiön osakkaiden onkin jatkuvasti pystyttävä perustelemaan niin subjektiivisesti kuin objektiivisestikin kaikki verotukseen liittyvät oikeustoimet liiketaloudellisilla perusteilla. Mikäli tällaisia perusteita ei ole esittää, vaan oikeustoimien perusteena ovat vain verotukselliset edut, jäsenvaltioilla on mahdollisuus rajoittaa tai jopa poistaa yhtiön saamia veroetuja.

Veron kiertämistä rajoittavia periaatteita täydentää myös EU:n listaus yhteistyöhaluttomista lainkäyttöalueista. Mikäli valtio tai muu lainkäyttöalue kuuluu tälle listalle, verotuksellisten etujen saaminen ei ole ylipäätään mahdollista. Tällainen tilanne voitaneen rinnastaa suoraan oikeuksien väärinkäyttämiseen, sillä jäsenvaltioilla tulee olla mahdollisuus hankkia tietoonsa kaikki verotukseen liittyvät tosiseikat, joita se tarvitsee väärinkäytön selvittämiseen. Keskeisinä periaatteina tutkimuksessa on todettu verotuksen avoimuus, verotuksen oikeudenmukaisuus sekä lainkäyttöalueen sitoutuminen BEPS -torjuntatoimiin.

EU on vaikuttanut Bahaman lainsäädäntöön, mikä voidaan havaita Bahaman valtion tekemissä lainsäädäntömuutoksissa. Valtio on esimerkiksi edellyttänyt ulkomaalaisilta IBC-yhtiöiltä toimipaikan perustamista ja solminut muun muassa Suomen kanssa tietojenvaihtosopimuksen verotukseen liittyvissä asioissa. Lisäksi Bahama on muuttanut lainsäädäntöään siten, ettei EU tai OECD katso sitä enää yhteistyöhaluttomaksi lainkäyttöalueeksi, vaan valtio on sitoutunut noudattamaan BEPS-torjuntatoimia siinä laajuudessa, kun siltä on edellytettykin.

Vastauksena toiseen tutkimuskysymykseen voidaan todeta, että Euroopan unioni pyrkii rajoittamaan ja estämään konsernin veronkiertämisen veroparatiisiin perustetun tytäryhtiön kautta mahdollistamalla jäsenvaltioille verotuksellisen kontrolloinnin ja valvonnan, verotuksen johdonmukaisuuden ja tasapuolisen jakautumisen turvaamisen ja oikeuksien väärinkäytön estämisen sekä vaatimalla kolmansilta mailta yhteistyöhalukkuuden osoittamista verotuksen avoimuudella, oikeudenmukaisuudella ja BEPS-torjuntatoimiin sitoutumalla. Nämä vaikutukset ovat havaittavissa myös Bahaman lainsäädännössä ja valtion solmimissa kansainvälisissä sopimuksissa.

Kolmantena ja viimeisenä tutkimuskysymyksenä tutkimuksessa selvitettiin, millaisia liiketoimia suomalainen emoyhtiö voisi harjoittaa veroparatiisiin perustamansa tytäryhtiön toiminnassa ja millaisia prosesseja liiketoiminnan aloittamiseen liittyy.

Tytäryhtiö voisi harjoittaa esimerkkivaltio Bahamalla mm. luvussa 4.4. mainittuja matkailu- ja turismipalveluita, pankki- ja vakuutuspalveluita sekä erilaisia liiketoimintamuotoja, jotka liittyvät rakentamiseen ja teollisuuteen ja joissa työskentelemiseen edellytetään toimialaan kuuluvaa erityisosaamista ja korkeaa koulutusta. Vaihtoehtoja on toki muitakin, mutta niiden osalta edellytetään BIA:n erityislupaa toiminnan aloittamiseen. Käytännössä ainoat rajoitukset liiketoimintaan ovat Bahaman kielletyt liiketoiminta-alat sekä pienimuotoiset toiminnat, jotka eivät täytä BIA:n minimi-investointivaatimusta.

Liiketoiminnan aloittamiseen liittyvien prosessien ensimmäinen vaihe on projektisuunnitelman ja BIA:n minimi-investoinnin vahvistaminen. Tämän jälkeen tulee rekisteröidä yhtiö ja hakea elinkeinolupaa liiketoiminnan aloittamiseen. Lisäksi hieman yhtiömuodosta ja osakkaiden tilanteesta riippuen, perustajajäsenten on joko hankittava yhtiölle ulkoinen konsultti täyttämään elinkeinoluvan edellyttämät vaatimukset tai haettava työlupaa ja sosiaaliturvarekisteröintiä Bahamalle, yhtiön perustamisen mahdollistaakseen.

Yhteenvedon voidaan todeta, että suomalaisen yhtiön on täysin mahdollista perustaa veroparatiisiin tytäryhtiö, jonka toiminnasta on mahdollista saada verotuksellisia ja liiketaloudellisia etuja. Liiketoimintamahdollisuuksia esimerkkivaltio Bahamalla on lukuisilla eri toimialoilla, vaikka investointivaatimukset saattavatkin rajoittaa pienten toimijoiden mahdollisuuksia toimia Bahaman markkinoilla. Keskeisintä on, että yhtiö voi perustella jokaisen verotukseen liittyvän oikeustoimensa myös liiketaloudellisilla perusteilla ja noudattaa sekä Suomen, Bahaman tai muun veroparatiisin että EU:n säädöksiä ja periaatteita toiminnassaan. Tällöin ainakin

Bahamalle voi olla mahdollista perustaa yhtiö, joka harjoittaa taloudellisesti kannattavaa liiketoimintaa ja jonka osakkaat voivat hyödyntää veroparatiisin tarjoamia verotuksellisia mahdollisuuksia.